

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA VERİLEN BARIŞ
EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Dervişe AMCA TOKLU

Lefkoşa

13 Ocak, 2025

DERVİŞE - AMCA TOKLU

EĞİTİMİNİN

GELİŞTİRİLMESİ VE

DOKTORA TEZİ

2025

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA VERİLEN BARIŞ
EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

DOKTORA TEZİ

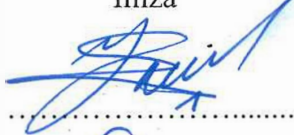

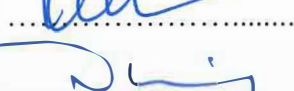

Dervişe AMCA TOKLU

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Umut AKÇIL**

**Lefkoşa
13 Ocak, 2025**

Onay

Dervişe AMCA TOKLU tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Etkililiğinin Değerlendirilmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalında Doktora Tezi olarak 13 Ocak 2025 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Filiz ERBAY	
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Çiğdem HÜRSEN	
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Gökmen DAĞLI	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Kezban ÖZGEM	
Danışman:	Prof. Dr. Umut AKÇIL	

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

23/01/2025

Yrd. Doç. Dr. Seçil BESİM
Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

23/01/2025

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can BAŞER
Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Dervişe Amca Toklu

...../...../

Teşekkür

Araştırma sürecinde desteğini sürekli üzerimde hissettiğim, her koşulda yanımda olarak beni cesaretlendiren çok değerli danışmanım Prof. Dr. Umut AKÇIL'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın temellerinin atılmasına katkı koyan ve bana yol göstererek her zaman destek olan çok değerli hocam Prof. Dr. Filiz ERBAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Juri üyeliğini kabul eden kıymetli hocalarım Prof. Dr. Çiğdem HÜRSEN'e, Prof. Dr. Gökmen DAĞLI'ya ve Yrd. Doç. Dr. Kezban ÖZGEM'e katkıları için çok teşekkür ediyorum.

Araştırmanın uygulama aşamasında 12 hafta boyunca bana kapılarını gülen yüzlerle açan Pınarbaşı Anaokulu Öğretmenleri; Ülkü BALIKTUTAN, Sevgi KARAMUSTAFA ve Emine DEMİRBEY'e, stajyer olarak görev alan Peyker CANTÜRK'e, 5 yaş grubunun minik kalplerine ve ebeveynlerine teşekkürü bir borç bilirim.

Uzman görüşleri ile çalışmamı güçlendiren ve çalışma gruplarımı oluşturan tüm paydaşlara aynı zamanda uygulamanın gerçekleşmesini onaylayan YDÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu ile KKTC MEB İlköğretim Dairesi Müdürlüğü'ne teşekkürü bir borç bilirim.

Her zaman desteklerini hissettiğim çok değerli hocalarım Prof. Dr. Fahriye ALTINAY'a ve Prof. Dr. Zehra ALTINAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Pozitif enerjisi ile her daim imdadıma koşan meslektaşım Uz. Hulin SİDDİK'a çok teşekkür ederim.

Lisans hayatıma başladığım günden bu yana her zaman desteğini hissettiğim ablam Yrd. Doç. Dr. Gülsün BAŞARI'ya çok teşekkür ederim.

İlk göz ağrıları olduğum, varlıkları ile güçlendiğim, her daim kol kanat açarak maddi manevi desteklerini esirgemeyen annem Nahide AMCA ve babam Talat AMCA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Ablaları olmaktan büyük keyif aldığım kardeşlerim İsmet-Raşit Dağyaran ve Ali Amca'ya yaşamdaki desteklerini her daim hissettirdikleri için, ailemin en miniği teyze olmamı sağlayan canım Karlam'a varlığı ile içimi ısıttığı ve oğlumun biricigi olduğu için çok teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte her zaman yanımda olarak maddi manevi desteğini esirgmeden beni cesaretlendirirken oğlumuzunda güvenli limanı olan eşim Çağlar TOKLU'ya çok teşekkür ederim.

Ve sona yaklaşırken canım evladım en hassas noktam Bartunç TOKLU'ya seslenmek istiyorum. Varlığın bana güç veriyor anneciğim, minik kalbin ve derin sevgin ile bu süreçte bana destek olduğun ve “anne yeter artık ödevini bitir” siteminle beni uyandırdığın için özürle birlikte teşekkürümü sana çok büyük bir borç bilirim.

İnişli çıkışlı bir yolun sonuna daha gelmiş bulunuyorum. Kimliğimin oluşmasında çok büyük katkıları olan canım meleklerim'e, adım adım hedeflerimin peşinde ilerlerken destek olan tüm sevenlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Saygı ve sevgilerimle,

Dervişe AMCA TOKLU

Özet

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Etkililiğinin Değerlendirilmesi

AMCA TOKLU, Dervişe

Doktora, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Umut AKÇIL

Ocak 2025, 150 Sayfa

Günümüz savaşları, covid-19 ve deprem felaketleri tüm dünyada etkilerini göstermiş ve birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmiştir. Toplumlarda zorunlu göçler artmış, dolayısıyla çok kültürlü yapılar yaygınlaşmıştır. Bu durumdan en çok etkilenenler ise kaçınılmaz olarak çocuklar olmuştur. Bu noktada en çok ihtiyaç duyulan eğitimlerden biri de barış eğitimi olarak gün yüzüne çıkmıştır. Barış eğitiminin okul öncesi dönemden itibaren başlaması gerektiğide böylelikle desteklenmiştir. Bu bilgiler göz önünde tutulduğunda bu araştırmada, okul öncesi dönemde barış eğitimine yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaçlara yönelik etkinlik temelli öğretim tasarımının geliştirilmesi, çocukların barış değerine yönelik tutumlarının desteklenmesi ve geliştirilen etkinlik temelli öğretim tasarımının etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaca ulaşabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Eylem araştırması kapsamında; ihtiyaç analizi, uygulama ve değerlendirme olmak üzere üç aşamada hazırlanmıştır. İlk aşamada okul öncesi dönemde barış eğitimine yönelik ihtiyaç analizi gerçekleştirilmiştir. KKTC genelindeki anaokullara ulaşılmaya çalışılmış ve gönüllü katılım sağlamak isteyen okul öncesi öğretmenleri (n=43), ebeveynler (n=62), okul yöneticileri (n=19), akademisyenler (n=9) ve MEB yöneticileri (n=4) ile görüşmeler yapılmıştır. İhtiyaç analizine göre ilgili paydaşlar barış eğitiminin okul öncesi eğitim süreci içerisinde işlenmesine yönelik olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. İkinci aşamada barış değerinin okul öncesi dönemde kazandırılması amacıyla araştırmacı tarafından, etkinlik temelli öğretim modeli kapsamında 24 etkinlik planı hazırlanmıştır. Araştırmanın son aşaması olan eylemsel boyutun uygulanması kapsamında ise 2022-2023 bahar döneminde eğitim gören 48-60 aylık 18 çocuk, 1 okul öncesi öğretmeni

ve 11 ebeveyn araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Geliştirilen etkinlik planları MEB'e bağlı bir anaokulunda 12 hafta boyunca eylem araştırması tekniğine dayalı olarak uygulanmış ve süreç değerlendirilmesi yapılarak etkililiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın veri toplama araçları kapsamında; eylem araştırması öncesi, okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticileri, ebeveynler, akademisyenler ve MEB yöneticilerine yönelik ayrı ayrı hazırlanan "Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları" kullanılarak veriler toplanılmıştır. Eylem araştırması uygulama sürecinde ise araştırmacı tarafından hazırlanan "Barış Değeri ocuk Anket Formu, Barış Değeri Ebeveyn Anket Formu, Barış Değeri ğretmen Anket Formu, ğretmen Günlük Formu ve Araştırmacı Günlük Forumları" ile veriler toplanılmıştır.

Nitel ve nicel verilerin birlikte kullanılabil-diği eylem araştırmasında; nitel veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak nicel veriler ise betimsel istatistiklerden yararlanılmış ve verilerin yüzdeleri, frekansları, aritmetik ortalamaları ile en düşük ve en yüksek değerleri hesaplanmıştır. Tüm süreç etik ilkelere uygun olarak yürütülmüş ve analizlerin geçerlilik güvenirliliği sağlanmıştır. Bulgular ise araştırmanın alt amaçları kapsamında raporlaştırılmıştır.

Ulaşılan bulgular incelendiğinde, okul öncesi 48-60 aylık çocukların barış değerine yönelik tutumlarında olumlu yönde geliştiği, çocukların akranlarına karşı olan barışçıl tutumlarının öğretmenleri ve ebeveynleri tarafından da onaylandığı, teknoloji tabanlı hazırlanan barış değeri ocuk anket formunu çocuklar tablet aracılığı ile bireysel olarak kullanarak öz değerlendirme yaptıkları, etkinlik temelli ğretim modeli ile gerçekleşen eğitim sürecinin sonunda barış eğitimine yönelik düzenlenen etkinliklerde çocukların olumlu yönde tutum sergiledikleri, sınıf ortamında pozitif bir atmosferin yakalandığı, ğretmen ve araştırmacı gzlemleride dikkate alındığı zaman günlük raporlarda sürecin kaliteli geçtiği ve hedeflenen kazanımlara ulaşıldığı sonuçları elde edilmiştir.

Genel bir sonuç olarak; okul öncesi döneme barış eğitiminin entegre edilmesi ile etkinlik temelli ğretim tasarımlarının planlanması ve uygulanmasının özelde çocukların barışçıl tutumlar kazanmasına genelde ise sürdürülebilir bir toplum için barışçıl bireylerin yetiştirilmesi yönünde etkili bir adım olacağı dşnlmştir.

Bu sonuçlar ışığında okul öncesi çocuklarına, okul öncesi öğretmenlerine ve ebeveynlere yönelik barış eğitimi konulu hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi, okul öncesi dönemde barış değerinin merkeze alınması ve barış değerinin kazandırılmasını amaçlayan çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir. Bu araştırma ile okul öncesi eğitim programına, öğretmen ve ebeveynler için hazırlanan etkinlik örneklerinin yer aldığı el kitaplarına barış değerine yönelik etkinliklerin eklenmesi önerilmektedir. Bu öneri ile birlikte okul öncesi dönemde barış değerinin kazandırılması için geliştirilen bu araştırmanın MEB tarafından dikkate alınması yine öneriler arasında yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında geliştirilen ve çocukların barış değerine yönelik tutumlarında etkili olduğu saptanan etkinliklerin okul öncesi eğitim kurumları tarafından uygulanması önerilmektedir. Yine bu sonuçlar çerçevesinde son olarak okul öncesi dönemde barış eğitimine yönelik yeni araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: barış eğitimi, çocukların değer tutumu, erken çocukluk eğitimi, kültürel değerler, sosyal-duygusal gelişim

Abstract**Evaluation of the Efficiency of Peace Education Given to Preschool Children****AMCA TOKLU, Dervişe****PhD, Department of Preschool Education****Thesis Advisor: Prof. Dr. Umut AKÇIL****January 2025, 146 Pages**

Today's wars, covid-19 and earthquake disasters seem to be present all over the world, and many negativities continue. Forced migrations are growing in societies, and therefore multicultural structures have become widespread. In this case, those most affected were inevitably children. At this point, one of the most needed education options is the emergence of the daily world as peace education. It has been supported by the implementation of peace education starting from the pre-school period. In this environment where this information is taken into consideration, determining the needs for peace education in the preschool period, creating an individual teaching design that is effective for the needs, supporting the peaceful attitudes of children and effectively evaluating the universal teaching design of sustainability.

To achieve this goal, action research design, one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of action research; It was prepared in three stages: needs analysis, implementation and evaluation. In the first stage, a needs analysis for peace education in the preschool period was carried out. An attempt was made to reach kindergartens across the TRNC and interviews were held with preschool teachers (n=43), students (n=62), school administrators (n=19), academicians (n=9) and MEB members (n=4) who wanted to ensure the participation of volunteers. According to the needs analysis, the relevant employees reported that they had of positive views on the work of peace education within the pre-school education process. In the second stage, 24 activity plans were prepared by the researcher within the scope of the annual activity teaching model in order to promote peace in the pre-school period. The scope of the operational dimension, which is the last phase of the research, included 18 children aged 48-60 months, 1 preschool

teacher and 11 parents studying in the spring semester of 2022-2023. Development activity plans were implemented based on action research technology in a kindergarten affiliated with the Ministry of Education for 12 weeks and the effectiveness of the process evaluation was determined.

Within the scope the data collection tools of the research; Before the action research, data was collected using "Peace Education Needs Determination Semi-Structured Interview Forms", which were prepared separately for preschool teachers, school administrators, parents, academicians and MEB administrators. During the action research application process, data was collected with the "Peace Value Child Survey Form, Peace Value Parent Survey Form, Peace Value Teacher Survey Form, Teacher Diary Form and Researcher Diary Forums" prepared by the researcher.

In action research where qualitative and quantitative data can be used together; Qualitative data was used using the content analysis method, and good data was used with descriptive statistics, and the percentages, frequencies, arithmetic averages and lowest and highest values of the data were calculated. The entire process is carried out in accordance with ethical principles and the validity of the analyzes is assured. The findings were reported within the scope of the sub-components of the programming.

When the findings are examined, it can be seen that preschool children aged 48-60 months have developed positively in their attitudes towards the value of peace, that children's peaceful attitudes towards their peers are approved by their teachers and parents, and that children self-evaluate by using the technology-based peace value child survey form individually via tablet. At the end of the education process carried out with the activity-based teaching model, children exhibited positive attitudes in the activities organized for peace education, a positive atmosphere was achieved in the classroom environment, and when teacher and researcher observations were taken into account, daily reports showed that the process was of high quality and the targeted gains were achieved.

As a general result; It is thought that the integration of peaceful education in the preschool period and the planning and performance of individual teaching designs of the activity will be an effective step towards people gaining peaceful attitudes in particular and raising peaceful people for a sustainable society in general.

In the light of these results, it is recommended to organize in-service training on peace education for preschool children, preschool teachers and parents, to center

the value of peace in the preschool period and to organize various activities aimed at gaining the value of peace. With this research, it is recommended to add activities related to the value of peace to the pre-school education program and the handbooks containing activity examples prepared for teachers and parents. Along with this suggestion, it is also among the suggestions that the Ministry of Education take into consideration this research, which was developed to instill the value of peace in the preschool period. The activities developed within the scope of this study and found to be effective in children's attitudes towards the value of peace are recommended to be implemented by pre-school education institutions. Again, within the framework of these results, it is recommended that new research be conducted on peace education in the preschool period.

Key words: children's value attitude, cultural values, early childhood education, peace education, social-emotional development

İçindekiler

Onay	I
Etik İlkeler Uyumluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet.....	V
Abstract.....	VIII
İçindekiler	XI
Tablolar Listesi.....	XV
Şekiller Listesi	XVI
Kısaltmalar ve Semboller	XVII

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	5
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	8
Okul Öncesi Dönem	8
Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi	9
UNESCO- UNICEF ve Barış Eğitimi	10
<i>Barış Eğitiminin Amaçları</i>	<i>11</i>
<i>Barış Eğitiminin Hedefleri.....</i>	<i>12</i>
<i>Barış Eğitiminin Modelleri</i>	<i>13</i>
<i>Barış Eğitiminin İlkeleri</i>	<i>14</i>

Okul Öncesi Dönemde Barış eğitimi.....	14
Okul Öncesi Eğitim Programı ve Değerler Eğitimi	15
Okul Öncesi 48-60 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimi	18
Okul Öncesi Dönemde Etkinlik Temelli Öğretim.....	20
İlgili Araştırmalar.....	22
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	22
Yurt dışında Yapılan Araştırmalar	24

BÖLÜM III

Yöntem.....	26
Araştırma Modeli	26
Çalışma Grubu.....	28
<i>İhtiyaç Analizi Katılımcıları İçin Çalışma Grubu</i>	28
<i>Eylem Araştırması Katılımcıları İçin Çalışma Grubu</i>	33
Verilerin Toplanması ve Uygulanması Süreci	34
Veri Toplama Araçları.....	36
<i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları</i>	37
<i>Barış Değeri Çocuk Anket Formu</i>	38
<i>Barış Değeri Ebeveyn ve Öğretmen Anket Formu</i>	38
<i>Öğretmen Günlük Formu</i>	39
<i>Araştırmacı Günlük Formu</i>	39
<i>Etkinlik Temelli Barış Eğitimi Kapsamında Hazırlanan Etkinlikler</i>	39
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	42
<i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Verilerin Analizi</i>	42
<i>Barış Değeri Çocuk Anket Formu ve Barış Değeri Ebeveyn ve Öğretmen Anket Formundan Elde Edilen Verilerin Analizi</i>	43
<i>Odak Grup Görüşmesi Analizi</i>	43
<i>Eylem Araştırması Analizi</i>	43

Araştırma Kapsamında Alınan Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri	44
Araştırmacının Rolü	44
Araştırmanın Etik Prosedürü	45
Araştırma Planı ve Süreci	46

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	48
Okul Öncesi Eğitim Programı İçerisinde Barış Eğitiminin Yer Almasına İlişkin Bulgular	48
Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına İlişkin Bulgular	50
Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin İçeriğine İlişkin Bulgular	55
Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular	57
Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminin Değerlendirme Sürecine İlişkin Bulgular ..	58
Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminin İşlenme Sürecindeki Önerilere İlişkin Bulgular	60
İhtiyaç Analizi Kapsamında Okul Öncesi Dönem Barış Eğitimine Yönelik Eylem Çalışmasına İlişkin Bulgular	63
Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine İlişkin Bulgular ...	65
Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine Yönelik Öğretmen Gözlemine İlişkin Bulgular	70
Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine Yönelik Araştırmacı Gözlemine İlişkin Bulgular	73

BÖLÜM V

Tartışma	79
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	82
Sonuçlar.....	82
Öneriler.....	85

<i>Araştırmanın Sonuçlarına İlişkin Öneriler</i>	85
<i>Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler</i>	86
Kaynakça.....	87
Ekler.....	96
Ek 1.....	96
Ek 2.....	97
EK 3.....	98
EK 4.....	99
EK 5.....	100
EK 6.....	103
EK 7.....	105
EK 8.....	107
EK 9.....	109
EK 10.....	111
EK 11.....	112
EK 12.....	113
EK 13.....	114
EK 14.....	117
EK 15.....	119
EK 16.....	120
Özgeçmiş.....	122

Tablolar Listesi

Tablo 1.	29
Tablo 2.	30
Tablo 3.	31
Tablo 4.	31
Tablo 5.	32
Tablo 6.	34
Tablo 7.	36
Tablo 8.	40
Tablo 9.	46
Tablo 10.	48
Tablo 11.	50
Tablo 12.	51
Tablo 13.	52
Tablo 14.	53
Tablo 15.	54
Tablo 16.	55
Tablo 17.	57
Tablo 18.	59
Tablo 19.	63

Şekiller Listesi

Şekil 1	27
Şekil 2	66
Şekil 3	67
Şekil 4	68
Şekil 5	69
Şekil 6	70

Kısaltmalar ve Semboller

KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB:	Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
YDÜ:	Yakın Doğu Üniversitesi
UNESCO :	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNICEF:	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
AG:	Araştırmacı Günlüğü
ÖG:	Öğretmen Günlüğü
f:	Frekans
N:	Miktar
X:	Ortalama

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın alt amaçlarına, araştırmanın önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Değer eğitimi ebeveyn ile başlayan ve daha sonra sosyal çevre ile devam eden bir süreçtir. Bu deneyimin başlangıç noktası erken çocukluktur. Çocuğun doğumundan başlayarak ilkokula kadar olan tüm deneyimleri içeren okul öncesi eğitim, ahlaki ve kültürel değerleri, duygusal gelişimi, algılanan kapasiteyi ve problem çözme yeteneğini geliştiren, yaratıcılık ve kazanımlarda önemli rol oynayan planlı ve programlı bir süreçtir. Bu dönemde çocuk yakından izlenmeli ve karakterinin oluşmasını sağlayacak toplumsal değerlerin kazanımı sağlanmalıdır. Bu eğitim göz ardı edilirse veya bilinçsizce ve plansız bir şekilde verilirse çocuğun tüm yaşamını olumsuz yönde etkileyecek ve istenmeyen davranışlar kazanmasına neden olabilecektir (Sevim & diğ., 2023). Çocukluk dönemi, değerlerin büyük ölçüde geliştiği bir dönem olması nedeniyle, ev dışında kalan okul öncesi eğitim kurumları ve çocuk bakım merkezlerinin değerler eğitimini temele almaları en hassasiyetli yaklaşımdır (Sutrop, 2010). Değer kazanımı, kültürel değerlere duyarlı eğitim yaklaşımı hedefe alınarak sağlanabilmektedir. Kültürel değer; farklılıkları tanıyan ve bu farklılıklara saygı duyan, temelinde ise sevgi ve barışı inşa ederek tüm topluma hizmet eden yaklaşım anlayışı olarak tanımlanmaktadır (Gay, 2014). Toplumlarda her geçen gün barışı ve barışçıl bir dünyada yaşamayı tehdit eden pek çok olay yaşanmaktadır. Günümüze baktığımız zaman ekonomik ve diğer çeşitli nedenlerden dolayı toplumlar çatışma içerisindedir. Çatışma, kişi ya da toplumsal kümelerin, birbirlerinin amaçlarını engellemeye, çıkarlarının gerçekleşmesini önlemeye çalışması olarak tanımlanmaktadır (Hançerlioğlu, 2001). Çatışmayı önlemenin yolu ise barış ortamının kurulması ile sağlanmaktadır. Barış geçmiş yıllarda çatışmayı sonlandırma ve savaştan uzaklaşma anlamlarını ifade ederken şimdilerde mutlu ve adaleli bir yaşama sahip olma olarak karşımıza çıkmaktadır. Herkesin özlemini

duyduğu iç ve dış barışı sağlayabilmek, daha güzel ve huzurlu bir dünyada yaşayabilmek için çocuklarda barış anlayışını küçük yaşlardan başlayarak geliştirmek ve bunun sürekliliğini sağlamak, barışa inanan ve barış için mücadele edebilecek bilinçli bireyler yetiştirmek gerekmektedir. Bu gereklilik ancak etkili ve işlevsel bir “barış eğitimi” ile sağlanabileceği düşünülmektedir (Aslan, 2014). Barış eğitiminin küçük yaşlardan itibaren eğitim sürecine entegre edilmesi bu noktada daha çok önem kazanmaktadır. Bununla birlikte değer eğitimini okul öncesi dönemde edinen çocukların; daha fazla özgüvene sahip, karar verebilen, problemlerini çözebilen ve mutlu bireyler olarak toplumda yer aldıkları bilinmektedir. Bunlarla birlikte artan şiddet türleri ve olaylarından dolayı çocukların barış değerini edinerek büyümeleri dahada önem kazanmıştır. Çünkü tüm çocukla güvenli, barış ve huzurun olduğu bir ortamda yaşam sürdürmeyi hak ederler. Okul öncesi eğitim sürecine entegre edilen değerler eğitimi, programın sarmal yapısından kaynaklı değerleri doğal seyrinde öğrenerek davranışlarındaki farklılıkları arkanları ile etkileşim içerisinde deneyimleyerek kazanabileceklerdir. Doğal öğrenme ortamında kazanılan bu toplumsal roller beraberinde değer kültüründe oluşmasını sağlayacaktır (Akto, 2020).

Günümüzde var olan savaşlar, Covid-19 ve deprem felaketleri tüm dünyada etkisini göstermiş ve birçok olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Bu durumdan en çok etkilenenler ise kaçınılmaz çocuklar olmuştur. Bununla birlikte toplumlarda zorunlu göçler artmış böylelikle çok kültürlü yapılar yaygınlaşmıştır. Çok kültürlü yapıların yaygınlaşması ile eğitim sistemide etkilenmiş ve eğitim ortamlarında ötekileştirilmeler başlamıştır. Eğitim sistemindeki paydaşların çok kültürlü eğitimde karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilmeleri için ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların giderilebilmesi için de kültürel değerlere duyarlı ders ve etkinlik planları hazırlanmaya başlanmış ve değerler eğitiminin varlığı önem kazanmıştır. Değerler, kişilerin davranış ve tavırlarını belirlediğinden okul öncesi dönemde kazandırılmaya başlanması önem teşkil etmektedir. Değer kazanımı birden bire gerçekleşmemekte, sürece dayalı bir kazanım gerektirmektedir. Değer kazanımı ilk olarak ailesel değerler ile başlar sırası ile okul ve dini değerler, işyeri, toplum ve milli değerler, insani değerler ve evrensel değerler olarak kazanılır (UNESCO, 2000). Okul öncesi dönemde çocuk için bireysel, toplumsal ve evrensel değerleri içeren kapsamlı bir değerler eğitimi anlayışı benimsenmeli ve kazandırılmaya başlanılmalıdır (Arıkan,

2011; Ülavere & Veisson, 2015). Bunun en önemli nedeni çocukluk döneminde değerlerin büyük ölçüde gelişim göstermesinden kaynaklı ev dışında kalan okul öncesi eğitim kurumları ve çocuk bakım merkezlerinin değerler eğitimini ön plana çıkarmaları gerektiği ile ilişkilidir (Yıldız vd., 2021). Okul öncesi dönem bireyin sosyal kimliğinin büyük ölçüde geliştiği ve gelecekte nasıl bir sosyal kişiliğe sahip olacağına belirlendiği en önemli dönem olması ile birlikte en temel amacıyla çocukları sosyal ve akademik yönden desteklemek ve var olan potansiyellerinin farkına varmalarını sağlamak olduğu bilinmektedir (Atabey & Ömeroğlu, 2016). Bununla birlikte, okul öncesi eğitim programının çocukları akademik, duygusal, fiziksel ve sosyal değerler açısından desteklemesi gerekmektedir (Özdemir vd., 2021). Erken çocukluk dönemi yeni kavramların kazandırılmasında en kolay dönem olarak görülmektedir (Witt & Kimple, 2008). Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi ile ilgili etkinliklerin gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir (Ülavere & Veisson, 2015). Değerler eğitimi kapsamında ele alınan barış değerini UNICEF; “Çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin hem açık hem yapısal çatışma ve şiddeti önleyebilecek davranış değişiklikleri getirmek için gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerleri teşvik etme süreci; hem de çatışmayı barış içinde çözmek kişilerarası, gruplar arası, ulusal veya uluslararası düzeyde barışa elverişli koşulları oluşturmak” şeklinde ifade etmiştir. Çocuklarda kalıcı davranış değişiminin zamanla gerçekleştiğinden etkili barış eğitimi mutlaka bir süreç olarak düşünülmeli ve temalar içerisinde barış değerinin kazanımına yer verilmesi gerekmektedir.

Okul öncesi dönemde çocuklara kazandırılması gereken değerler çeşitli araştırmalara konu olmuş, yaygın olarak çocuklara; sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik, işbirliği, arkadaşlık, hoşgörü, paylaşma, nezaket, dürüstlük ve öz denetim değerlerinin kazandırıldığı görülmüştür (Kozikoğlu, 2018; Ünal, 2018; Akto & Akto, 2017; Ogelman & Erten-Sarıkaya, 2015; Sapsağlam & Ömeroğlu, 2015; Yaka vd. 2014; Neslitürk, 2013; Tarkoçin, 2013; Yazar 2013;). Ancak barış değerinin, MEB ve UNESCO’nun onayladığı ve okullarda kazandırılması desteklenen temel değerlerin içerisinde yer almasına rağmen yaygın olarak kullanılmadığı saptanmıştır (Doğanay, 2006; Deveci, 2009; Tarkoçin vd., 2013; Özkan Kılıç & Özbek Ayaz, 2018). Var olan bu eksikliğin giderilmesi ve UNESCO’nun ele aldığı barış değerinin, okul öncesi dönemde eğitime yansımaması bu araştırmanın yapılmasında önemli bir gereklilik olarak görülmüştür. Bununla birlikte Kıbrıs’ın henüz tam anlamıyla barış ortamının sağlanamadığı bir ülke

konumunda olması ve barış ortamının kurulması için çalışmalara devam ediliyor olması da (Hoffmeister, 2006; Vatansever, 2010; Ker-Lindsay, 2011; Türkkol, 2012) araştırmanın önemi içerisinde yer alıyor. Bununla birlikte ülkenin göçmen almasından kaynaklı çok kültürlü yapısında dikkate alındığı zaman barış eğitime duyulan ihtiyacın önemi pekişmektedir. Böylece barış değeri ele alınarak oluşturulacak bir eğitimin çok kültürlü bir yapıya sahip olan ve barışa yönelik sorunların yaşandığı bir ülkede yapıyor olması ayrıca önem arz etmektedir.

Buradan hareketle bu araştırmanın problem sorusu; okul öncesi dönem çocuklarına yönelik etkinlik temelli barış eğitimi nasıldır? şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma kapsamında, okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaca bağlı olarak şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi eğitim programı içerisinde barış eğitiminin yer almasına yönelik paydaş görüşleri nasıldır?
2. Okul öncesi dönemde barış eğitiminin tanımına yönelik paydaş görüşleri nasıldır?
3. Okul öncesi dönemde barış eğitiminin içeriğine yönelik paydaş görüşleri nasıldır?
4. Okul öncesi dönem barış eğitiminde kullanılacak yöntem ve tekniklere yönelik paydaş görüşleri nasıldır?
5. Okul öncesi dönem barış eğitiminin değerlendirme sürecine yönelik paydaş görüşleri nasıldır?
6. Okul öncesi dönem barış eğitiminin işlenmesi sürecine yönelik öneriler nasıldır?
7. İhtiyaç analizi kapsamında okul öncesi dönem barış eğitimine yönelik eylem çalışması nasıldır?
8. Etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği nasıldır?
 - 8.1. Uygulamaya ilişkin çocukların görüşleri nasıldır?
 - 8.2. Uygulamaya ilişkin öğretmenin görüşü nasıldır?
 - 8.3. Uygulamaya ilişkin ebeveynlerin görüşleri nasıldır?
9. Etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiklerine yönelik öğretmen gözlemleri nasıldır?

10. Etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiklerine yönelik araştırmacı gözlemleri nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Günümüzde çocukların değerler eğitimi becerilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesinin her geçen gün öneminin arttığı göz önünde tutulduğu zaman okul öncesi paydaşlarına düşen görevde beraberinde artmaktadır. Bu sorunların giderilebilmesi için okul öncesi dönemde değerler eğitimi kapsamında barış değerinin ilgili temaların içerisinde kullanılmasının olumlu sonuçları beraberinde getireceğine inanılmaktadır. Bu bağlamda, okul öncesi dönem çocuklarının barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinin ve belirlenen ihtiyaçlar kapsamında etkinlik temelli öğretim tasarımının geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Gerçekleştirilen tez çalışmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünüldüğünden araştırmanın;

Okul öncesi paydaş grubu içerisinde yer alan; öğretmen, yönetici, ebeveyn, akademisyen ve MEB yöneticileri ile birebir görüşmeler yaparak barış eğitimine yönelik ihtiyaçların belirlenmeye çalışılması,

Okul öncesi dönem çocuklarının değerler eğitimine yönelik yetkinliklerini bu dönemde kazanacak olması,

Okul öncesi dönem çocukların değerler eğitimin bir parçası olan barış değerine yönelik hazırlanacak eğitim ile gerekli becerilere sahip olarak tutum ve davranışlarını sağlıklı bir şekilde yansıtmalarına imkan sağlanması,

Barış değerine yönelik kazanılacak tutumlar ile barış yanlısı bir toplumun oluşturulması,

Disiplinler arası çalışmaların önemsendiği okul öncesi dönemde barış eğitiminin değerler teması içerisine dahil edilerek barış değeri kazanmalarına yönelik etkinlikler düzenlenmesi,

Sosyal duygusal gelişim kapsamında barış değerinin kazanımına yönelik göstergeler değerlendirildiğinde, bu çalışmada barış eğitimi için en etkili yaşın 5 yaş olduğu düşünüldüğünden, 5 yaş grubu çocukların barış eğitimine yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve etkinlik temelli öğretim tasarımının uygulanabilmesi,

Okul öncesi paydaşlarına barış değerine yönelik farkındalık kazandırılması,

Etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiğinin belirlenmesinde, araştırmacı tarafından hazırlanan çocukların öz değerlendirme

yapabileceği barış değerinin kazanımında teknoloji tabanlı emoji değerlendirmesine yer verilecek olması bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

Alan yazın incelendiği zaman KKTC’de okul öncesi çocukların barış değerine yönelik eğitim ihtiyaçlarını ortaya koyan herhangi bir eylem araştırmasına rastlanılmaması bunun yanı sıra konu ile ilgili bir etkinlik tabanlı öğretim tasarımında rastlanılmamış olması bu çalışmayı değerli ve önemli kılmaktadır. Ayrıca günümüz şartlarında böylesi bir çalışmanın ilk olarak gelecekteki çalışmalara da ışık tutacaktır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Veri kaynağı olarak ihtiyaçların belirlenmesi aşamasında; anaokullarında görev yapan öğretmenler, yöneticiler, ebeveynler, akademisyenler ve MEB yöneticileri ile, uygulama aşamasında ise; MEB’e bağlı bir anaokulundaki okul öncesi 5 yaş grubu çocukları, okul öncesi öğretmeni, ebeveynler ve araştırmacı ile,
- İçerik olarak, geliştirilen etkinlik temelli öğretim tasarımı ile,
- Yöntem olarak, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile,
- Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları, geliştirilen etkinlik planları, barış değeri çocuk anket formu, barış değeri ebeveyn anket formu, barış değeri öğretmen anket formu ve günlükler ile,
- Etkinliklerin uygulama süresi olarak, 2022-2023 bahar yarıyılı ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Okul Öncesi Dönem: Çocuğun doğumundan temel eğitimin başlangıcına kadar geçen süreyi kapsayan, çocuğun gelişim hızının ve öğrenme kapasitesinin en yüksek olduğu kritik yaşam basamağıdır. Bu süre kapsamında çocuklar daha sonraki sağlıklarını, öğrenme yeteneklerini, sosyal ilişkilerini ve genel başarılarını derinden etkileyen kritik temel beceriler kazanırlar. Bu yıllarda kazanılan beceriler ve davranışlar bireyin yetişkinlik yaşamındaki kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, tutum, inanç ve değer yargılarını şekillendirmektedir (Oktay, 2013).

Değerler Eğitimi: En genel anlamıyla bireylerin sahip oldukları değerlerin farkına varıp, gerekli değerleri kazanıp, benimseme ve davranışa dönüştürme sürecidir (Yaman, 2012). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi, çocuklarının olumlu davranış değişiklikleri meydana getirmesini, sorumluluk duygusunun pekiştirilmesini ve evrensel değerlerin kazandırılmasını hedefleyen en önemli basamaktır (Gökçek, 2007).

Barış Eğitimi: Eğitim aracılığıyla barış kültürünün oluşturulması, geliştirilmesi, ekonomik ve sosyal gelişimi yükseltmek, kadın – erkek arasındaki eşitsizliği gidermek, anlayışın ve hoşgörünün oluşturulması, ifade özgürlüğünün oluşması, iletişimin desteklenmesi, uluslararası barışı ve güvenliği sağlamaktadır (UNESCO, 2002).

Sosyal Duygusal Gelişim: Çocuğun ilk beş yılında, içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi için çevresindeki kişilerle sağlıklı ve yakın ilişkiler kurma, sosyal duygusal tepkilerini düzenleme, farklı duygularını ifade etme, empati, bağımsızlık ve olumlu benlik algısı gösterme, işbirliği ve paylaşma gibi sosyal-duygusal becerilere sahip olduğu gelişim dönemidir (Arslan Çiftçi ve Uyanık Balat, 2018).

Eylem Araştırması: Uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik veri toplama ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Etkinlik Temelli Öğretim: Etkili öğrenci-öğretmen etkileşimine dayanan, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayan öğrenci merkezli bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntem öğrenciyi sorgulamaya, keşfetmeye, deney yapmaya, işbirliği yapmaya ve öğrenmenin keyfini yaşamasını sağlar (Keengwe, Onchwari ve Onchwari, 2009).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramsal açıklamalara, tanımlamalara ve araştırma ile ilgili literatür’de geçen ve daha önce yapılmış olan araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Okul Öncesi Dönem

Okul öncesi dönem, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başlayacağı güne kadar olan süreci kapsayan, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yön verdiren, duygusal gelişimini ve bilişsel gücünü artırarak akıl yürütmesini sağlayarak ona destek olan ve yaratıcılığını güçlendiren, benliğini kazandıran, kendini ifade etmesini sağlayan ve öz bakım becerilerini kazanmasını sağlayan planlı bir eğitim sürecidir (Yılmaz, 2003). Yaşamın ilk yıllarını kapsayan bu dönem, bilişsel gelişim, dil gelişim, fiziksel gelişim ve sağlık ile sosyal gelişim ve değerler gelişiminin hızlı bir şekilde yaşandığı ve bu gelişim alanlarında önemli becerilerin kazanıldığı bir evre olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken çocukluk dönemi olarak da adlandırılan bu evrede, beyin gelişimi oldukça hızlı olmakta ve beceriler de kolaylıkla öğrenilebilmektedir (Gerber vd., 2010). Bu dönemde çocuklar, dış uyaranlara karşı daha hassas ve alıcı, genel uyum açısından da daha esnektirler. Ayrıca bu dönemdeki çocukların, davranışlarını değiştirebilme ve yeni davranışlar öğrenebilme kapasiteleri de daha yüksek olmaktadır (Barrett, 2014). Çocuklarda istedik yönde davranışlar geliştirebilmek ve onların sağlıklı bir şekilde gelişebilmelerini sağlamak için okul öncesi eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Okul öncesi eğitim çocuklara zengin uyarıcılarla dolu çevre imkanları sunarken, gelişim seviyeleri ve kişisel özelliklerini de dikkate almaktadır (Oğuzkan & Oral, 1993). Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edeceği temel bilgi beceri ve alışkanlıklar sonraki öğrenim yaşamını etkilemesinin yanı sıra sosyal, duygusal ve değerler yaşamını da bilinçlendirecek güçtedir (Arı & Tuğrul, 1996). Okul öncesi dönemde belirli davranışları kazandırmak ve gelişimi desteklemek için gerekli bilgi, beceri ve deneyimlerin çocuğa kazandırılması gerekmektedir. Bu kazanımlar ev ortamında anne-baba ve en yakın aile bireyleri tarafından sağlanırken, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler tarafından kazandırılmaktadır (Aksoy, 2009).

Davranışların etkili bir şekilde kazandırılması ve sürdürülebilir olması için okul öncesi dönemde anne-baba ve öğretmen işbirliği içerisinde hareket etmeli ve tutarlı davranışlar sergilemelidirler.

Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi

Değerler eğitimi; kritik dönem olarak ifade edilen ve öğrenme merakı üst düzey olan okul öncesi çocuğun kişilik yapısının, inanç, alışkanlık, tutum, tavır ve değer yargıların kazanılması açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitimi; çocukların, erken yaşlarda toplumun değerleri ile tanışmalarını ve bu değerleri içselleştirip, benimseyerek topluma uyum sağlamasını kolaylaştırmakta ve yaşam boyu devam etmesini sağlamaktadır (Uyanık-Balat & Balaban-Dağal, 2011; Ada, 2016; Pekdoğan & Kokmaz, 2017). Değerler eğitiminin amacı, başta birey olmak üzere toplumu istenmeyen kötü ahlaktan korumak, toplumun devamlılığını sağlamak, bireyin doğuştan var olan iyi taraflarını ortaya çıkararak, kişiliklerinin tüm yönleriyle gelişmesine yardım etmek, onların toplum tarafından kabul gören güzel ahlaka sahip bireyler olmalarını sağlamaktır (Aydın & Akyol, 2012). Bu amaç çerçevesinde çocuklarının değerler eğitimine yönelik bilgileri alabilmesi için kullanılan yöntemler de oldukça önemlidir. Bu dönemde çocuklar Piaget'nin gelişim aşamalarında işlem öncesi dönemde olduklarından soyut kavramları anlamakta zorlanırlar. Bu nedenle çocuklara kazandırılacak beceriler ve değerlere yönelik davranışların somutlaştırılarak verilmesi gerekmektedir (Aral, 2011). Okul öncesinde verilecek değerler eğitiminin kapsamı bireysel, ahlaki ve toplumsal değerleri içermeli, ayrıca çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak ayrı ayrı değil bir bütün olarak ele alınmalıdır (Dinç, 2011). Bu açıdan iyi bir okul öncesi eğitim programı, çocuğun bilişsel becerilerini geliştirmenin yanında, sosyal ve duygusal gelişimini de dikkate alarak, evrensel değerleri tüm çocuklara aktararak toplumun devamlılığını sağlamalıdır (Greenberg vd., 2003). Bu kapsamda çocukların değerleri edinmesinde ilgili paydaşlara büyük görevler düşmektedir. Aile ve okul, çocukların ahlak gelişimini etkilemekte ve okul çocukları değerler eğitimiyle donanmış bir birey olarak topluma hazırlanmaktadır (Brownlee vd., 2016). Bu durum değerler eğitiminin, çocukların tutum ve davranışlarının gelişimi üzerinde önemli etkisi olduğunu göstermektedir (Aydın, 2010). Bu nedenle okul öncesi dönemde çocuklara değerler eğitiminin verilmesi önemsenmeli ve desteklenmelidir (Neslitürk, 2013). Değerler Eğitimi UNESCO;

Yaşayan Değerler Eğitim Programı kapsamında “Daha İyi Bir Dünya için Değerlerimizi Paylaşalım” isimli projede 12 evrensel değer üzerinde durulmuştur. Bu değerler; mutluluk, dürüstlük, alçakgönüllülük, işbirliği, özgürlük, sevgi, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü ve birlik değeri olarak belirlenmiştir.

UNESCO- UNICEF ve Barış Eğitimi

UNESCO 1945 yılında uluslararası barış, güvenlik ve iş birliğini arttırmayı amaçlayan örgüt bir yapı olarak kurulmuştur. Barış eğitiminin gelişiminde önemli katkılara imza atan bu örgüt; 2001-2010 yıllarını Birleşmiş Milletler Uluslararası Dünya Çocukları Şiddetten Uzak Durma Kültürü ve Barış On Yılı olarak ilan etmiştir. Bunun ardından UNESCO, 15 Ekim-03 Kasım 2001 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 31. Genel Konferans'ta bu faaliyeti organize eden kurum olması yönünde karara varılmıştır. Yine UNESCO tarafından barışa dikkat çekmek için 21 Eylül “Uluslararası Barış Günü” olarak ilan edilmiştir.

Barış ve barış eğitimi konusunda önemli çalışmaları olan UNICEF, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (1989) 29. Maddesinde; “çocuğun eğitimi, çocuğun sorumluluk sahibi yaşam için özgür bir toplumda, anlayış, barış, hoşgörü, cinsiyet eşitliği ve tüm insanlar arasında dostluk ruhu içinde hazırlanması” yönünde vurgu yapmıştır. Bu ihtiyaçların karşılanması için sosyal adaletin güçlendirilerek bireylerin sosyal haklara ulaşması önemli bir adımdır. Bütün bireyler kendi özelinde farklı sosyal politik ve dini sistemlere hoşgörülü olmak, yaygın kabul gören hümanistik değerleri ve insan haklarını gözetmek ve bağımlı bir dünyada uluslararası barış ve dayanışma için çalışmalı ve bu sorumluluğu taşımalıdır ifadelerinde bulunulmuştur (UNICEF, 1990).

Barış; uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam ve savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2016). UNESCO (2002), kadın ve erkek eşitliği doğrultusunda cinsiyet ayrımının yapılmaması, bireylerin tercihleri doğrultusunda demokratik katılıma destek vermelerinin sağlanması, hoşgörü ve dayanışmayı temel alan, bireylerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri ortamların oluşturulduğu, ekonomik ve sosyal gelişime verilen emeğin ve insan haklarına saygıya yönelik önemin artırılması ile ilgili bir olgu olarak tanımlamada bulunurken, Ural (2020) ise barışı, içinde karşılıklı hoşgörüyü barındıran, farklılıklara saygı gösterilen, çatışmayı değil, dayanışmayı ve

insan haklarını temel alan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Barışın sağlanması için öncelikle barış tutumunun anlaşılması ve farkındalığın sağlanması gerekmektedir. Kişinin tutumu, çeşitli kavram ya da durumlara tepkide bulunma eğilimi olarak açıklanabilir. Tutum ve görüşlerimiz birbirine çok benzediğinde aralarında birkaç fark bulunmaktadır. Bunlardan en nemlisi “farkında olma” durumudur. Bireyler, görüşlerinin farkındadırlar ancak tutumlarının farkında olmayabilirler (Tezbaşaran, 2008).

Barışın, beş düzeyi bulunmaktadır. Bunlar; kişisel barış, kişiler arası barış, gruplar arası barış, ulusal barış ve uluslararası barıştır.

- Kişisel barış, bireyin iç huzuru ve kendi ile barışık olmasıdır.
- Kişiler arası barış, bireylerin gün içerisinde iletişim kurdukları kişilerle aralarındaki barış ve çatışmasızlık halidir.
- Gruplar arası barış, toplumda yer alan farklı topluluklar arasındaki barıştır.
- Ulusal barış, ülkelerin, kendi içlerinde toplumsal barışın sağlanabilmesi için verdikleri hukuki çabayı, aldıkları karar ve kanunlar ile izledikleri politikalarıdır.
- Uluslararası barış ise ülkelerin barışa yönelik dış politikalarını ve icraatlarını ele alma durumudur (Fountain, 1999; Kerem ve Kamaraj, 2006; Kılcan, 2018). Tüm bunlar barışın temelini oluşturulmasında ve bireylerin barışçıl tutumları ile ilişkilendirilebilir.

Barış Eğitiminin Amaçları

UNICEF, okullar ve diğer eğitim kurumları için barış eğitiminin amaçlarını şu şekilde belirlemiştir;

- Çocukların şiddet ve çatışmadan korunduğu ‘Barış Kuşağı’ işlevi üstlenmek,
- Çocuk Hakları Konvansiyonu ile dış hatları çizilen çocukların temel haklarını desteklemek,
- Öğrenim toplumunun tüm üyeleri için barışçıl ve saygılı davranış biçimlerine model olacak bir iklim geliştirmek,
- Yönetsel kurallar ve pratikler çerçevesinde eşitlik ve ayrımcılık yapmama ilkelerini göstermek,

- Toplumda var olan yerel kültürde kökleşmiş anlaşmazlıkların çözümü için etkili, şiddet karşıtı bilgiyi barış inşasına dair kullanmak,
- İlişkili olduğu herkesin temel hak ve itibarına saygı göstererek anlaşmazlıkların üstesinden gelmek,
- Barış, insan hakları, sosyal adalet ve küresel sorunları mümkün olduğu ölçüde öğretim programına dahil ederek bu konularda anlayış geliştirmek,
- Barış ve sosyal adalet değerlerinin belirgin şekilde tartışmaya açıldığı alanları desteklemek,
- Katılımcılığı, dayanışmayı, problemlerin çözümünü ve farklılıklara saygıyı vurgulayan eğitim ve öğrenim yöntemlerini kullanmak,
- Mümkün olduğu ölçüde geniş topluluklara yönelik eğitim grupları ile çocukları barışı gerçekleştiren pratikler içine dahil etmek ve
- Barış, adalet ve insan hakları sorunları ile ilişkili tüm eğitimcilerin profesyonel gelişimleri ve etkilerinin sürekliliği için olasılıklar geliştirmektir (Fountain, 1999).

Barış Eğitiminin Hedefleri

Barış eğitiminin hedefleri incelendiği zaman kısa ve uzun zaman dilimlerinde elde edilecek hedefleri aşağıdaki gibi belirtmişlerdir;

- Barış kavramının insanlar arasında farkındalığını arttırılarak barışa yönelik bilinç kazandırmak,
- İnsanların çatışma ve şiddet kaynaklı kaygı ve korkularını anlamaya çalışmak,
- İnsanların arasında güvenli yaşamak için onlara barışçıl stratejiler hakkında bilgi vermek,
- Savaşın ve çatışmanın kaynağını anlamaya çalışmak,
- Kültürlerarası anlayışı ve iş birliğini geliştirerek sürdürmek,
- İnsanlar arasındaki yaşanan barış anlayışının geleceğe yönelik oryantasyonunu sağlamak,
- Barışın bireysel bir gelişim süreci olmasını sağlamak,
- Sosyal adalet eşliğinde barış kavramını güçlendirmek,
- Hayatın her aşamasında ve her şeye karşı saygıyı teşvik etmek,

- Uyuşmazlık ve çatışmaları şiddete başvurmadan barışçıl yöntemler kullanarak çözmek olduğu belirtilmiştir.

Bu hedefler hem barışa yönelik bir felsefi yönelimi hem de insanların bu gezegende barışçıl ve sürdürülebilir olarak birlikte yaşamaları gereken beceriler ve tutumlar hakkında bilgi içermektedir. Bununla birlikte barış eğitimi, öğrencilerin kafasında, popüler kültürün hâkim olduğu şiddetli imajlara barışçıl bir şekilde karşı koymak için dinamik bir vizyona yönelmeyi sağlamaktadır (Harris, 2002).

Barış Eğitiminin Modelleri

Barış eğitimi modellerinin buldukları bölgenin özelliklerine göre içerik ve kapsam yönünden değişiklikler içerdiği görülmüştür. Bu nedenle, siyasi, toplumsal ve eğitim alanlarında yaşanan çatışmaları çözüme başarılı olabilmek için hangi barış eğitimi faktörlerinin gerekli olduğunu dair yaptıkları çalışmada okul ve toplumsal seviyede barış eğitimini öğretmek için doğrudan ve dolaylı barış eğitimi olarak iki ayrı modeli ele almışlardır (Bar-Tal vd. 2010).

1. Dolaylı Barış Eğitimi Modeli: “Bu eğitim modeli direk çatışmayı ele almaz; bunun yerine şiddet, empati, çatışma çözümü, insan hakları ve kimlik gibi genel çatışma çözüme temalarını kullanır. Bu temalar yansıtıcı düşünme, hoşgörü, etno-empati, insan hakları ve uyuşmazlık çözümü olmak üzere beş ana temadan oluşarak çatışma anlayışını dolaylı bir şekilde değiştirmeye potansiyel bir katkıda bulunur.”

2. Doğrudan Barış Eğitimi Modeli: “Doğrudan barış eğitim modeli gruplar arası uyuşmazlıkların karşılaşıldığı toplumlarda doğrudan soruna odaklan modelidir. Bu modelde barış eğitimi için beş tema ele alınmıştır. Çatışma ve barış; bu temanın amacı çatışmanın özünü, şiddet ve savaşların anlamlarını ve barış sürecinin doğasını öğretmektir. Barış süreci; bu tema barışa ilişkin engelleri tartışmaya ve barış sürecini anlamaya odaklanmalıdır. Rakibin sunumu; çatışmaya giren tarafların birbirleri hakkındaki olumsuz algılarının değiştirilmesi sağlanmalıdır. Çatışmanın tarihi; çatışmaya giren her iki tarafın da kendi grubunun eylemlerinin sonuçlarını yeniden düşünmeye başlaması sağlanmalıdır. Beşinci tema ise Yeni duygular: nefret ve korku azaltılarak buna karşın umut, güven ve karşılıklı kabul geliştirilmelidir.”

Barış Eğitiminin İlkeleri

Barış eğitiminden başarı elde edebilmek için altı ilke belirlenmiştir. Bu ilkeler;

- Barış eğitimi, eğitimin her kademesine ve toplumun her kesimine ulaştırılmalı ve toplum odaklı olmalıdır.
- Barış eğitimini oryantasyon olarak düşünmeli, öğrenme hedeflerini ve eğitim çerçevesini sağlayan bir eğitim yönelimi olarak görülmelidir.
- Barış eğitimi erken çocukluk dönemiyle beraber verilmeye başlanmalıdır.
- Barış eğitiminin açık fikirli olması şüpheciliğe, eleştirel düşünceye ve kremasyona vurgu yaparak alternatif görüşlere açık kalması gerektiğini ortaya koyduğundan eleştirilebilmeli ve açık fikirli olmalıdır.
- Barış eğitimi toplumu ilgilendiren sorunlarla ilgilendiğinden çok önemlidir.
- Barış eğitimi bir zihin durumundan gelmeyi amaçladığından, temel eğitim biçimleri tecrübeyi hedef almaktadır. Bundan dolayı barış eğitimini deneyimsel öğrenme ile verilmesi gereklidir. Deneyimsel öğrenme, değerleri, tutumları, algıları, becerileri ve davranış eğilimlerini içselleştirmede davranış kazanmanın temel yöntemidir (Bar-Tal, 2011).

Okul Öncesi Dönemde Barış eğitimi

Çocuklarda, genç ve yetişkinlerde şiddeti ve çatışmayı önlemelerini sağlayacak davranış değişiklikleri sağlamak; çatışmayı barış içinde çözmek, kişilerarası, gruplar arası, ulusal ya da uluslararası düzeyde barışı sağlayan koşullar yaratmak için gerekli bilgi, beceri ve tutum geliştirme süreci olarak tanımlanan barış eğitimi, bireysel ve grup olmak üzere çocukların duygu, düşünce, bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmeye yönelik dizgesel ve eğitsel etkinliklerin düzenlenmesini içermektedir (Hagglund, 2004). Barış eğitimi, kişinin kendisiyle, toplumdaki diğer arkadaşlarıyla ve doğal çevresi ile uyum içinde yaşamayı sağlayan tek yol olarak kabul görmektedir. Barış eğitimi bireyin; kendi ruh sağlığı, sosyal çevresi, doğal çevresi ile barış içinde yaşamak için yararlı bilgiler edinmesine, değerleri kazanmasına, olumlu yönde tutumlar sergilemesine, beceriler ve davranışlar geliştirmesine yardımcı olur. Bunların yanı sıra, toplumdaki iç huzur ve barışçıl

yaşamı sağlayarak ruh sağlığımızı iyileştirir, şiddetsizliği, sevgiyi, şefkati ve toplumdaki tüm yaşamlara karşı saygı duymaya teşvik eden üstün bir yetkinliğe sahiptir (Manna, 2021).

Okul öncesi eğitim yaklaşımlarının başında gelen, çocuklarda toplumsal bilincin ve kendine güvenin geliştirilmesini hedefe alarak bireysel eğitimi ön plana çıkaran aynı zamanda küresel vatandaşlığın da kurucusu olarak bilinen İtalyan araştırmacı Maria Montessori; dünyanın barışçıl olabilmesi için tek başına hoşgörünün yeterli olmadığına bunun yanında herkese ve her şeye saygı duyulması gerektiğine inanan bir kuramcıdır. Bu nedenle barış eğitiminin asıl amacı saygı temeli üzerine kurulmalı ve eğitimde küresel bir bakış açısı ve çeşitliliğini teşvik etmek olduğunu savunuyordu. "Temel hedefimiz, ortak hedefler bulmaya yönlendirebilmek için insanlığı -tüm ulusların insanları- yetiştirmek olmalıdır" düşüncesini ortaya koyan Montessori; çocukları, insanlığın umudu ve geleceği olarak görerek ve bu nedenle, dünyada barışı geliştirmek için onlara yatırım yapılması gerektiğini düşünüyordu (Cossentino & Witcomb, 2007).

Okul Öncesi Eğitim Programı ve Değerler Eğitimi

Okul öncesi eğitim programı; gelişim alanlarının birbiri ile bağlantılı bir şekilde çocuğun bütün gelişim alanlarındaki davranışlarını yukarılara taşımayı planlar (Eurodice, 2010). Bu davranışların var olan potansiyelin üzerine taşınabilmesi için gerekli eğitim yaşantılarının; fiziksel ve sosyal yönden sağlıklı mekanlarda, çocukların gelişim ve ihtiyaçlarına cevap verebilen etkili programların nitelikli öğretmenler tarafından gerçekleştirilmesi ile sağlanabilir (Yaşar, 2002). Geleneksel anlamda bilginin kaynağı ve aktarıcısı konumunda olan öğretmenlerin rolü; 21. yüzyıl ile birlikte öğrencilere öğrenme yollarını gösteren rehber konumunu almıştır. Bu nedenle, öğretmenlerden beklenen yeni rollerin geliştirilmesi için öğretmen eğitimi programlarında somut uygulamalar ön plana çıkarılmaktadır (Koroğlu vd., 2000). Bu gelişme göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitim alan öğretmen adaylarının eğitim programlarında değişikliğe gidilmiş ve 21. yy. öğretmen profili göz önünde tutularak öğretim süreci yenilenmiştir. Türkiye’de 2024 yılında güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programları incelendiği zaman değerler eğitimi diğer programlarda olduğu gibi bu programda ayrı bir alan olarak ele alınmamış ancak sosyal ve duygusal gelişim alanının güncellenerek sosyal duygusal gelişim ve değerler olarak yenilenerek programda yer almıştır. Bu kapsamda Sosyal Duygusal

Gelişim ve Değerler alanının kazanım ve göstergelerinin içerisinde değerlere yönelik davranışların bütüncül bir şekilde ele alındığı görülmüştür. Yine programın içeriğinde yer alan “Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri” incelendiği zaman mevcut bazı maddelerin değerler kapsamında barış ile ilgili temel davranışları kazandırmaya yönelik olduğu tespit edilmiştir (MEB, 2024). Bu temel ilkeler; “1. Okul öncesi eğitim, çocukların gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır. 2. Okul öncesi eğitim sosyoekonomik düzeyi, dili, kültürü, cinsiyeti, bireysel gereksinimi ne olursa olsun tüm çocukların gelişimini en üst düzeyde desteklemelidir. 3. Okul öncesi eğitim, çocukların gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır. 4. Okul öncesi eğitim sosyoekonomik düzeyi, dili, kültürü, cinsiyeti, bireysel gereksinimi ne olursa olsun tüm çocukların gelişimini en üst düzeyde desteklemelidir. 5. Okul öncesi eğitim çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, müsamaha, yardımlaşma, dayanışma, adalet ve paylaşma gibi duygu ve davranışlarını geliştirmelidir. 6. Okul öncesi eğitim, çocukların olumlu ve gerçekçi benlik algısı oluşturmalarını, kendilerine saygı ve güven duymalarını desteklemeli; onlara dürtü kontrolü ve öz denetim kazandırarak sınırlar içinde özgürlüklere sahip olduklarını hissettirmelidir. 7. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmeleri desteklenmeli; yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalı, çocukların başkalarına yardım edebileceği fırsatlar oluşturulmalıdır. 8. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, bilişsel esneklikleri, üst bilişsel becerileri, yaşam becerileri ve iletişim becerileri geliştirilmelidir. 9. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını farketmeleri desteklenmeli, empatik beceri geliştirmeleri ve kişiler arası sorunları yapıcı bir şekilde çözmelerine olanak sağlanmalıdır.” maddelerinden oluşmuştur. Böylece okul öncesi çatısını oluşturan en önemli paydaşlardan ebeveyn ve öğretmenlerinde belirtilen ilkeler çerçevesinde kendilerini yenilemeleri ve belirtilen profilde topluma birey yetiştirmeleri vurgulanmıştır.

KKTC’de MEB’e bağlı okul öncesi eğitim programı incelendiği zaman ise; bu program en son 2018 yılında geliştirilmiş ve 3-6 yaş çocukları kapsamına almıştır. Programın içeriğinde doğrudan değerlere yönelik kapsam açıklanmamış ancak programın amacı, çıktıları ve öğrenme alanları incelendiği zaman bazı maddelerin değerler kapsamında barış değeri ile ilgili temel davranışları kazandırmaya yönelik olduğu tespit edilmiştir (KKTC-MEB, 2018). Okul öncesi eğitim programının temel amaçlarında; “insan ilişkilerinde adil ve ayrımcılıktan uzak yaklaşımlara” ve

“yaşadığı kültüre ilişkin değerlere yönelik farkındalık geliştirmiş öğrenciler yetiştirme” maddelerine, programın çıktısı kapsamında; “bireysel özelliklerinin farkına vararak cinsiyet, etnik köken, inanç ve bedensel yapı vb.’ye dayalı ayrımcı davranışlar göstermekten kaçınır” ve “içinde yaşadığı kültürü ve farklı kültürleri tanır, saygı gösterir ve kendi kültürüne ait değerlere ilişkili farkındalık geliştirir” maddelerine, programın kişisel, sosyal ve duygusal gelişimi öğrenme alanı kapsamında ise; kişisel ve sosyal yetkinlik, kendini tanıma, özdenetim ve toplumsal farkındalık becerileri içerisinde örneğin “diğerleriyle ilişkilerini olumlu yönde kurar ve sürdürür”, “çatışma durumlarında ilişkilerini yönetir” ve “kendisi ve çevresindeki kişilerin hakları ile ilgili farkındalık kazanır” maddelerine yer verilmiştir. Böylece organize edilen okul öncesi eğitim programı kapsamında ele alınan maddeler ile dolaylı olarak barışçıl tutum profilinin oluşturulacağı düşünüldüğünden topluma barışçıl çocukların yetiştirilmesi mümkün olacaktır.

Değer eğitimi programı geliştirilirken dikkat edilmesi önerilen hususlar incelendiği zaman: Değerler somut hedefler ve davranışlar şeklinde ifade edilmelidir, değerler zıtlarıyla birlikte ele alınmalıdır, öğrenciler bir değere sahip olduklarında o değere sahip olmayanların ne olabileceğini bilmelidir, değerler nesnelereyle ele alınmalıdır, değerlerin olumlu (yaklaşma) veya olumsuz (uzaklaşma) değerlik taşıyabileceği hesaba katılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, değerler olumlu bir şekilde ifade edilebileceği gibi, olumsuz bir şekilde de ifade edilebilmektedir (Bacanlı, 2017).

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik geliştirilen "Barış Eğitimi Programları" çocukların psikolojik ve etnik gelişimine cevap vermeye yönelik olarak planlanmaktadır. Bu programlar genellikle odak noktasına etkinlik temelli öğretim tasarımı çerçevesinde oyun, drama, hikaye anlatımı vb. farklı aktiviteleri temel alırlar. Barış eğitimi programı çerçevesindeki etkinliklerin temel amacı, okul içi ve okul dışı yaşam becerileri yoluyla çocukların "barış tutumuna" yönelik yaparak yaşayarak öğrenmelerine rehberlik etmektir (Page, 2004). Barış eğitimi programlarının esas amaçları incelendiği zaman; çocukların özerklik kazanması, korunması ve topluma katılımını sağlaması ile birlikte UNESCO'nun eğitim, şiddet içermeyen çatışma çözme yeteneğini geliştirmeli bu nedenle, hoşgörü, merhamet, paylaşma ve önemseme gibi değerlerin daha sağlam bir şekilde oluşturabilmeleri için çocukların zihinlerinde içsel barışın geliştirmesi için atılan adımlar olarak tanımlanmaktadır (Şatıroğlu Karaağaç, 2021). Yaşanan birçok olay ve sorunlar

barışı ve barışçıl bir dünyada yaşamayı tehdit etmektedir. Toplumların daha güzel ve huzurlu bir dünyada yaşayabilmeleri için barış eğitimine erken çocuklukta başlanarak barış anlayışını kazandırmak ve bunun sürekliliğini sağlamak, barışa inanan ve barış için mücadele edebilecek bireylerin yetiştirilmesi ile sağlanabilecektir (Aslan, 2014).

Staub (2002) ise, barış eğitimi programının etkili olabilmesi için hazırlanan programın içerik ve kapsamına yönelik kavramsal ve deneysel boyutların dikkate alınması üzerinde durmuştur;

- İlk olarak çocukların kavramsal boyutta, kendi bakış açılarından ya da toplumdaki diğer bireylerin bakış açılarından, başka bireylerin nasıl ötekileştirmeye ve nasıl değersizleştirmeye maruz bırakıldıkları konusunda farkındalık sağlanmalıdır.
- İkinci olarak yine kavramsal boyutta, çocukların anlaşmazlık ve uyuşmazlıkları yapıcı yöntemler kullanarak çözebilmeleri için problem çözme tekniklerinin kazandırılması gereklidir.
- Üçüncü olarak ise, barış eğitimiyle beraber çocuğun, bireysel olarak veya gruplar arası gerçekleşen şiddet içeren olayların kaynağı hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Sonuncu olaraksa barış eğitimi çocuklar için, toplumun içinde veya dünya üzerine gerçekleşen şiddet olaylarına karşı izleyici kalmamalarına yönelik duyarlılık kazandırılmalıdır. Barış eğitimiyle çocukların, şiddetin engellenmesinde aktif ve sorumluluk sahibi insanlar olarak yetiştirmesi sağlanmalıdır.

Okul Öncesi 48-60 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimi

Okul öncesi dönem çocuğun tüm gelişim alanlarında olduğu gibi sosyal ve duygusal gelişiminde de en sağlam temellerin atıldığı bir dönemdir. Bu temel önce çocuğun birincil kişileri tarafından atılırken daha sonra okul çatısı altındaki paydaşlar tarafından desteklenerek gelişim gösterir ve ilk toplumsal deneyimleri yaşamaya başladığı kurum özelliği taşır. Bu dönemde yaşanan deneyimler çocuğun yaşamındaki sosyal ilişkilerin temelini inşa eder. Çocuk bu dönemde toplum içinde nasıl davranması gerektiğini ve insan ilişkilerininin nasıl kurulduğuna ilişkin deneyimler kazanır. Bu deneyimler çocuğun toplumsal yaşamı açısından büyük önem taşımaktadır (Ekinci Vural, 2006). Bunun yanı sıra sosyal duygusal öğrenme sadece diğer alanlardaki gibi bilgi ve becerilerin edinimlerine odaklanmaz, aynı

zamanda değerlerin, inançların, tutumların ve günlük yaşamdaki davranışların değiştirilmesine ya da geliştirilmesine de odaklanır (Hromek & Roffey, 2009).

Yaşamın ilk yıllarında gelişmenin ve öğrenmenin çok hızlı olması ve edinilen deneyimlerin daha sonraki öğrenmeleri etkilemesi okul öncesi yılların en iyi biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Yapılan bilimsel araştırmalarda, insan yaşamının ilk beş yılının bireysel ve toplumsal açıdan çok önemli olduğunu bu nedenle çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde en kaliteli şekilde desteklenmesi gerektiği yönünde vurgulanmaktadır (Dinç, 2002). Bu kalitenin sosyal duygusal yetilerin gelişmesi ile sağlanabileceği düşünülmektedir. Sosyal duygusal yeti, işbirlikçi ve prososyal davranış, akranlarla arkadaşlık, yetişkinlerle ilişki başlatma ve sürdürme, saldırganlık ve çatışma yönetimi, üstünlük ve özdeğer duygusunun gelişimi, duygusal düzenleme ve uygun tepki göstermeyi içeren davranışlar bütünüdür (Aviles vd., 2006). Sosyal ve duygusal gelişim kendi içerisinde dinamik bir yapıya sahiptir ve bu dinamiklik;

- Kişisel duyguları, güçlü yönleri ve değerleri tanımak ve adlandırmak.
- Duyguları etkili ve güvenli bir şekilde düzenleyip ifade etmeyi bilmek.
- Başkaları ile peşin hükümlere bağlı olmadan prososyal uyum içinde olmak.
- Olayların duygusal yapısını okuyabilme ve hesaplayabilme.
- Etik kararlar vermek, kendine ve başkalarına karşı sorumlu olmak.
- Kısa ve uzun vadede hedefler oluşturabilme.
- Özellikle kişisel başa çıkma ve kişiler arası ilişkilerde problem çözme becerileri.
- Olumlu yöne odaklanma.
- Çeşitliliğe değer vermek te dâhil başkalarına saygı.
- Başkalarına şevkat ve ilgi ile muamele etmek.
- İyi iletişim becerileri.
- Bireyler ve gruplar arasındaki bağı destekleyecek sağlıklı ilişkiler kurmayı geliştirmeyi ve sürdürmeyi bilmek.
- Adil bir şekilde tartışabilmek.
- Zıtlaşmayı azaltmak ve çatışmaları çözmek için yetenekleri olmak.
- Hataları itiraf etmeye hazırlıklı olmak, ihtiyacı olduğunda yardım aramak, davranışlarına karar vermek için ilişki değerlerini ve standartlarını kararlı

şekilde kullanarak, kişisel ve mesleki bütünlüğü sergilemek olarak tanımlanmaktadır (Triliva & Poulou, 2006).

Okul öncesi dönemde altın yaş olarak nitelendirilen 5 yaş çocukları; daha olgun ve bilgili bir birey olarak çevrelerine karşı dostça bir yaklaşım sergilerler, bu nedenle sosyal ve duygusal gelişim bu yaş için büyük önem teşkil eder (Zembat & Unutkan, 2001). İlginç dönemlerden birini yaşayan 5 yaş grubu çocukların sosyal duygusal gelişimleri kapsamında; grup oyunlarına sıkça katılım gösterdikleri, oyunların kurallarına uydukları, oyuncaklarını paylaştıkları, kendi haklarını savundukları, başkalarının haklarına saygılı davranmaya çalıştıkları, toplumsal kuralları öğrenmeye başladıkları, arkadaşları ile ilişkilerinde çeşitli sorunlar ve çatışmalar yaşayabildikleri, saldırgan tepkiler verebildikleri, bu tür davranışlarının başkaları tarafından onaylanmadığını farkederek toplumca onaylanan çözümler bulmaya çalıştıkları, çevrelerine ilişkin yeni keşiflerde buldukları, çevrelerini giderek genişlettikleri, kendi kendilerine yetmeyi öğrenerek yetişkinlere daha az ihtiyaç duydukları, kendilerinden emin olarak dikkatli ve kararlılıkla bazı sorumluluklar aldıkları davranışlar sergilemektedirler (Kandır, 2004; Oktay, 2002; Yavuzer, 2007). Sergilemiş oldukları bu davranışların tümü barış değerinin kazanımına yönelik göstergeler ile birebir ilişkili olduğundan yapılan araştırmada barış eğitimi için en etkili yaşın 5 yaş olduğu düşünülmüştür.

Okul Öncesi Dönemde Etkinlik Temelli Öğretim

Etkinlik temelli öğretim, davranışların yalın ve mantık çerçevesinde bir ilişki kurarak oluşan, davranış öncesi ve sonrası uyaranların olduğu, çocuğun kendi doğal çevresinde öğrenme imkanları sunan, çocuğun ilgi ve merakından yola çıkarak belirlenen amaçların planlanmış etkinliklerin içerisine dahil edilerek öğretildiği bir öğretim tasarımıdır (Özen & Ergenekon, 2011). Etkinlik temelli öğrenme tasarımı kapsamında oluşturulan ortamlar çocukları otantik araç gereçleri kullanmaya yöneltmekte ve onların yeteneklerini geliştirmeye yönelik faaliyetler içermektedir (Choo, 2007). Çocukların bilgiyi doğrudan alıp özümsemesinden çok, bilgiyi analiz etme, uygulama ve sentez yapma becerilerini kullanarak etkinlikleri gerçekleştirmesinin hedeflenmesi yanında bire bir çevreleri ile etkileşime geçmelerini teşvik etmektedir (Akın, 2007; Biazak vd., 2010). Etkinlik temelli öğrenmede, öğretmenlerin hedeflenen amaçlara en kısa yoldan ulaşmayı sağlayacak etkinlikler düzenlemesi önemlidir. Bundan dolayı gerçekleştirilecek etkinliklerde

analiz, sentez, değerlendirme, ilişkilendirme, sınıflandırma, genelleme ve sonuç çıkarma gibi becerileri çocukların yapabiliyor olması önemlidir (Talim ve Terbiye Kurulu Bakanlığı, TTKB, 2005). Öğretmen beklenen davranış değişikliğinin ortaya çıkması için davranışın ortaya çıkmasına zemin hazırlayan olanaklar sunmalı, gerekli materyali etkinlikten önce hazırlamalı, çocukların vereceği tepkiler için bekleme süresi belirlemeli ve gerektiğinde davranışın oluşması için çocuklara çeşitli ipuçları vermelidir. Gerçekleşen bu süre içinde davranışla doğrudan ilişkili olmayan ve ortama daha sonradan dahil olan yapay pekiştireçler olabildiğince az kullanılmalı, etkinliğin kendisinin bir pekiştireç olması sağlanmalıdır (Kurt, 2008).

Etkinlik temelli öğrenme yönteminin uygulanma aşamaları aşağıdaki gibidir ;

- Etkinlikler, çocukların ilgilerini dikkate alarak seçilmeli,
- Çocuğun bireysel amaçlarını rutin etkinliklerin içine gömerek öğretme amaçlanmalı,
- Çocuğun bireysel amaçlarını planlanmış etkinliklerin içine gömerek öğretilmeli,
- İşlevsel ve genellenebilen hedef beceriler öğretilmeli,
- Çevre ve davranışla doğal ve anlamlı bir ilişki içinde olan davranış öncesi ve sonrası uyaranları kullanmaları gerekmektedir (Özen & Ergenekon, 2011).

Etkinlik temelli öğrenmeye dayalı etkinlik tasarlama süreci incelendiği zaman;

- Etkinliğin amacının belirlenmesi,
- Etkinliğin uygulanmasında kullanılacak sınıf yönetimi,
- Etkinliğin birden fazla başlangıç noktasına sahip olması,
- Etkinlik kapsamında kullanılacak araçların belirlenmesi,
- Etkinlik uygulamasında öğretmen ve öğrenci rollerinin bilinmesi ve
- Sürece dayalı ölçme-değerlendirme yapılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Özmantar ve Bingölbal, 2009).

Bu araştırmada, okul öncesi dönem 5 yaş grubu çocuklarına barış değerinin kazandırılması planlanmıştır. Bu amaç kapsamında çocukların aktif olmasını sağlayan, sarmal, disiplinlerarası ve esnek öğrenme imkanı sunan, çeşitli yöntem ve tekniğinin kullanımına olanak tanıyarak, süreç değerlendirmesini dikkate alan ve

eylem araştırmalarında kullanılabilen model özelliği taşıyan etkinlik temelli öğrenme modelinin kullanılması uygun görülmüştür.

İlgili Araştırmalar

Bu bölümünde araştırma konusuyla ilgili doğrudan ve dolaylı olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kerem ve Kamaraj (2010) yaptıkları çalışmalarında ölkelerin erken çocukluk dönemi barış değerine yönelik evrensel bakışlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın alışma grubunu uygun örnekleme tekniği kullanılarak 51 eğitimci oluşturmuştur. Araştırmanın veri toplama aşamasında, kişisel, mesleki ve barış eğitimi ile ilgili kişilerin bilgi düzeyini ve uygulamalarını tespit etmeye yönelik araştırmacılar tarafından geliştirilmiş 7 adet sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan yüksek orta ve düşük gelişmişlik düzeyindeki eğitimcilere, barış eğitiminde okul-aile-toplum işbirliğinin nasıl sağlanabileceği, barış eğitimde hangi yöntem, materyal ve donanımların kullanılabilmeğine ilişkin açık uçlu sorular sorularak cevaplamaları istenmiştir. Araştırmaya dünyanın çeşitli ölkelerinden katılan eğitimcilerin, barış eğitiminde okul-aile-toplum işbirliğinin sürdürülebilmesine ilişkin görüşlerine bakıldığında aile katılımı programlarından yararlanılmasının ve toplumun barış eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini, toplumun bilinçlendirilmesine yönelik barış eğitimine ilişkin seminer ve konferanslar verilmesini ifade etmişlerdir. Barış eğitiminde kullandıkları yöntemlere bakıldığında ise, yaparak yaşayarak öğrenmeye imkan veren eğitim yaklaşımlarının kullanılmasının önemi üzerinde durmuşlardır. Eğitimcilerin barış eğitiminde kullandıkları materyal ve donanımlar incelendiğinde, özellikle görsel ve işitsel tüm donanımların kullanıldığı yönünde görüşlere ulaşılmıştır.

Dereli İman (2014) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocukları için geliştirilmiş olan değerler eğitimi programının çocukların sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerilerine etkisini inceleyi

amaçlamaktadır. Araştırma deneme modellerinden yarı deneysel modelde planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş arasında 33 deney 33 kontrol grubu olmak üzere 66 çocuk oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarında okul öncesi dönem çocukları için geliştirmiş olduğu değerler eğitimi programı kapsamında barış değerine yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Doğanay (2018) yapmış olduğu tez çalışmasında, okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik yazılmış olan resimli hikaye kitaplarında, barış eğitimiyle ilgili temel kavramlardan hangilerinin yer aldığını ve bu kavramlara yer verilme sıklıklarının tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler doküman analizi yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın evreni okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar için yazılmış resimli hikaye kitaplarıdır. Örnekleme ise Kayseri İli ve merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel anaokullarının sınıf kitaplıklarından seçilen 207 kitap oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik yayımlanan 207 adet resimli hikaye kitabı analiz edilmiştir. Analiz sonucunda barış eğitimiyle ilgili sevgi, paylaşmak, yardımseverlik, iş birliği ve sorumluluk değerlerine yer verildiği, öfke yönetimi, arabuluculuk, dürüstlük, empati, problem çözme ve güven kavramlarını içeren değerlere yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Şahbaz (2019) yapmış olduğu çalışmasında, okul öncesinde toplumsal barış eğitimi programının okul öncesine devam eden çocukların sosyal beceri gelişimlerine etkisinin incelenmesini amaçlamaktadır. Deneysel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmanın evreni okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim gören 5-6 yaş grubundaki çocuklardan oluşmaktadır. Araştırmanın veri toplama aşamasında, araştırmacı tarafından hazırlanan çocukların kişisel bilgi formu ve sosyal becerileri değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Ki-kare, Mann Whitney U ile Wilcoxon Testleri kullanılmıştır. Araştırmada sosyo-demografik özelliklere göre bakıldığında; toplumsal barış eğitimi alan çocukların kişiler arası beceriler, kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama becerileri, akran baskısı ile başa çıkma becerileri, kendini kontrol etme becerileri, sözel açıklama becerileri, sonuçları kabul etme becerileri, amaç oluşturma becerileri, görevleri tamamlama ve sosyal beceriler ölçeklerinin son test puanların toplumsal barış eğitimi almayan çocukların bu ölçeklerden aldıkları son test puanlarına oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bardakcı ve Mart (2023) okul dışı öğrenme ortamlarındaki değerler eğitiminin okul öncesi eğitimde uygulanması açısından değerlendirilmesi konulu çalışmalarında literatür taraması yaparak okul dışında ele alınan değerler içerisinde barış değerine yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Yurt dışında Yapılan Araştırmalar

Walker (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yaşları 5-9 arasında değişen 111 öğrenci kontrol ve deney gruplarına ayrılarak, barış inşası programı kapsamında 20 saatlik bir eğitim uygulanmıştır. Çalışma sonucunda eğitim sürecine dahil olan çocuklar, çatışma ve anlaşmazlık durumlarında daha uzlaşmacı bir tutum sergiledikleri ve deney grubundaki öğrencilerin problem çözme becerilerin arttığı tespit edilmiştir.

Lasi ve arkadaşları (2017) araştırmaları kapsamında barış değerine yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada okul öncesi öğretmenleri ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sonucunda barış değerinin ihmal edildiği, öğretmenlerin ve ebeveynlerin barış eğitim konusunda eğitimler alarak kendilerini yenilemeleri gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Mushaqiri, Ishak ve Ismail (2021) yaptıkları barış eğitimi programı kapsamında okul öncesi çocukların sosyal ve duygusal davranışları üzerindeki etkilerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Deneysel yöntemin kullanıldığı çalışmanın çalışma grubunu deney (n=40) ve kontrol (n=40) grubu olmak üzere toplam 80 çocuk oluşturmuştur. 28 hafta süren Barış Eğitimi Programında 15 eğitim oturumu uygulanmıştır. Oturumların tamamlanmasıyla programa katılan çocukların sosyal davranışlarında bir iyileşme gözlemlendiği saptanmıştır.

Begum vd. (2021) barış eğitiminin erken çocukluk dönemindeki çocukların bütünsel gelişimleri üzerine etkisini belirlemeye yönelik çalışma yapmışlardır. Nitel yöntem kullanılarak yapılan çalışmada vaka çalışmalarına yer verilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler, sınıf gözlemleri ve saha notları kullanılarak toplanmıştır. Barış eğitiminin erken çocukluk döneminde bütünsel gelişimine olumlu katkıda bulunduğunu ve çocukların gelecekteki yaşamlarına olumlu bir şekilde yön verdiğini

bu nedenle öğretmen ve ebeveynlerinde barış eğitimi konusunda eğitim elmaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Saripudin ve Sunarya (2022) yapmış oldukları çalışmada literatür tamasına yer vermişlerdir. Tarama sonucunda barış eğitiminin sürdürülebilir olması için öncelikle barış kültürünün oluşturulması ve barış kültürünün erken çocuklukta başlaması gerektiği yönünde görüş bildirdikleri saptanmıştır.

Borg (2024) yapmış olduğu çatışma ve belirsizlik zamanlarında okul öncesinde sürdürülebilirlik için barış eğitimi konulu araştırmasında nitel araştırma metodolojisi kullanılarak, İsveç'teki 25 belediye'deki 50 okul öncesinden 403 çocukla görüşülmüştür. Veriler tematik olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda toplumdaki çatışmayı azaltmada barış eğitimi ile barış değerlerinin erken çocukluk döneminde öğretilmesi arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sopekan (2024) yapmış olduğu çalışmasında nitel araştırma yöntemini kullanarak nijeryadaki okul öncesi eğitim programında iyileştirmeye gidildiği kaliteli okul öncesi eğitimin sağlanması ve sürdürülebilir barış eğitiminin sağlanması için programdaki barış değeri kavramlarının var olduğunu ancak çocuklara kazandırılması için öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi gerektiği noktasında önemli bir sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırma metodolojisine, tasarım, çalışma grubu, etkinlik temelli öğretim tasarımının geliştirilmesi, veri toplama araçları, veri analizi ve çalışma planına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, okul öncesi dönem çocuklara verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile desenlenmiştir.

Nitel Yöntem “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Eylem araştırmaları, günlük yaşamda karşılaşılan sorunların çözümüne odaklanılmasını sağlayan, küçük gruplar üzerinde uygulanan ve başta öğretmenlerin kullanabileceği süreç odaklı özel bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Eylem araştırması okula dayalı program geliştirme, mesleki gelişme, sistem planlaması, okulu yeniden yapılandırma ve bir değerlendirme aracı olarak kullanılmakta ve 6 aşamada gerçekleştirilmektedir (Ferrance, 2000). Bu araştırma ile de okul öncesi dönem çocuklarının barış eğitiminin geliştirilmesine yönelik etkinlikler geliştirilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmada, teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması türü kullanılmıştır. Bu yaklaşım, daha önceden belirlenmiş bir kuramsal veya kavramsal çerçeveye içinde uzman araştırmacı rehberliğinde, araştırmacının kendisi ya da bir uygulayıcı ile birlikte uygulamanın test edilmesi veya değerlendirilmesi amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu amaç kapsamında yapılan araştırmada kuramsal çerçeveye hakim olan araştırmacının kendisi tam katılımcı rolünde, barış değerinin kazandırılmasına yönelik geliştirilen etkinlikleri uygulamaya almış ve değerlendirmiştir. Eylem araştırmasının aşamalarında ise Ferrance (2000)’nin belirttiği aşamaların kullanılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda araştırma aşağıdaki gibi planlanmıştır. Araştırmanın 1. aşamasında, okul öncesi çocukların barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinde nitel yöntemlerden durum çalışması, araştırmanın 2. aşamasında öğretim tasarımının geliştirilmesinde

nitel yöntemlerden odak grup görüşmesi, 3. aşamasında ise uygulama ve değerlendirme sürecinde nitel yöntemlerden eylem araştırması kullanılacaktır.

Şekil 1

Araştırmada Kullanılan Eylem Araştırması Sürecinin Genel Uygulama Planlaması

Şekil 1’de görüldüğü gibi okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi amacıyla eylem araştırması şeklinde desenlenen bu çalışmada öncelikle araştırma önerisi ile birlikte çalışma konusundaki eksiklik belirlenmiş ve problem tanımlanarak araştırma soruları planlanmıştır.

İlk aşamada araştırma konusu ile ilgili alan yazın taraması yapılmış ve ilgili çalışmalar, doküman analizini oluşturmuştur. Okul öncesi dönemde değerler eğitime yönelik araştırmalar incelenmiş ve barış değerine yönelik çalışmalara bakılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

İkinci aşamada, KKTC genelinde MEB’e bağlı devlet anaokullarına ulaşarak, gönüllü katılım sağlamak isteyen kurumlardaki öğretmenler, ebeveynler okul yöneticileri, akademisyenler ve MEB yöneticileri ile yarı yapılandırılmış

görüşme forumları kullanılarak odak grup görüşmeleri yapılmış ve eğitim ihtiyaçlarına yönelik veriler toplanılmıştır.

Üçüncü aşamada, ihtiyaç analizi çerçevesinde elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenerek bir sonraki aşamada kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Dördüncü aşamada, ihtiyaç analizi kapsamında barış eğitimine yönelik tutumların geliştirilmesi amacı ile etkinlikler hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlik planları için uzman görüşleri alınmıştır. Bu kapsamda barış eğitimine yönelik 24 etkinlik planı etkinlik temelli öğretim modeline göre tasarlanmıştır. İlgili etkinlik planları tezin ekler bölümüne eklenmiştir. Daha sonra uygulamaya başlanmış ve uygulama haftada iki gün olmak üzere 12 hafta devam etmiştir.

Beşinci aşamada, araştırmacı tarafından uygulama sürecinde her etkinlik sonrası tutulan günlüklerle toplanılan veriler, etkinlik sonrası çocuklara sorulan değerlendirme sorularından elde edilen veriler ve sınıf öğretmeni ile yapılan günlük görüşme verileri analiz edilmiştir. Hazırlanan eylem planı ile geliştirilen etkinliklerin çocukların barış eğitimine yönelik tutumlarını geliştirip geliştirmediği sonucuna gidilmiştir.

Altıncı aşamada, belirlenen eylem planı ile okul öncesi dönem 48-60 aylık çocukların barış eğitimine yönelik geliştirilen etkinliklerde belirlenen amaca ulaşıldığı yönünde bir sonuca gidilmiştir. Böylelikle eylem planında beklenen sonuca ulaşıldığından çalışma süreci sonlandırılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu iki aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşamada ihtiyaç analizi katılımcılarına ikinci aşamada ise eylem araştırması katılımcılarına yer verilmiştir. Bu nedenle çalışma grubu iki ayrı alt başlıkta ele alınmıştır.

İhtiyaç Analizi Katılımcıları İçin Çalışma Grubu

Araştırmanın ihtiyaç analizi kapsamında verileri 2021-2022 akademik yılında Kıbrıs'ın Kuzeyindeki anaokullarında eğitim gören 48-60 aylık çocukların öğretmenleri, ebeveynleri, okul yöneticileri, akademisyenler ve MEB yöneticilerinden toplanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme modeli kullanılmıştır. Buna göre, her bölgeden en az bir okulun öğretmenleri, yöneticisi ve ebeveynlerinden görüşler alınmıştır. Çalışma grubu

gönüllülük esas alınarak oluşturulduğundan eylem araştırmasının planlama sürecinde; 43 okul öncesi öğretmeni, 62 ebeveyn, 19 okul yöneticisi, 9 akademisyen ve 4 MEB yöneticisinden oluşmuştur. Araştırma sürecine dahil edilen gönüllü paydaş katılımcılara okul öncesi dönem barış eğitiminin ihtiyaçlarını belirlemek için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır.

İhtiyaç Analizi Sürecinde Görüşleri Alınan Paydaş Katılımcıların Demografik Özellikleri

Okul öncesi dönemde barış değerine yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi aşamasında, barış eğitimi ihtiyaç belirleme formuna katılan paydaşlara ilişkin demografik özellikler Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 1.

İhtiyaç Analizi Katılımcı Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım

Değişkenler	Alt gruplar	N	%
Yaş	20-29	17	39,5
	30-39	20	46,5
	40-49	5	11,6
	50 ve üzeri	1	2,3
Cinsiyet	Kadın	43	100,0
	Erkek		
Mesleki kıdem yılı	1-10 yıl	24	55,8
	11-20 yıl	14	32,6
	21-30 yıl	5	11,6

Tablo 1 incelendiğinde, ihtiyaç analizi için gönüllü olarak 43 okul öncesi öğretmenin çalışmaya katıldığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin tamamının kadın olduğu ve çoğunluğunun 30-39 yaş aralığında olduğu, meslekteki kıdemleri incelendiğinde ise en fazla 1 ile 10 yıl aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 2.***İhtiyaç Analizi Katılımcı Ebeveynlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım***

Değişken	Kategori	N	%
Yaş	20-29	17	27,4
	30-39	34	54,8
	40-49	11	17,8
Meslek	Ev hanımı	14	22,6
	Öğretmen	11	17,8
	Memur	10	16,2
	Sekreter	4	6,5
	Hemşire	4	6,5
	İç mimar	2	3,2
	Serbest meslek	2	3,2
	Güzellik uzmanı	2	3,2
	Avukat	2	3,2
	Hizmetli	1	1,6
	Fizyoterapist	1	1,6
	Psikolog	1	1,6
	Turizmci	1	1,6
	Gıda mühendisi	1	1,6
	Eczacı	1	1,6
	Akademisyen	1	1,6
	Tercüman	1	1,6
	Sigortacı	1	1,6
	Mobilyacı	1	1,6
Yapıcı	1	1,6	

Tablo 2 incelendiğinde, ihtiyaç analizi için gönüllü olarak 62 ebeveynin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Ebeveynlerin çoğunluğunun 30-39 yaş aralığında olduğu, mesleklerinin ise çeşitlilik göstermesine rağmen en çok öğretmen ve ev hanımından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3.***İhtiyaç Analizi Katılımcı Okul Yöneticilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım***

Değişken	Kategori	N	%
Yaş	30-39	6	31,6
	40-49	7	36,8
	50-59	6	31,6
Cinsiyet	Kadın	18	95,0
	Erkek	1	5,0
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	6	31,6
	Okul Öncesi Öğretmeni	10	52,6
	İngilizce Öğretmeni	3	15,8
Yönetici Kıdem Yılı	1-10	9	47,3
	11-20	7	36,8
	21-30	3	15,8

Tablo 3 incelendiğinde, ihtiyaç analizi için gönüllü olarak 19 okul yöneticisinin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Yöneticilerin 18'i kadın 1'i erkektir. Yaş dağılımlarının neredeyse eşit olduğu meslekteki kıdemleri incelendiğinde ise çoğunluğun 1-10 yıl ve 11-20 yıl aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 4.***İhtiyaç Analizi Katılımcı Akademisyenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım***

Değişken	Kategori	N	%
Yaş	34-45	6	67,0
	46-57	1	11,0
	58-69	2	22,0
Ünvan	Prof. Dr.	4	45,0
	Doç. Dr.	3	33,0
	Yrd. Doç. Dr.	2	22,0
Mesleki Kıdem Yılı	10-20	3	33,0

	21-30	4	45,0
	31-40	2	22,0
Anabilim Dalı	Okul Öncesi	3	33,0
	Çocuk Gelişimi	2	22,0
	Temel Eğitim	1	11,0
	Eğitim Programları ve Öğretim	1	11,0
	Eğitim Yönetimi		
	Denetimi	1	11,0
	Planlaması ve Ekonomisi		
	Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği		

Tablo 4 incelendiğinde, ihtiyaç analizi için gönüllü olarak 9 akademisyenin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Akademisyenlerin çoğunluğunun 40-45 yaş aralığında olduğu, ünvanları incelendiğinde 4'ünün Prof. Dr., 3'nün Doç. Dr. ve 2'sinin de Yrd. Doç. Dr. olarak görev yaptıkları anlaşılmaktadır. Meslekteki kıdemleri incelendiğinde ise en fazla 21-30 yıl aralığında olduğu görülmektedir. Anabilim dallarına bakıldığı zaman ise, en fazla okul öncesi alanından oldukları görülmektedir.

Tablo 5.

İhtiyaç Analizi Katılımcı MEB Yöneticilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım

Değişken	Kategori	N	%
Yaş	30-49	1	25
	50-69	3	75
Eğitim Durumu	Yüksek Lisans	3	75
	Doktora	1	25
Mesleki Kıdem Yılı	15-19	1	25
	20-24	1	25
	25-29	2	50
Görevi	İlköğretim Dairesi Müdürü	1	25
	Talim ve Terbiye Dairesi Müdürü	1	25
	Talim ve Terbiye Kurul Üyesi	1	25
	Uzman	1	25

Tablo 5 incelendiğinde, ihtiyaç analizi için gönüllü olarak 4 MEB yöneticisinin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Yaş dağılımlarına bakıldığında zaman 1'inin 30-49 yaş aralığında olduğu, 3 yöneticinin ise 50-69 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında zaman çoğunun yüksek lisans mezunu olduğu, mesleki kıdemleri incelendiğinde ise en fazla 25-29 yıl aralığında olduğu görülmektedir. Aynı zamanda yöneticilerinin görev dağılımları incelendiğinde, İlköğretim Daire Müdürü, Talim ve Terbiye Daire Müdürü, Talim ve Terbiye Kurul Üyesi ve Alan Uzmanı ile görüşme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Eylem Araştırması Katılımcıları İçin Çalışma Grubu

Eylem araştırmasının çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemeyle belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem, Eylem araştırmasının uygulanmasına izin veren, araştırmacının da iletişim içinde olduğu okulun uygulama sürecinin sorunsuz bir şekilde işleyişini kolaylaştıracağından dolayı kolay ulaşılabilir örneklem yönteminden yararlanılmıştır.

Araştırmanın eylemsel boyutu kapsamında uygulama okulu olarak Pınarbaşı Anaokulu belirlenmiştir. 2022-2023 bahar döneminde eğitim gören 48-60 aylık çocuklar, öğretmenleri ve ebeveynleri ile başlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 18 çocuk, 1 sınıf öğretmeni ve 11 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırma sürecine dahil edilen gönüllü paydaş katılımcılara etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiğini belirlemek amaçlı anket formları uygulanmıştır.

Eylem Araştırması Sürecinde Görüşleri Alınan Paydaş Katılımcıların Demografik Özellikleri

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi çalışmasına katılan paydaşlara ilişkin demografik özellikler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.***Eylem Araştırması Katılımcı Paydaşların Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım***

Katılımcı	Değişken	Kategori	N	%
Çocuk	Yaş	5	18	100,0
	Cinsiyet	kız	11	61,0
		Erkek	7	39,0
Öğretmen	Yaş	42	1	100,0
	Cinsiyet	Kadın	1	100,0
		Erkek	0	
Ebeveyn	Yaş	25-35	4	36,00
		36-46	7	64,00
	Cinsiyet	Kadın	9	82,0
		Erkek	2	18,0

Tablo 6 incelendiğinde, eylemsel desen kapsamında okul öncesi 5 yaş grubu 18 çocuğun çalışmaya katıldığı görülmektedir. Çocukların 11'inin kız, 7'sinin ise erkek olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaya katılım gösteren sınıf öğretmenin 42 yaşında bir kadın olduğu görülmektedir. Katılımcı ebeveynler incelendiği zaman yaş dağılımlarının en fazla 36 - 46 aralığında olduğu, 9'unun kadın, 2'sinin ise erkek ebeveyn olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması ve Uygulanması Süreci

Araştırmada veriler görüşme ve anket teknikleri ile toplanılmıştır. Görüşme tekniği, araştırılan konu hakkında bireyin yaşanmışlıkları, farklı deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılmasına olanak sağlar (Bengtsson, 2016). Anket tekniği ise planlanmış bir araştırmanın araştırma grubunda yer alan bireylere belirlenen problem ve alt problemlere bağlı sorular yönelterek, sistemli veri toplama tekniğidir (Baştürk ve Taştepe, 2013).

Verilerin toplanması aşamasında ilk olarak okul öncesi dönemde barış değerinin eğitim süreci içerisinde işlenmesine yönelik eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek amacı ile barış değeri yarı yapılandırılmış görüşme formları ile başlanılmıştır. Eylemsel süreçte ise çocuklara, uygulama öncesi ve sonrası barış değerine yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile barış değeri çocuk anket formu (teknoloji destekli), öğretmen ve ebeveynlere ise barış değeri anketi araçları uygulanmıştır.

Okul öncesi dönemde barış değerinin eğitim süreci içerisinde işlenmesine yönelik paydaş görüşlerinin belirlenmesi için hazırlanan barış değeri yarı yapılandırılmış görüşme forumlarının uygulama aşaması için öncelikle Üniversitenin Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna gerekli izinler için başvurulmuş ve kurul tarafından gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra uygulama için izin alınmıştır. Daha sonra çalışmanın devlete bağlı anaokullarda uygulanabilmesi için Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğüne başvuruda bulunulmuş ve gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra İlköğretim Dairesinden uygulama için izin alınmıştır. Alınan izinle birlikte anaokullara ulaşılmaya çalışılmış müdürler ile görüşülerek uygulama için izin alınmıştır.

Gönüllü olarak katılım sağlamak isteyen okullarda okul müdürleri ve okulöncesi öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış, ebeveynlere ise çocukları ile görüşme formu gönderilerek formların doldurulması rica edilmiştir. Son olarak çalışmaya gönüllü katılım sağlamak isteyen akademisyen ve MEB yöneticileri ile de araştırmacı görüşmeler yaparak ihtiyaç analizi için hazırlanmış olduğu yarı yapılandırılmış görüşme forumlarını tamamlamıştır. Veriler, 1 aylık süreçte toplanmıştır. Yapılan ihtiyaç analizi sonucunda, okul öncesi dönem barış değerine yönelik ihtiyaçlar tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında kullanılmak üzere geliştirilen barış değeri çocuk anket formu, barış değeri ebeveyn anket formu, barış değeri öğretmen anket formu, barış değerine yönelik geliştirilen etkinlik değerlendirme formları ile birlikte alan uzmanları ile paylaşılarak görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Elde edilen uzman görüşleri ile veri toplama araçlarına son hali verilmiştir.

Eylem araştırması veri toplama sürecine 2022-2023 bahar döneminde başlanılmıştır. İlk olarak barış değerine yönelik etkinlik temelli geliştirilen eğitimin etkililiğinin belirlenebilmesi için barış tutumu çocuk anket formu uygulama öncesi 18 çocuğa uygulanırken, barış değeri tutum anketi ise uygulamaya katılan 11 ebeveyn ve sınıf öğretmenine uygulanmış ve çocukların barış değerine yönelik tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Etkinlik temelli uygulamaların gerçekleşmesi için planlanan 12 haftalık süreçte araştırmacı tarafından çocuklara 24 etkinlik uygulanmıştır. Etkinlik planı kapsamında çocuklara sorular sorularak etkinlik değerlendirmesi yapılmıştır. Yine eylem araştırması sürecinde her etkinlik sonrası araştırmacı, etkinlik içerisinde yaşananları araştırmacı günlük formuna not alırken

sınıf öğretmenide uygulanan etkinliklere ilişkin gözlemlerini öğretmen günlük formuna not almıştır.

Sürecin sonunda çocuklara barış değeri çocuk anket formu, öğretmen ve ebeveynlere ise barış değeri anket formu yeniden uygulanmıştır. Böylelikle çocukların etkinlikler sonrası barış değerine yönelik tutumlarındaki değişiklikler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma soruları ve aşamaları kapsamında, verilerin elde edileceği araştırma soruları ve bu doğrultuda hangi veri toplama aracı ve yönteminden yararlanıldığına ilişkin bilgilere tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Veri Toplama Araçlarının İşlevleri

Alt amaçlar	Veri Toplama Türü	Veri Toplama Aracı	Veri Kaynakları	Ekler
Okul öncesi dönemde barış eğitiminin eğitim ihtiyaçlarına yönelik paydaş görüşleri nasıldır?	Nitel	İhtiyaç Analizi Anketi Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları	Öğretmen Ebeveyn Yönetici Akademisyen MEB Yöneticisi	Ek5 Ek6 Ek7 Ek8 Ek9
Çocuklara göre etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği nasıldır?	Nitel	Barış Değeri Çocuk Anket Formu	Çocuklar	Ek11
Ebeveynlere göre etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği nasıldır?	Nitel	Barış Değeri Ebeveyn Anket Formu	Ebeveynler	Ek13
Öğretmenlere göre etkinlik temelli geliştirilen öğretim	Nitel	Barış Değeri Öğretmen Anket	Öğretmen	Ek14

tasarımının etkililiği nasıldır?		Formu		
Öğretmenin etkinliklere yönelik gözlemleri nasıldır?	Nitel	Öğretmen Günlük Formu	Öğretmen	Ek15
Araştırmacının etkinliklere yönelik gözlemleri nasıldır?	Nitel	Araştırmacı Günlük Formu	Araştırmacı	Ek16

Verilerin toplanma aşamasında ilgili paydaşlar ile barış eğitime yönelik eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formlarından, çocukların barış tutumunu değerlendirmek amaçlı barış tutumu çocuk anket formundan ve barış değeri tutum anketinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin, çocukların barış değerine yönelik ihtiyaçlarını belirlemek üzere çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan öğretmen, ebeveyn, yönetici, akademisyen ve MEB yöneticilerine “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları”(Ek5,6,7,8,9) uygulanarak görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin, etkinlik temelli öğretim tasarımı kapsamında etkinlik planları hazırlanarak araştırmacı tarafından uygulama okulundaki çocuklara 12 hafta boyunca uygulanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacına yönelik çocukların barış eğitime yönelik uygulama öncesi ve sonrası tutumlarını tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Barış Değeri Çocuk Anket Formu” (Ek11) uygulanmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt amacına yönelik ebeveynlere göre çocukların barış eğitime yönelik uygulama öncesi ve sonrası tutumlarının ne düzeyde olduğunu tespit etmek amacıyla “Barış Değeri Tutum Anketi” (Ek13) ebeveynlere uygulanmıştır.

Araştırmanın beşinci alt amacı olan öğretmenlere göre çocukların barış eğitime yönelik uygulama öncesi ve sonrası tutumlarının ne düzeyde olduğunu tespit etmek amacıyla “Barış Değeri Anket Formu” (Ek14) öğretmenlere uygulanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik barış eğitiminin geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilebilmesi için ihtiyaçların belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır.

Görüşme sorularının uygunluğu için alan uzmanı, eğitim programı ve öğretim uzmanı ve ölçme değerlendirme uzmanının görüşleri alınarak uygulamaya geçilmiştir. Veriler, okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticileri, ebeveynler, akademisyenler ve yöneticiler ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Görüşmelerde barış eğitimi nasıl tanımlarsınız?, barış eğitimi hangi konuları içermelidir?, barış eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?, barış eğitimi okul öncesi kurumlarında verilmeli midir?, barış eğitimi kapsamında aile katılımının önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?, barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için önerileriniz nelerdir? gibi sorular sorulmuştur. Yapılan bu görüşmeler etkinlik temelli öğretim tasarımının içeriğinin belirlenmesi aşamasına katkı sağlamıştır.

Barış Değeri Çocuk Anket Formu

Bu anket formu, uygulama öncesi ve sonrası araştırmacı tarafından çocukların barışa yönelik tutumlarını değerlendirmek amaçlı hazırlanan 13 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular, okul öncesi 5 yaş grubu çocukların barış değerine yönelik öz değerlendirme yapabilmeleri amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde hazırlanan sorular, barış değerine yönelik tutumları ölçmek için görselleştirme tekniği kullanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorularda davranışa yönelik barış değerini simgeleyen görseller kullanılmıştır. 3 özelliği barındıran emoji simgelerinin kullanıldığı forumda “evet, kararsızım ve hayır” yüz (emoji) ifadelerine yer verilmiş; bu ifadelerde gülen yüz (evet), üzgün yüz (hayır), nötr yüz (kararsızım) emojileri kullanılarak cevaplarda somutlaştırılmıştır. Sorular, google form kullanılarak hazırlanmış ve veriler tablet aracılığı ile toplanmıştır. Emojilerden oluşan anket formun hazırlanması aşamasında, 3 eğitim programı ve öğretim uzmanı, 5 okul öncesi uzmanı ve 1 ölçme değerlendirme uzmanının görüşleri alınmıştır. Anket bir grup çocuğa uygulanarak pilot teste tabi tutulmuştur. Pilot testten sonra gerekli düzenlemeler yapılarak anket eylem çalışmasında kullanılmak üzere hazır hale getirilmiştir. Uygulamaya başlamadan önce ve uygulama sonrası çocuklar tarafından bireysel olarak doldurulmuştur.

Barış Değeri Ebeveyn ve Öğretmen Anket Formu

Çocukların barış değerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla ebeveynlere ve öğretmenlere uygulanmak üzere araştırmacı tarafından beş eşit aralık ifadesinden oluşan görüş anketi formu geliştirmiştir. Anketin geliştirilmesi sürecinde

ileri düzey çıkarımların yapıldığı istatistiksel analizlere ihtiyaç duyulmadı. Bu nedenle kapsam geçerliliği; görünüş geçerliliği ve maddelerin uygunluğu için uzman görüşüne başvurulmuştur. 3 alan uzmanı, 1 ölçme değerlendirme uzmanı ve 1 bilimsel araştırma yöntemi uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda her bir maddeye ait dönütler tek bir formda toplanarak incelenmiş ve uzmanların görüşleri ışığında tutum anketine son şekli verilmiştir. Tutum anketi iki bölümden oluşmuştur. I. bölüm demografik bilgiler, II. bölümde ise çocukların barış değerine yönelik tutumlarını değerlendirmeyi amaçlayan 28 maddelik bir anket formu kullanılmıştır. Anket, okul öncesi 5 yaş grubu çocukların barış değerine yönelik tutumlarını ölçmeye yöneliktir. Anket ifadelerine ilişkin değerlendirmeler; “Kesinlikle Yapar (5)”, “Çoğunlukla Yapar (4)”, “Arasına Yapar (3)”, “Nadiren Yapar (2)” ve “Kesinlikle Yapmaz (1)” şeklindedir. Uygulamaya başlamadan önce ve uygulama sonrası sınıf öğretmeni ve ebeveynler tarafından doldurulmuştur.

Öğretmen Günlük Formu

Sınıf öğretmenin uygulanan etkinlikleri değerlendirebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Sınıf öğretmeni tarafından, uygulanan etkinliklere ilişkin gözlemlerin kaydedildiği günlük formlardır. 12 hafta boyunca sınıf öğretmeni tarafından doldurulmuştur.

Araştırmacı Günlük Formu

Uygulanan etkinlikleri değerlendirebilmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmacının uygulanan etkinliklere ilişkin gözlemlerini kaydettiği günlük formlardır. 12 hafta boyunca araştırmacı tarafından doldurulmuştur.

Etkinlik Temelli Barış Eğitimi Kapsamında Hazırlanan Etkinlikler

İhtiyaç analizi çerçevesinde geliştirilecek etkinliklerin, etkinlik temelli öğretim modeli (tasarımı) çerçevesinde oluşturulması planlanmıştır. Etkinlik temelli öğrenme, çocukların pasif dinleyiciler olarak oturmak yerine öğrenme deneyimine aktif olarak katıldığı öğrenci merkezli bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Kavak, 2020; Macdonald & Twining, 2002). Küçük yaşta çocuklara beceri öğretmek için, çocukların fiziksel ve sosyal çevreyle olan günlük etkileşimlerinden yararlanılması gerektiğinin önemini vurgular. Çocuk gelişiminde çevresel yaklaşıma dayalı olan

etkinlik-temelli öğretim, çevreyle etkileşimin doğal, işlevsel ve anlamlı olması gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Etkinlik temelli öğretim modeli, yetersizliği olan ya da küçük yaştaki çocukların yeterliklerini geliştirmek üzere, planlı ya da kendiliğinden gerçekleştirilen etkinliklerin gerçekleşmesi olarak tanımlanmaktadır. Etkinlik temelli öğretim modelinde yaygın olarak kullanılan rutin etkinlikler, çocuk tarafından başlatılan etkinlikler ve planlı etkinlik yaklaşımları yer alır. Bu çalışma kapsamında planlı etkinlik yaklaşımı kullanılmıştır. Planlı etkinlik yaklaşımında, çocuğun öğrenmesini gerçekleştirebilmek için etkinliklerin önceden belirli bir program çerçevesinde planlanmış olması gerektiği savunulmaktadır. Barış eğitimine yönelik etkinliklerin ve içeriğinin belirlenmesinde odak grup görüşmesi yapılmıştır. Uzmanlardan oluşan odak grupta, 5 alan uzmanı akademisyen, 1 drama uzmanı, 4 okul öncesi öğretmeni ve 2 eğitim programları ve öğretim uzmanından görüşler alınmış, gerekli düzenlemeler yapılarak 24 adet etkinlik planı hazırlanmış ve 12 hafta boyunca araştırmacı tarafından çocuklara uygulanmıştır. Uygulanan etkinlikler hakkında detaylı bilgi bulgular bölümünde yer almaktadır. Etkinlik listesi tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Okul Öncesi Dönem Çocukların Barış Tutumlarının Geliştirmesi İçin Planlanan Öğrenme Etkinliklerinin Listesi

Etkinlik Adı	Etkinlik Türü	Yöntem-Teknik	Değer Kazanımı
Yıldız Kimde?	Sanat ve Müzik	Anlatım Soru-Cevap	Arkadaşlık
Arkadaşım Hoşgeldin	Müzik ve Drama	Soru-Cevap, Drama, Beyin fırtınası	Arkadaşlık
Benim Sağlığım	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru –cevap,konuşma halkası	Sorumluluk
Sorumluluğumu Biliyorum	Pantomim	Drama, konuşma halkası	Sorumluluk
Yardımlaşma Kelebeklerim	Oyun	Oyun	Yardımlaşma
Yardımlaşma Halısı	Sanat, Türkçe etkinliği	Resim Tekniği, Hikaye	Yardımlaşma

Sevgi Ağacı	Pantomim	Drama	Sevgi
Sevgi Çemberi	Pantomim, oyun	Beyin Fırtınası-Drama,oyun	Sevgi
Alçakgönüllü Davranıyorum	Pantomim	Beyin Fırtınası-Drama	Alçakgönüllü lük
Yağmur Bulutları	Türkçe etkinliği	Düz Anlatım, Beyin Fırtınası, Soru - Cevap	Alçakgönüllü lük
Ben Bir Geometrik Şekil Olsaydım	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru –cevap,konuşma halkası	Paylaşma
Paylaşalım	Pantomim	Beyin Fırtınası-Drama	Paylaşma
Özgüven Çarkı	Okuma Yazmaya Hazırlık (Çalışma Sayfası)	Bireysel Çalışma- Gösterip Yaptırma	Özgüven
Minik Aşçılar	Oyun-Büyük Grup Etkinliği	Oyun	Özgüven
Topları Taşıyalım	Pantomim	Drama	Birlik
Birlik Ormanına Ziyaret	Drama ve Sanat	Drama Oyun ve Konuşma Halkası	Birlik
Çiz Benimle	Oyun ve Türkçe	Oyun ve Soru-cevap	Dürüstlük
Dürüst Olmak	Pantomim	Drama	Dürüstlük
Elma Ağacım	Oyun ve sanat	Oyun	Hoşgörü
Farkındayım	Drama	Drama ve Konuşma Halkası	Hoşgörü
Çarkı Çevir	Sanat ve Oyun	Oyun ve Beyin Fırtınası	Empati
Ben Kimim	Sanat	Resim Tekniği	Empati
Mutluluk Kartım	Oyun	Müzik ve Drama	Mutluluk
Mutluluk Nerede	Pantomim	Drama	Mutluluk
Kahraman Mırmır	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru –cevap, konuşma halkası	Barış
Barışçıl	Oyun, Müzik	Oyun, Müzik, Sanat ve Soru Cevap	Barış

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada ihtiyaç analizi belirleme, etkinlik tabanlı ğretim tasarımı içeriğinin planlanması ve uygulama aşamaları sonrasında betimsel analizler yapılmıştır. Verilerin analizi aşamasına yarı yapılandırılmış görüşme formu ile başlanılmıştır. Veri toplama araçlarının analiz işlemleri sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verileri kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi aşamasında ihtiyaçların belirlenebilmesi için okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticileri, ebeveynler, akademisyenler ve MEB yöneticilerinden toplanmıştır. Bu bağlamda bu araştırmada derinlemesine analiz yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine analiz yönteminde veriler derinlemesine incelenerek yorumlanmaktadır. Bu yöntemde veriler tanımlanmakta, sınıflandırılmakta ve kodlanarak yorumları yapılmaktadır. Derinlemesine analiz, içerik analizi, söylem analizi veya konuşma analizi yöntemleriyle yapılabilmektedir (Sönmez, 2014). Araştırma kapsamında nitel veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi yönteminde, öncelikle elde edilen nitel veriler araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanarak, temalar altında toplanmaktadır. İkinci aşamada temalar karşılaştırılarak belirlenen kodların kavramsal temaları temsil edip etmediği teyit edilmektedir. Böylece bu aşamadaki amaç veri analizinde uyum ve tutarlılığı sağlayarak araştırmanın geçerliliğini artırmaktır. Üçüncü aşamada ise elde edilen ortak temalar kendi içinde gruplandırılarak, elde edilen bulgular yorumlanmaktadır (Yıldırım & şimşek, 2013). Araştırmada katılımcı paydaşlardan alınan izinler doğrultusunda görüşmeler görüşme formu üzerine yazıya aktarılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin analizi için paydaş görüşlerini analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Barış Değeri Çocuk Anket Formu ve Barış Değeri Ebeveyn ve Öğretmen Anket Formundan Elde Edilen Verilerin Analizi

Anket verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmış ve verilerin yüzdeleri, frekansları, aritmetik ortalamaları ile en düşük ve en yüksek değerleri hesaplanmıştır. Bu analizler için Microsoft Excel ve IBM SPSS Statistics Version 26 programları kullanılmıştır. Eylem araştırmasının bulgularının raporlanmasında Excel programı kullanılarak grafikler hazırlanmıştır.

Odak Grup Görüşmesi Analizi

Okul öncesi 5 yaş grubu çocukların İhtiyaç analizinde ortaya konulan barış eğitimine yönelik tutumlarını geliştirmek amacıyla hazırlanan etkinlikler için odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Etkinlik planları 5 alan uzmanı akademisyen, 1 drama uzmanı, 4 okul öncesi öğretmeni ve 2 eğitim programları ve öğretim uzmanının görüşleri analiz edilerek oluşturulmuştur. Bu etkinliklere görüş birliği ve görüş ayrılığı hesaplanarak son şekli verilmiştir. Miles ve Huberman (1994)'a göre, sosyal olgular arasında, temellendirilebilir, birleştirebilir, bir düzene ve ardışıklığa sahip ilişkiler kurulabilir bu modelde. Bu modele göre yapılan analiz: verilerin düzenlenmesi veya azaltılması, verilerin sergilenmesi, sonuçların tasvir edilmesi ve doğrulanması olarak tasarlanan üç temel aşama dikkate alınarak analiz edildiği anlaşılmaktadır (Baltacı, 2017).

Eylem Araştırması Analizi

Araştırma kapsamına okul öncesi dönem 5 yaş grubu çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi eylem araştırması ile kazandırılmaya çalışılmıştır.

Eylem araştırması sürecinde uygulanan etkinliklere yönelik çocukların barış değerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesine yönelik analizlerde grafikler kullanılarak; ortalamalara göre görselleştirilmiştir. Eylem araştırması sonrasında ise sınıf öğretmenin ve araştırmacının uygulama sürecinde tutmuş olduğu günlüklerinden elde edilen verilere, tablolaştırma yoluna gidilmeden doğrudan alıntılar ile bulgular sunulacak şekilde betimsel içerik analizi uygulanmıştır. Bunlardan ilki, bir araştırma için elde edilen verilerin mümkün olduğunca orijinal şekline sadık kalınarak ve gerektiğinde doğrudan katılımcıların ifadelerine müracaat ederek 'betimsel' bir yaklaşımla verileri sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma Kapsamında Alınan Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlikten daha önemlisi yapılan çalışmanın güvenilir olmasıdır. Güvenirlik kendi içerisinde dört kritere ayrılır. Bunlar; iç geçerlilik, dış geçerlilik, güvenirlik ve objektifliktir. Bir araştırmada bulguların doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi önerilmektedir (Creswell, 2003). Bu nedenle araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışması için iç geçerlilik kapsamında; katılımcı teyidi, uzun süreli etkileşim ve tablolara yerleştirilen kodların doğrudan alıntılanmasına, dış geçerlilik kapsamında; amaçlı örnekleme kullanma, ortamı detaylı anlatma ve katılımcı paydaşları detaylı vermeye, güvenirlik kapsamında; araştırma süreci hakkında ayrıntılı bilgi sağlama, başka bir araştırmacının süreci ve sonuçları incelemesine izin verme, objektiflik kapsamında ise, araştırmacı önyargılarını azaltmaya önem verme ve her iki araştırmacı (danışman araştırmacı) içerik analizindeki verilerin analizine katılarak analiz sürecini ayrı ayrı yürüterek bulgular arasında tutarlılık sağlandı. Aynı zamanda nitel araştırmada inandırıcılığı sağlamak için doğrudan alıntılarının kullanılması bulgular için önem arz etmektedir. Bu nedenle paydaşların kişisel bilgilerinin etik ilkeler çerçevesinde saklanacağından katılımcı paydaşlara kodlar verilerek görüşler doğrudan yansıtılmaya çalışılmıştır.

Araştırmacının Rolü

Uygulama sürecinin tamamı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı eylem araştırması sürecinde katılımcı bir rol sergilemiştir. Araştırmacı eğitim etkinliklerini kendisi uygulamış ve değerlendirmiştir. Bu süreçte sınıf öğretmeni ve bir stajyer araştırmacıya yardımcı olmuş ve gözlemci rolünü üstlenmiştir.

12 haftalık süreç içerisinde gerçekleşen etkinliklerde bazı çocuklar arasında ortaya çıkan istenmeyen davranışlara araştırmacı hemen müdahale ederek düzenin bozulmasını önlemiş ve istenmeyen davranışlarla ilgili dikkatlerini çekebilecek hikaye anlatımlarında ve video izletiminde bulunarak davranışı söndürmeye çalışmıştır. Aynı zamanda sürecin karakteri olan barış kuklası ile etkinlik öncesi ısındırma oyunları oynatmış daha sonra planlanan oyunlara geçiş sağlanmış ve oyunu anlamayan çocuklar için de yine barış kuklası kullanılarak oyunun öğrenme süreci yeniden anlatılmış ve küçük bir grupla deneme yapıldıktan sonra oyuna geçilmiştir.

Araştırma sürecinde ebeveynler arasında farkındalık yaratma amacıyla 4 kez veli toplantısı düzenlenmiş ve araştırmacı tarafından barış değerine yönelik bilgi aktarımları yapılmıştır. Bazı ebeveynlerin barış değerine yönelik ön yargılarından dolayı karşılaşılan sorunların giderilmesinde de araştırmacı önemli rol üstlenmiştir. Araştırmacı, motive edici ve kişiselleştirilmiş bir yaklaşım benimseyerek ebeveynlerin ön yargılarını hafifletmeye çalışılmış ve barış değeri tutum anketini içtenlikle doldurmaları rica edilmiştir.

Araştırmanın Etik Prosedürü

Bu çalışmada öncelikle Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu birimine başvurulmuş ve YDÜ/EB/2022/860 proje numaralı etik kurul onayı alınmıştır. Etik kurul raporu hazırlanırken, yarı yapılandırılmış görüşme forumları, anket forumları ve katılımcı onam formu eklenmiştir.

Çalışma süreci içerisinde döküman incelemelerine, araştırmacı gözlemlerine, öğretmen gözlemlerine, ebeveyn gözlemlerine ve eylem araştırması grubunda bulunan katılımcı çocuklar üzerindeki tüm etik hususlar kapsam içerisine alınmıştır.

İlk olarak döküman analizleri yapılmıştır. Dökümanlardan elde edilen bilgiler tablolaştırılarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı bu süreçte, nesnel ve objektif bir şekilde rapor hazırlamış ve tez izleme komitesindeki üyeler de denetlemiştir. Araştırmada; ihtiyaçların belirlenmesi için paydaşlarla yapılacak görüşmelerde kullanılmak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formları ve eylemsel süreçte kullanılacak barış tutumu çocuk anket formu ve barış tutumu ebeveyn ve öğretmen anket formları da araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Aynı zamanda uygulanması planlanan etkinlik planlarının değerlendirilebilmesi için araştırmacı günlük form ve öğretmen günlük formlarını da araştırmacı hazırlamıştır.

Bu süreçlere başlamadan önce KKTC MEB tarafından gerekli izinler alınmıştır (Ek2, Ek3). Araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama araçlarının tümü uzmanların görüşlerine dayalı olarak geliştirilmiş ve çalışmada kullanılmıştır. Eylemsel çalışmaya başlamadan önce uygulamanın gerçekleşeceği okul için KKTC MEB tarafından yeniden izin alınmıştır. Eylem araştırması uygulama süreci için okul müdüründen izin alındıktan sonra 5 yaş grubunun sınıf öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve uygulama prosedürü anlatılmıştır. Uygulamaya başlanıldığı

andan itibaren 12 hafta sürecisince planlanan 24 etkinlik araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, ğretmen ise gözlemci pozisyonunda yerini almıştır. Uygulama yapılırken hiçbir çocuğun kimlik bilgileri alınmamıştır. Uygulamada çekinen fotoğrafları kullanabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan ebeveyn izin formu sürecin başında ebeveynlere gönderilmiş ve ebeveyn izni alınan çocukların fotoğrafları çekinmiştir. ocuk hakları kapsamında fotoğraflardaki çocukların tanınmaması için emojiiler kullanılmıştır.

Araştırma Planı ve Süreci

Tablo 9’da araştırma sürecinde yapılan işlemler zaman aralığı olarak haftalara göre planlanarak sunulmuştur.

Tablo 9.

Araştırmanın alışma Planı

Süreç	Etkinlikler	Zaman
Uygulama Öncesi	Literatür Taraması Doküman incelemesi Okul Öncesi Eğitim Programlarının İncelenmesi Veri toplama araçlarının hazırlanması Veri toplama araçlarının uzman görüşlerinin alınması Etik Kurula Başvuru MEB Talim Terbiye Dairesine Başvuru Veri toplama araçlarının paydaşlara ulaştırılması Odak Grup Görüşmelerin yapılması Verilerin analizi İhtiyaçların belirlenmesi Etkinliklerin geliştirilmesi	2021-2022 Bahar Dönemi 2022-2023 Güz Dönemi
Uygulama Süreci	Eylem planının uygulanması Veri toplama araçlarının uygulanması	2022-2023 Bahar Dönemi

Uygulama Sonrası	Verilerin Analizi	2023-2024
	Raporun Yazılması	Güz Dönemi
	Toplam	48 hafta

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde verilerden elde edilen bulgular alt amaçların sırasına göre ele alınmış ve bulguların değerlendirilmesine yer verilmiştir. Nitel boyut kapsamında, ilk olarak barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçları analiz edilmiştir. Daha sonra uygulamaya yönelik hazırlanan etkinlik planları değerlendirilmiştir. Son olarak eylem çalışması kapsamında çocukların barış eğitimine yönelik geliştirilen etkinlik temelli öğretim tasarımının etkililiğine yönelik görüşleri analiz edilerek, yorumlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Programı İçerisinde Barış Eğitiminin Yer Almasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçları belirleme kapsamında birinci alt amacı olan okul öncesi eğitim programı içerisinde barış eğitiminin yer almasına yönelik paydaş görüşleri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 10.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Eğitim Süreci İçerisinde İşlenmesine Yönelik Paydaş Görüşleri

Görüşler	Öğretmen	Yönetici	Ebeveyn	Akademisyen	MEBYönetici
	N	N	N	N	N
Evet	43	19	55	9	4
Hayır	0	0	7	0	0

Barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçları belirlenirken, katılımcı paydaşlara okul öncesi dönemde barış eğitiminin gerekliliği sorulmuştur. Elde edilen veriler incelendiği zaman katılımcı paydaşlardan; öğretmenler, okul yöneticileri, akademisyeler ve yöneticilerin tamamı ile ebeveynlerin çoğunluğu barış eğitiminin verilmesini uygun görürken ebeveyn grubunun küçük bir bölümü okul öncesi dönemde barış eğitiminin verilmesinin uygun olmadığını ifade ettikleri

anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

Öğretmen görüşleri;

“Evet, çünkü bireyin en temel davranışlarını edindiği dönemdir.” (Ö 1)

“Evet, sınıfımızda nijeryalı çocuk var mesela arkadaşlık kurup onuda grubun içine almaları için barış tutumuna sahip çocuklar yetiştirmeliyiz.” (Ö 8)

“Kesinlikle evet, sınıflarımızda yabancı öğrenci sayısı artıyor.” (Ö 11)

“Evet verilmelidir. Bu dönem de değerler eğitimi hızla kazanılır.” (Ö 19)

“Hiç kuşkusuz ki evet. Toplumun yaşayış şeklini çocuklara kazandırmanın yolu barış eğitiminden geçer.” (Ö 22)

“Ben gerekli olduğunu düşünüyorum. Barışçıl yaklaşım küçük yaşta aşılanır.” (Ö 38)

“Evet, çünkü temel okul öncesinde atılır.” (Ö 43)

Okul Yönetici görüşleri;

“Evet, okul öncesi dönemden başlanılmalıdır.” (Y 9)

“Evet, ağaç yaşken eğilir.” (Y 6)

“Evet, günümüz şartlarında elzem bir durum olan çok kültürlülük müfredatlara eklenmelidir.” (Y 13)

Ebeveyn görüşleri;

“Hayır, farklı kültürlerdeki insanlarla iletişimde olmasını istemem.” (E 10)

“Hayır, okullarda barış eğitimine gerek yoktur.” (E 38)

“Evet çocuklara barış eğitimi verilmelidir. Şiddet yanlısı çocuklar yerine barışçıl ve insancıl duygulara sahip çocuklar yetiştirebilmenin yolu barış eğitimidir.” (E 24)

“Evet, verilmelidir. Çünkü oyun parklarında her kültürden çocuklar var artık. Biz çocuğumuza dil din ırk farketmeksizin tüm çocuklarla arkadaş olabileceğini öğretiyoruz.” (E 27)

“Tabiki de verilmeli. Çocuklarımızın kimliklerini oluşturmaya başladığı yıllar. Biz, topluma örnek bireyler yetiştirmek istiyoruz.” (E 53)

“Adamızda yabancı çocukların çoğalmasından dolayı evet barış eğitimi bilir kişiler tarafından verilmeli.” (E 29)

Akademisyen görüşleri;

“evet, çünkü çocuklarımız çok kültürlü toplum içerisinde yaşıyorlar.” (A 1)

“evet, okul öncesi dönemde başlayarak çocukların gelişim alanlarına katkı sağlamalıdır.” (A 3),

“evet, bu sayede yapıcı iletişimi kazanacak çocuklar.” (A 7)

MEB Yönetici görüşleri;

“Kesinlikle evet, farklılıklara hoşgörülü çocuklar yetiştirmeliyiz.” (MY 3)

“Mutlak suretle evet, pandemi ve dijitalleşen dünya iletişimi olumsuz etkilediğinden, bu süreci en iyi barış eğitimleri ile iyleştirebiliriz.” (MY 4)

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçları belirleme kapsamında ikinci alt amacı olan okul öncesi dönemde barış eğitiminin tanımına yönelik paydaş görüşleri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13, Tablo 14 ve Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 11.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	f	%
Barış eğitimi tanım	Gelecek nesillere barışçıl tutum ve değerleri öğretme	14	33
	Dil din ırk ayırmadan saygılı ve duyarlı bireyler yetiştirme süreci	13	30
	Farklılıklarla birarada yaşamayı öğrenme	10	24
	Kültürel farkındalığın sağlanması	5	13

Barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçları belirlenirken, katılımcı paydaşlara okul öncesi dönemde barış eğitimini nasıl tanımladıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler incelendiği zaman katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu barış eğitimini, gelecek nesillere barışçıl tutum ve değerleri öğretme süreci ve bireyler arasında ayırım yapmadan saygılı ve duyarlı bireyler yetiştirme süreci olarak tanımladıkları

anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

“Çocukların barış kavramına ilişkin düşüncelerini zenginleştirmek ve değerler eğitimleri ile davranış becerilerini kazandırmak.” (Ö 4)

“Ayrım yapılmaksızın tüm çocukların şiddete maruz kalmadan barışçıl tutum ve değerleri birlikte kazanabilecekleri eğitim sürecidir.” (Ö 39)

“Bireylerin etnik, kültürel, politik, dini vb. farklılıklarının ortak yaşama alanına engel olunmadan birarada yaşama becerisi kazandırma.” (Ö 12)

“Farklı dil din ve kültüre sahip olan çocukların birarada yaşamasını kolaylaştıran eğitim süreci.” (Ö 51)

“Çeşitli kültürlerin tanıtıldığı ve kültürel özelliklerin ön planda tutularak farkındalık kazandırmayı amaçlayan eğitim süreci.” (Ö 35)

Tablo 12.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına Yönelik Yönetici Görüşleri

Tema	Kategori	f	%
Barış eğitimi tanım	Dil din ırk ayrımı yapmadan birlik ve beraberlik içinde yaşamayı öğretme	8	42
	Farklı kültürleri tanıma ve yapıcı yaklaşım sergileme	6	31
	Farklı kültürlere yönelik şiddeti engelleme ve barışçıl çocuklar yetiştirme	5	27

Katılımcı paydaş grupları içerisinde yer alan okul yöneticilerine okul öncesi dönemde barış eğitimini nasıl tanımladıkları sorulduğu zaman yöneticiler genel olarak barış eğitimini; ayrım yapılmaksızın birlik ve beraberlik içinde huzurlu yaşamayı öğretme olarak tanımlamışlardır. Yönetici görüşlerini destekleyen doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Yerli veya yabancı uyruklu tüm çocukların ötekileştirmelerden uzak huzurlu bir ortamda yaşayabilme yetisini kazandıran basamak.” (Y 2)

“Uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan farklı kültürel ortamları tanıma.” (Y 5)

“Şiddetten uzak, kendi duygu ve düşüncelerinin farkında olan ve ifade edebilen barışçıl çocukların yetişmesini sağlayan süreç.” (Y 8)

Tablo 13.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına Yönelik Ebeveyn Görüşleri

Tema	Kod	f	%
Barış eğitimi tanım	Farklı kültürel özelliklere sahip kişilerin bir arada yaşayabilmesi	27	44
	Barışçıl tutum ve değerlerle birlikte barış yapma becerisinin edinilmesi süreci	19	31
	Evrensel bir yaklaşım ile yapılandırılmış eğitim	8	13
	Kişilerin bireysel farklılıkları tanıma süreci	5	7
	Savaş ve kavgalardan uzak, kardeşliğin ön planda olduğu eğitim sistemi	3	5

Okul öncesi üçgeninin en önemli paydaşı olan ebeveynlar barış eğitimi; farklı kültürel özelliklere sahip bireylerin birarada yaşayabilmesini kazandırma süreci olarak tanımlamışlardır. Ebeveyn görüşlerine destekleyen alıntılar aşağıdaki gibidir;

“Farklı kültürün birarada yaşayarak ortak paylaşımlarda bulunması süreci”

(E 13)

“Barışa yönelik tutum ve değerlerimizin çözümü için barış becerimizin gelişmesi ve bu felsefik yapıyı öğrenme olarak kapsayıcı bir tanım yapabiliriz.”(E 18)

“Farklılıkları kucaklayacak evrensel bilinç yapısını kabul etme süreci.” (49)

“Bizlerden farklı görünen bireyleri ötekileştirmek yerine onları tanımaya başlama süreci olarak açıklayabiliriz”.(E 21)

“Savaşların ve kavgaların olmadığı, kardeşliğin hakim olduğu eğitim yapısı.” (E 44)

Tablo 14.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına Yönelik Akademisyen Görüşleri

Tema	Kod	f	%
Barış eğitimi tanım	Farklılıklara saygı,adalet, eşitlik, sevgi, hoşgörü, anlayış çerçevesinde çocuklara kazandırılacak değer ve tutumların tümü	3	34
	Okul öncesi dönemde çocukların duyuşsal ve devinişsel becerilerinin kazanımını sağlama	2	22
	Çocukların şiddet içermeyen, yapıcı problem çözme ve nitelikli iletişim becerilerini destekleyen eğitim süreci	2	22
	Eğitimde duyuşsal boyutu ele alan, çokkültürlü, çokdilli, çoğulcu, farklılıklara saygı, ötekileştirmeyen-ayrıştırmayan, şiddet karşıtı, kültürler arası uyum ve tolerans kazanımı	1	11
	Tüm insanların haklarını bildiği, barış ve refah içinde	1	11

yaşadığı, çatışma durumunu
yönetip problem çözme
becerisini kazandığı bir eğitim

Okul öncesi dönemde barış eğitimini nasıl tanımlarsınız sorusuna akademisyenlerin; genel olarak çocuklara kazandırılacak değer ve tutumların tümü olarak ortak fikirde bir tanım ortaya koydukları anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

“Barış eğitimi farklılıklara saygı çerçevesinde adalet, sevgi ,saygı, hoşgörü vb. değer ve tutumlar olarak tanımlanabilir.” (A 2)

“ Barış ve refah içinde yaşam sürebilmek için çatışma durumlarını yöneten ve problem çözme becerilerinin gelişimini destekleyen eğitim ortamı.” (A 3)

“Şiddet içermeyen, problem ve çatışma çözmeye dayalı tüm çevresiyle var olan uyumlu ve sağlıklı ilişkilerin devamlılığını kazandıran unsurlar bütünüdür.”(A 9)

Tablo 15.

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin Tanımına Yönelik MEB Yönetici Görüşleri

Tema	Kategori	f	%
Barış eğitimi tanım	İnsani değerlerin odağa alındığı süreç	2	50
	Bireysel farklılıkların bütünleştirildiği eğitim	1	25
	Barışçıl tutum ve değerlerin kazandırıldığı program	1	25

Son olarak MEB Yöneticileri ile yapılan görüşmede okul öncesi dönemde barış eğitimini nasıl tanımlarsınız sorusuna verilen cevaplar incelendi. Barış eğitimi, insani değerlerin odağa alındığı süreç olarak tanımlanırken, bireysel farklılıkların bütünleştirildiği ve barışçıl tutum ve değerlerin kazandırıldığı müfredat bütünü olarakda tanımlandığı görülmektedir. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

“Okul öncesi eğitim yaşındaki çocuklara sevgi, saygı, sorumluluk, inanç, cesaret ve dürüstlük gibi insani değerlerin kazandırılarak ahlaklı ve kişilik sahibi bireylerin yetişmesini sağlayan en önemli eğitim olarak tanımlamak isterim.” (MY 1)

“Barışçıl tutum ve değerlerin kazandırıldığı süreç diye tanımlamak istiyorum.” (MY 2)

Okul Öncesi Dönemde Barış Eğitiminin İçeriğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçlarını belirleme kapsamındaki üçüncü alt amacı olan okul öncesi dönemde barış eğitiminin içeriğine yönelik paydaş görüşleri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 16’ da verilmiştir.

Tablo 16.

Okul öncesi dönemde barış eğitiminin içeriğine yönelik paydaş görüşleri

İçerik	Öğretmen (43) f	Yönetici (19) f	Ebeveyn (62) f	Akademisyen (9) f	MEB-Yönetici (4) f
Saygı	37	16	51	7	4
Sevgi	35	15	49	6	4
Empati	29	14	44	6	4
Arkadaşlık	29	14	40	5	3
Hoşgörü	26	13	40	5	3
Sorumluluk	25	12	35	5	3
Paylaşma	24	12	34	4	3
Mutluluk	24	12	30	4	3
Özgüven	24	12	25	4	3
Birlik	19	11	23	4	3
Yardımlaşma	19	11	23	3	3
Alçakgönüllü	17	10	22	3	2
Barış kültürü	17	10	18	3	2

Tablo 16’da görüldüğü üzere, barış değerine yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi kapsamında yer alan üçüncü soruda ise katılımcı paydaşlara barış eğitiminin içeriğinde yer alması gereken değerler sorulmuştur. Katılımcı paydaşların ortak görüşü olan değerler tablolaştırılarak etkinlik planlarının içeriği bu kapsamda

hazırlanmıştır. Elde edilen veriler incelendiği zaman barış eğitiminin en başında saygı değerinin yer aldığı bununla birlikte sevgi, empati, arkadaşlık, hoşgörü, sorumluluk, paylaşma, mutluluk, özgüven, birlik, yardımlaşma, alçakgönüllülük ve barış kültürü değerlerine yer verilmesi gerektiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

Öğretmen görüşleri;

“Her canlıya saygı duyabilmeyi içermelidir.” (Ö 63)

“Empati kurabilmeyi öğretmelidir.” (Ö 51)

“Güven ve mutluluk sağlamalıdır.” (Ö 22)

“Ötekileştirmelerin son bulduğu arkadaşlığın ön planda olacağı içerik hazırlanmalıdır.” (Ö 8)

Yönetici görüşleri;

“Sevgi, saygı, hoşgörü ve birlik ile barışçıl bir yaşamı ele almalı.” (Y 3)

“Tüm canlıları sevmeyi kazandırmalıdır.” (Y 19)

“Kardeşlik, sevgi, saygı ve barışı içermelidir.” (Y 7)

Ebeveyn görüşleri;

“İnsanların farklılıklarına saygı duymayı içermelidir.” (E 61)

“Sevgi ve hoşgörüyü içermelidir.” (E 35)

“Empati değeri ele alınmalıdır. Herşeyin başı karşımızdaki insana empati duyabilmek ile başlar.” (E 59)

Akademisyen görüşleri;

“ Farklı kültürlere saygı, sevgi ve nezaket değerlerini içermelidir.” (A 3)

“İşbirliği, adalet, hak, saygı ve hoşgörünün en temelde ele alınması gerekir diye düşünüyorum.” (A 6)

“Kültürel tüm değerleri içermesinin yanında yaşam becerileri iile de bütünleşip davranışa dönüştürmesi önem arz etmektedir.” (A 8)

MEB Yönetici görüşleri;

“ Kendi içinde, kişilerarası, gruplar arası evrensel barışı içermelidir.” (MY 2)

“Saygı, hoşgörü, yardımlaşma ve işbirliği değerlerini almalıdır.” (MY 4)

Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçları belirleme kapsamında dördüncü alt amacı olan barış eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere yönelik paydaş görüşleri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17.

Barış Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik Paydaş Görüşleri

	Öğretmen	f	Yönetici	f	Akademisyen	f	MEB	f
							Yönetici	
	Drama	17	Drama	7	Drama	6	Drama	3
	Anlatım	16	Oyun	6	Oyun	4	Oyun	3
	Oyun	13	Anlatım	4	Bilgisayar destekli	4	Rol yapma	1
Yöntem ve Teknik	Soru-cevap	7	Proje	3	Doğaçlama	3	Öykü	1
	Hikaye	6	Gözlem	2	Dramatizasyon	3		
	Gösterip yaptırma	4	Gösterip yaptırma	2	Gezi	2		
	Problem çözme	4	Hikaye	2	Hikaye	2		
	Gezi	3	Soru cevap	1	Gösterip yaptırma	2		
	Proje	2	Sunum	1	Örnek olay	1		
	Rol yapma	2	Problem çözme	1	Tartışma	1		
	Tartışma	2	Tartışma	1	Proje	1		

Tablo 17’de görüldüğü üzere, barış eğitiminde kullanılacak yöntem ve teknikler neler olmalıdır sorusuna katılımcı paydaşların tümü ilk olarak drama yönteminin kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. Drama yöntemi ile birlikte anlatım, soru-cevap, oyun, hikaye, problem çözme gibi yöntem ve tekniklerin sıklıkla kullanılabileceği yönünde bilgi aktardıkları anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntılarının bazıları aşağıda verimiştir.

Öğretmenler;

“Drama ve hikaye teknikleri kullanılmama bunlarla birlikte canlandırma yönteminden yararlanmalıyız.” (Ö 8)

“Öncelikle anlatım yönteminden yararlanarak barış ve değerler çocuklara anlatılmalıdır.” (Ö 3)

“Değerler oyunlaştırılmalı ve gözlemlerle barışçıl tutum yaklaşımları değerlendirilmeli.” (Ö 8)

“Değerlere yönelik soru cevap tekniği kullanılmalı.” (Ö 39)

Okul Yöneticileri;

“Drama, gezi gözlem, sunum, ve proje yöntemleri aktif olarak kullanılmalıdır.” (Y 6)

“En etkili yöntem oyundur. Etkinlikler geliştirilerek çocukların en doğal öğrenme ortamı olan oyunla barış değeri kazandırılmalıdır.” (Y 4)

Akademisyenler;

“Oyun ve drama yönteminin özellikle dramanın içinde canlandırma tekniğinin mutlaka kullanılması gerekmektedir.” (A 4)

“Sürdürülebilir etki sağlaması için proje yöntemi kullanılmalı.” (A 6)

MEB Yöneticileri;

“En fazla drama, oyunlaştırma ve rol yapma yöntem ve tekniklerinin kullanılması daha doğru olacaktır.” (MY 1)

“Bu amaçla örtüşen en etkili yöntem rol yapma yönündedir.” (MY 3)

Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminin Değerlendirme Sürecine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçları belirleme kapsamında beşinci alt amacı olan barış eğitiminin değerlendirme sürecine yönelik paydaş görüşleri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18.***Barış Eğitiminin Değerlendirme Sürecine Yönelik Paydaş Görüşleri***

	Öğretmen	f	Yönetici	f	Akademisyen	f	MEB	f
							Yönetici	
	Drama	17	Gözlem	10	Gözlem	7	Gözlem	1
	Çalışma sayfası	12	Drama	5	Proje	5	Soru-cevap	1
	Soru-cevap	11	Proje	4	Performans değerlendirme	3	Akran değerlendirme	1
Yöntem ve Teknik	Portfolyo	11	Soru-cevap	4	Görüşme	3	Görüşme	1
	Gözlem	10	Görüşme	3	Öz değerlendirme	3	Anket	1
	Rubrik	5	Hikaye	2	Örnek olay	3	Drama	1
	Proje	5	Akran değerlendirme	1	Drama	3	Oyun	1
			Oyun	1	Akran değerlendirme	2	Rubrik	1
			Anket	1	Dereceli puanlama anahtarı	2		
					Kontrol listesi	2		
					Portfolyo	1		
					Rapor yazma	1		

Tablo 18’de görüldüğü üzere, barış eğitiminin değerlendirme sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikler nelerdir sorusuna ilişkin katılımcı paydaşlar drama ve gözleme dayalı değerlendirmeler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma sayfaları, soru-cevap, portfolyo, performans değerlendirme ve görüşme tekniklerini de kullandıklarını bildirmişlerdir. Tablodan da anlaşılacağı üzere akademisyenlerin ölçme değerlendirmede çok çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirdikleri diğer paydaşlardan farklı olarak barış eğitiminin değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi ve rapor yazma

tekniklerinin de kullanılabileceğini bildirdikleri anlaşılmaktadır. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıda vermiştir.

Öğretmenler;

“Drama ve canlandırma yapılarak değerlendirilebilir.” (Ö 7)

“Değerlere yönelik çalışma sayfaları hazırlanabilir.” (Ö 13)

“En çok soru-cevap tekniği kullanılarak davranışları gözlemlenebilir.” (Ö 20)

“Çocukların süreç içerisinde değerlendirilmesi portfolyo değerlendirme ile somutlaştırılabilir.” (Ö 36)

Okul Yöneticileri;

“Barış eğitimi drama tekniği kullanılarak değerlendirilmeli.” (Y 4)

“Süreç değerlendirmesi olmalı gözlem yolundan yararlanılmalı.” (Y 8)

“Çocuklarla barış değerine yönelik projeler yapılabilir ve bu projelerde herbirinin rolleri olarak canlandırmalara yer verilebilir.” (Y 5)

“Değerlendirme süreci soru-cevap ve görüşmeye dayalı olabilir.” (Y 10)

Akademisyenler;

“Süreç odaklı araçlar kullanılmalı, gözlem, görüşme, rapor yazma ve akran değerlendirmesi gibi.” (A 12)

“En etkili, değerlere yönelik çocuklara rol verme olacaktır.” (A 6)

“Akran değerlendirme ve projelerle çocuklar değerlendirilebilir.” (A 19)

MEB Yöneticileri;

“En kaliteli değerlendirme bana göre drama, rol yapma ve oyun yöntem ve teknikleri ile yapılmalıdır.” (MY 1)

“Bu konudaki çıktılar gözlem yolu ile değerlendirilmeli. Barış tutumunu gözlemleyebilecek bir ortam yaratılmalı ve çocukların davranışları gözlemlenmeli ve rapor edilmelidir.” (MY 2)

Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminin İşlenme Sürecindeki Önerilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın ihtiyaçlarını belirleme kapsamında altıncı alt amacı olan barış eğitiminin işlenmesi sürecine yönelik paydaşların önerileri kapsamında yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 19’ da verilmiştir.

Tablo 19.

Barış Eğitiminin İşlenmesi Sürecine Yönelik Paydaş Görüşleri

	Öğretmen	f	Yönetici	f	Ebeveyn	f	Akademisyen	f	MEB	f
									Yönetici	
Öneriler	Aile ve öğretmen eğitimi düzenlenmeli	14	Aile eğitimi düzenlenmeli	7	Aile eğitimi düzenlenmeli	19	Aile ve öğretmen eğitimi düzenlenmeli	5	Paydaşlar arası geniş bir ağ oluşturulmalı	2
	Rol model olunmalı	10	Program içeriğine eklenmeli	4	Barışı sevdiren öğretmenler olmalı	13	Kalıp yargıları parçalanmalı ve yalıtılmalı	4	Müfredata dahil edilmeli	1
	Etkinlikler düzenlenmeli	7	Okul öncesi dönemden başlanılmalı	3	Kültürel etkinlik yapılmalı	12	Bütünlüklü bir program geliştirmeli	4	Planlama yapılmalı	1
	Okullarda yaygınlaştırılmalı	5	Öğretmen eğitimi düzenlenmeli	3	Farkındalık sağlanmalı	8	Etkinlik havuzu oluşturulmalı	3	Sürdürülebilir olmalı	1
	Farkındalık sağlanmalı	4	Kardeş okullar oluşturulmalı	2	iki toplulu etkinlikle yaygınlaştırılmalı	3	Paydaşlar arası işbirliği sağlanmalı	2	Barışçıl kurum ve ortamlar desteklenmeli	1
	Ön yargısız olunmalı	3					Rol model olunmalı	2	Toplum bilgilendirilmeli	1
							Kamu spotları hazırlanmalı	1		
							Barış karakteri hazırlanmalı	1		

Tablo 19’da görüldüğü üzere, barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesindeki önerilere yönelik sorulan soruda katılımcı paydaşların görüşleri tablolandırılmıştır. Veriler incelendiği zaman ilk olarak paydaşlar arası ortak önerinin aile ve öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi yönünde olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte öğretmenler; etkili barış eğitimi için rol model olunmalı, okullarda yaygınlaştırılmalı ve etkinliklerle desteklenmesi gerektiği yönünde görüş bildirdiklerini, okul yöneticileri; barış eğitiminin program içeriğine eklenmesi ve okul öncesi dönemden başlaması yönünde görüş ifade ettiklerini, ebeveynler; okullarda barışı sevdiren öğretmenlerin olmasını ve çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını, akademisyenler; kalıp yargıların parçalanarak bütünlüklü bir program geliştirilmesi yönünde ifadelerde bulunurken, MEB yöneticileri; paydaşlar arası geniş bir ağ oluşturulmasını ve müfredata barış eğitiminin

eklenmesi gerektiği yönünde ifadelerde buldukları anlaşılmaktadır. Diğer paydaşlardan farklı olarak bir akademisyen barış eğitimi sırasında barışı simgeleyen bir karaktere yer verilmesini önermiştir. Bunun üzerine araştırmacı bu önerinin yaratıcı ve etkili olduğunu düşünerek el kuklası hazırlamış ve süreç boyunca her sabah el kuklası ile sınıfa giderek çocuklarla sohbet etmiştir. Bu verileri destekleyen doğrudan alıntıların bazıları aşağıdaki gibidir;

Öğretmenler;

“Öncelikle biz öğretmenlerinde barış eğitimi konusunda bilgilendirilmesi ve eğitim alarak çocuklara rol model olabileceğimizi önermek isterim.” (Ö 7)

“Etkili ve sürdürülebilir barış eğitimi için kültürel etkinlikler düzenlenmeli, çocuklara bu kaynaştırma etkinliklerinde aktif roller vererek davranışa dönük kazanımlar sağlanılabileceği önerilerim arasındadır.” (Ö 15)

Okul Yöneticileri;

“Kapsamlı bir barış eğitimi programının geliştirilmesini ve tüm okullarda zorunlu eğitim olarak verilmesini önermek istiyorum.” (Y 3)

“Barış eğitimi ilk basamak olan okul öncesi dönemden başlaması için gerekli alt yapının oluşması önerilerim arasında yer alabilir.” (Y 12)

Ebeveynler;

“Barış eğitimi konusunda bilinçli olduğumuzu düşünmüyorum, bu nedenle barış eğitimlerinin düzenlenmesini istiyorum.” (E 52)

“Barışı seven öğretmen profiline oluşturulması önerilerim arasında en önemlisidir.” (E 5)

Akademisyenler;

“Çocukların barış tutumunu kazanabilmesi için değerlerin tümüne sahip olması gerekir. Bu durumda bütünlüklü bir program geliştirilerek çocukların aktif rollerinin olacağı etkinliklere yer verilmesini öneriyorum.” (A 8)

“Tüm paydaşların barış sözcüğüne karşı olan önyargıları öncelikli olarak giderilmeye çalışılmalıdır. Ancak kalıp yargılardan uzaklaşılması barış eğitiminin verimini sağlayabileceği yönünde önerim olduğunu düşünüyorum.” (A 6)

MEB Yöneticileri;

“Barış eğitiminin iyi bir şekilde planlanabilmesi için öncelikle paydaşlar arası köprüünün kurularak sivil toplum örgütleri ile de geniş bir ağı oluşturmasını önermek istiyorum.” (MY 1)

“Biran önce barış eğitimi müfredata eklememizi ve okullarımızda yaşadığımız istenmeyen davranışların sönebilmesi için uygulamalar başlatmamız gerektiğini öneriyorum.” (MY 4)

İhtiyaç Analizi Kapsamında Okul Öncesi Dönem Barış Eğitimine Yönelik Eylem Çalışmasına İlişkin Bulgular

Bu alt amaçta, ihtiyaç analizi kapsamında okul öncesi dönem barış eğitimine yönelik eylem çalışması nasıldır ? sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaç kapsamında eylem araştırması sürecinde uygulanacak etkinlikler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 19.

Barış Eğitimine Yönelik Geliştirilen Etkinlik İçerikleri

Etkinlik Adı	Etkinlik Türü	Yöntem-Teknik	Kazanım
Yıldız Kimde?	Sanat ve Müzik	Anlatım Soru-Cevap	Kendisine ait özellikleri tanıır Farklılıklara saygı gösterir
Arkadaşım Hoşgeldin	Müzik ve Drama	Soru-Cevap, Drama, Beyin fırtınası	Dili iletişim amacıyla kullanır Farklılıklara saygı gösterir
Benim Sağlığım	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru – cevap,konuşma halkası	Sorumluluklarını yerine getirir Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular
Sorumluluğumu Biliyorum	Pantomim	Drama, konuşma halkası	Sorumluluklarını yerine getirir Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar
Yardımlaşma Kelebeklerim	Oyun	Oyun	Kendini yaratıcı yollarla ifade eder Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır
Yardımlaşma Halısı	Sanat, Türkçe etkinliği	Resim Tekniği, Hikaye	Kendini yaratıcı yollarla ifade eder Dikkat edilmesi gereken

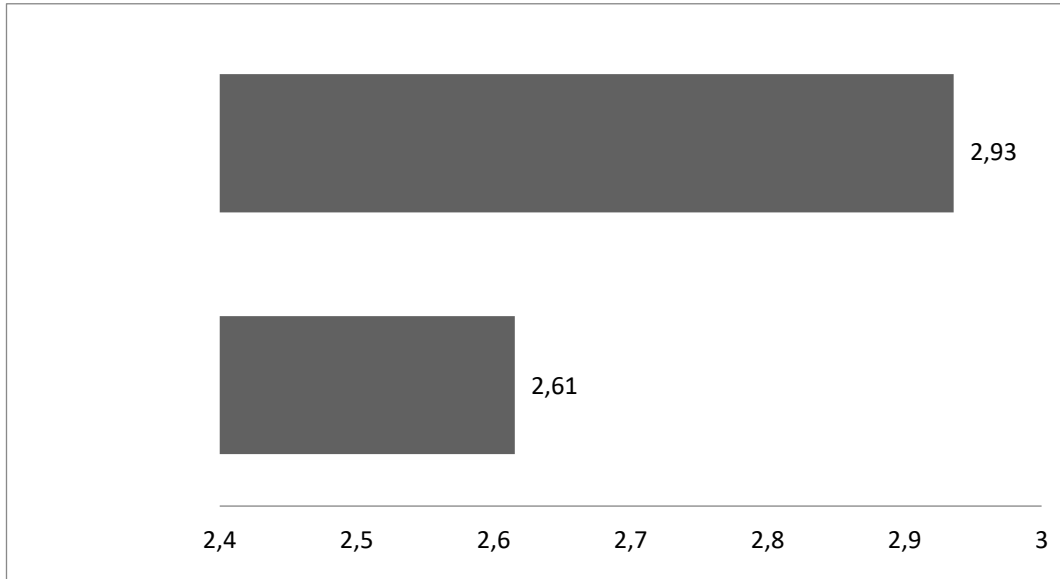
			nesne/durum olaya odaklanır
Sevgi Ağacı	Pantomim	Drama	Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler Dili iletişim amacıyla kullanır
Sevgi Çemberi	Pantomim, oyun	Beyin Fırtınası- Drama, oyun	Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler Dili iletişim amacıyla kullanır
Alçakgönüllü Davranıyorum	Pantomim	Beyin Fırtınası- Drama	Yer değiştirme hareketleri yapar Dinledikleri/ izlediklerin çeşitli yollarla ifade eder
Yağmur Bulutları	Türkçe etkinliği	Düz Anlatım, Beyin Fırtınası, Soru -Cevap	Algıladıklarını hatırlar Olay veya durumla ilgili olumlu olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir
Ben Bir Geometrik Şekil Olsaydım	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru – cevap, konuşma halkası	Görsel materyalleri okur, Kendini yaratıcı yollarla ifade eder
Paylaşalım	Pantomim	Beyin Fırtınası- Drama	Kendini yaratıcı yollarla ifade eder Problem durumlarına çözüm üretir
Özgüven Çarkı	Okuma Yazmaya Hazırlık	Bireysel Çalışma- Gösterip Yaptırma	Nesne/durum olaya dikkatini verir Kendine güvenir
Minik Aşçılar	Oyun	Oyun	Görsel materyalleri okur Kendine güvenir
Topları Taşıyalım	Pantomim	Drama	Nesne/durum/olaya dikkatini verir Küçük kas kullanımını gerektiren hareketleri yapar
Birlik Ormanına Ziyaret	Drama ve Sanat	Drama Oyun ve Konuşma Halkası	Küçük kas kullanımını gerektiren hareketleri yapar Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar
Çiz Benimle	Oyun ve Türkçe	Oyun ve Soru- cevap	Algıladıklarını hatırlar Görsel materyalleri okur
Dürüst Olmak	Pantomim	Drama	Sesini uygun kullanır Algıladıklarını hatırlar
Elma Ağacım	Oyun ve sanat	Oyun	Nesne/durum/olaya dikkatini verir Sesleri ayırt eder
Farkındayım	Drama	Drama ve Konuşma Halkası	Kendisine ait özellikleri tanıtır Değişik ortamlardaki kurallara uyar
Çarkı Çevir	Sanat ve Oyun	Oyun ve Beyin Fırtınası	Algıladıklarını hatırlar Görsel materyalleri okur
Ben Kimim	Sanat	Resim Tekniği	Kendisine ait özellikleri tanıtır

			Nesne/durum/olaya dikkatini verir
Mutluluk Kartım	Oyun	Müzik ve Drama	Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar Kendisine ait özellikleri tanıtır
Mutluluk Nerede	Pantomim	Drama	Nesne/durum/olaya dikkatini verir Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder
Kahraman Mırmır	Türkçe etkinliği	Hikaye, soru – cevap,konuşma halkası	Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur Neden-sonuç ilişkisi kurar
Barışçıl Kelebeklerim	Oyun, Müzik ve Sanat	Oyun, Müzik, Sanat ve Soru Cevap Yöntemi	Sözcük dağarcığını geliştirir Nesne /durum/olaya dikkatini verir

Tablo 20’de görüldüğü üzere barış değerine yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen etkinlik temelli öğretim tasarımı çerçevesinde 12 hafta boyunca uygulanılacak olan tüm etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlik adı, etkinlik türü, yöntem-teknik ve değere ilişkin kazanım bilgileri her etkinlik için ayrı ayrı belirtilmiştir. Süreç kapsamında barış değerinin kazanımına yönelik ele alınan etkinlikler; arkadaşlık, sorumluluk, yardımlaşma, sevgi, alçakgönüllülük, paylaşma, özgüven,birlik, dürüstlük, hoşgörü,empati, saygı, mutluluk ve barış temalarına ilişkin hazırlandığı anlaşılmaktadır. Etkinlik türü olarak, ilk sırada oyun yer alırken, müzik, sanat, drama ve türkçe etkinlik türlerinede yer verilerek çeşitlilik sağlanmıştır. Etkinlik planlarında aynı zamanda konuşma halkası, soru-cevap, oyun, beyin fırtınası, drama, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, resim tekniği ve hikaye anlatımlarından yararlanılmıştır. Etkinlikler kapsamında elde edilmesi planlanan kazanımların ise kendisine ait özellikleri tanıyan, farklılıklara saygı gösteren, algıladıklarını hatırlayan, değişik ortamlardaki kurallara uyan, kendini yaratıcı yollarla ifade eden, problem durumlarına çözüm üreten ve kendine güvenen çocuklar olma yönündedir. Böylece okul öncesi dönemde 21.yüzyıl profiline uygun bireylerin barışçıl tutumlar kazanarak kendilerini keşfetmiş olmaları ileriye dönük yapılabilecek en kaliteli yatırım olduğu düşünülmektedir.

Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine İlişkin Bulgular

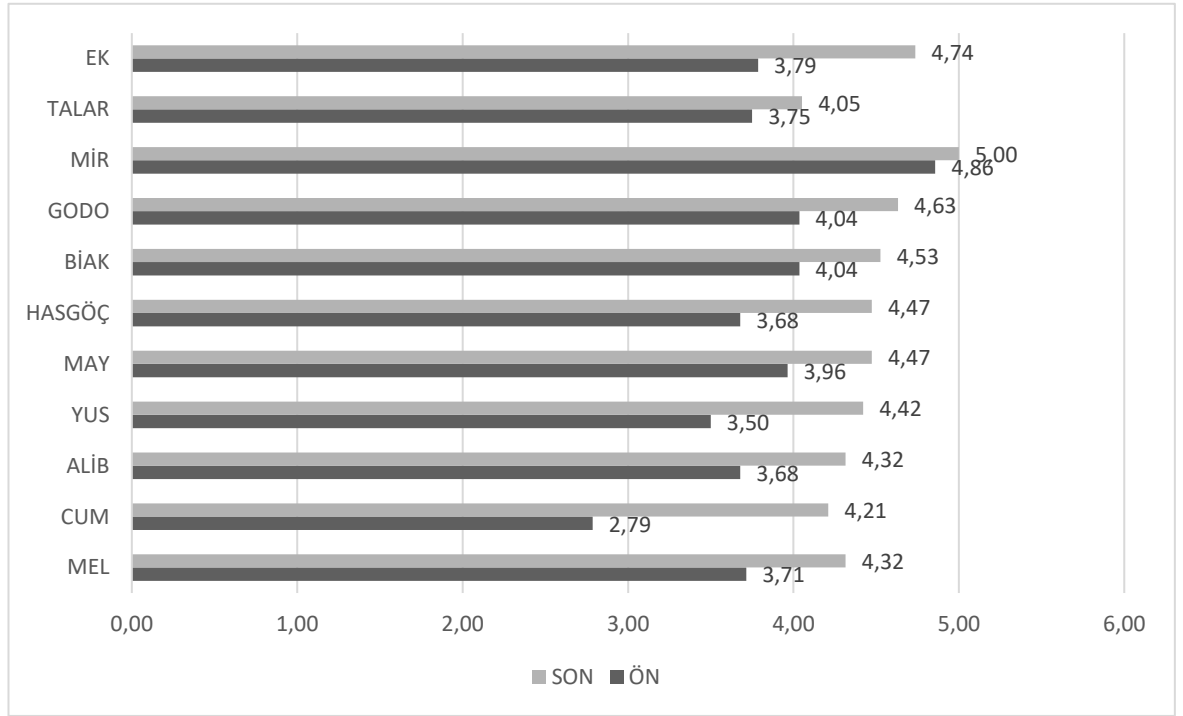
Araştırmanın sekizinci alt amacı olan etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği ne düzeydedir? sorusuna ilişkin katılımcı paydaşlardan elde edilen bulgular Şekil 2, Şekil 3, Şekil 4, Şekil 5 ve Şekil 6’ da verilmiştir.

Şekil 2***Çocukların Uygulama Öncesi ve Sonrası Barış Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri***

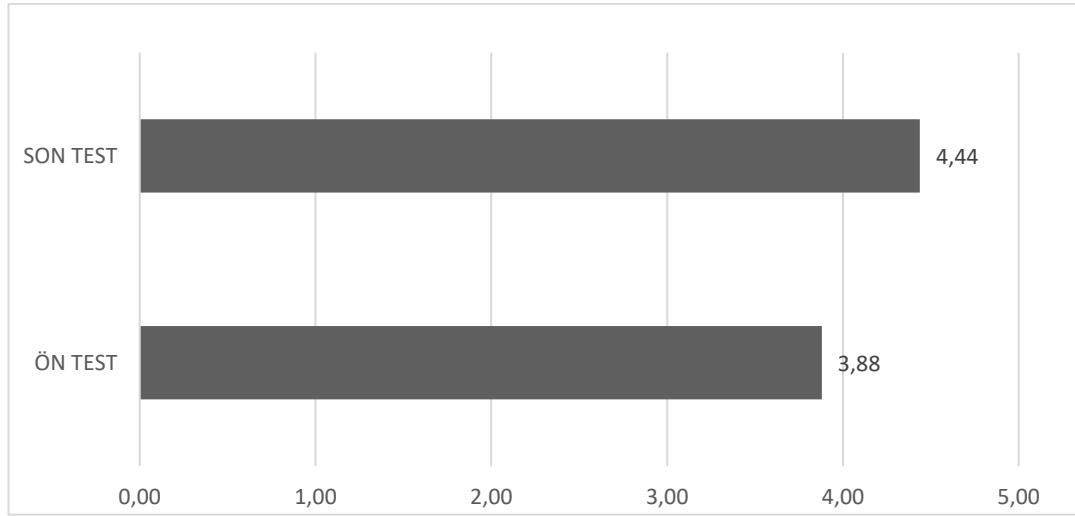
Şekil 2’de görüldüğü üzere çocuklardan “Barış Değeri Çocuk Anket Formu” ile elde edilen yanıtlar incelendiğinde, barış değerine yönelik göstermiş oldukları tutumlarının etkinlik temelli uygulama sonrası belirli oranda yükseldiği görülmektedir ($X=2,93$).

Şekil 3

Ebeveynlere Göre Çocukların Barış Değerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi

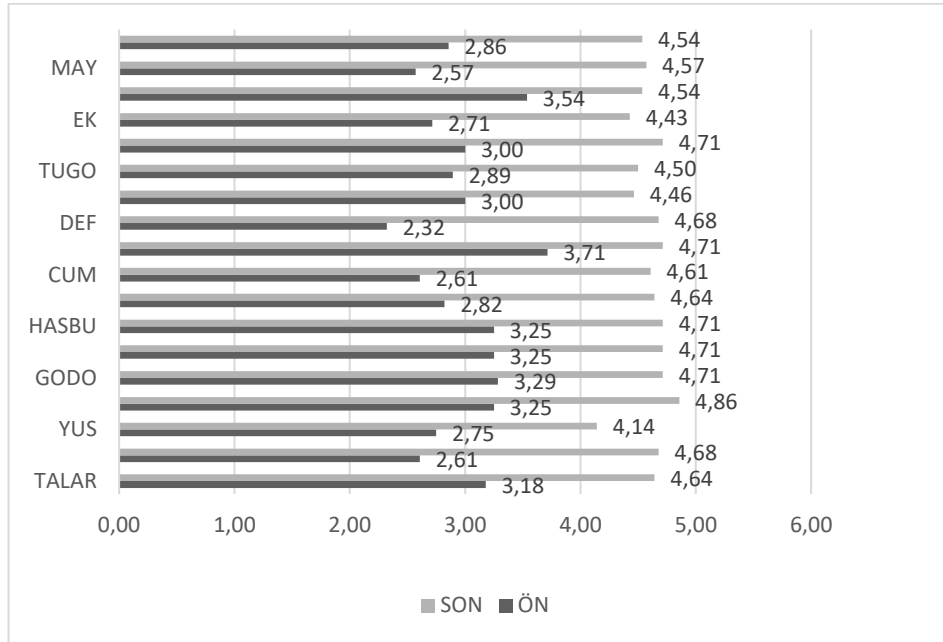
Şekil 3'te ebeveynlere göre her bir çocuğun uygulama öncesi ve uygulama sonrası barış değerine yönelik tutumları verilmiştir. Grafik incelendiğinde; çalışma grubunu oluşturan çocukların uygulama sonrası barış değerine yönelik tutumlarında yükselme görüldüğü ancak bu yükselmelerin her çocuğa göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Rumuz'u Mir olan çocuk göç yaşamış üçüncü ülke vatandaşıdır. Kendi ülkesindeki eğitim politikası içerisinde barış kültürüne yer verildiğinden dolayı ebeveyni tarafından olumlu tutuma sahip olduğu belirtilmiştir. Barış tutumu en yüksek oranda gelişim gösteren Cum rumuzlu çocuk ise türk vatandaşıdır. Ebeveyn ile yapılan ön görüşmede barış kültürüne karşı ön yargılı oldukları anlaşılmıştı. Daha sonraki ebeveyn bilgilendirme toplantılarına katılarak barış kültürüne yönelik tutumlarında olumlu yönde değişiklik olduğunu bu durumdanda en iyi etkilenen çocuklarının olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4***Ebeveynlere Göre Çocukların Barış Tutumuna Yönelik Ön Test Son Test Düzeyleri***

Şekil 4’de görüldüğü üzere, etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği ebeveyn değerlendirmesine göre incelenmiştir. Bu bağlamda ebeveynler kendi çocukları için değerlendirmelerde bulunmuşlar ve çocukların barış değerine yönelik sahip oldukları olumlu tutumlarının dahada geliştiği yönünde değişim gözlemlediklerini belirttikleri anlaşılmaktadır.

Şekil 5

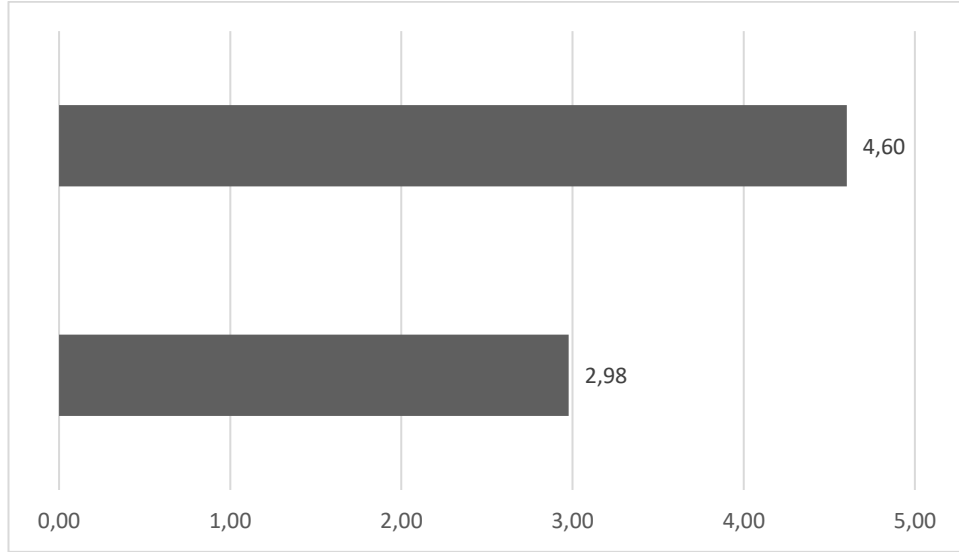
Öğretmene Göre Çocukların Barış Değerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi

Şekil 5'te öğretmene göre her bir çocuğun uygulama öncesi ve uygulama sonrası barış değerine yönelik tutumları verilmiştir. Grafik incelendiğinde; çalışma grubunu oluşturan çocukların tümünün uygulama sonrası barış değerine yönelik tutumlarında olumlu yönde yükselmeler gözlemlendiği belirtilmiştir. Ebeveynler ile aynı veri toplama aracını kullanmalarına rağmen elde edilen sonuçlar farklılık göstermektedir. Bu sonucun çocukların ev ortamı ile sınıf ortamı içerisinde sergiledikleri davranışların farklılık göstermesinden, ebeveynlerin barış eğitiminin içeriği konusunda gönderilen bülten bilgilerini önemsememiş olmasından ve öğretmen ile ebeveyn tutumlarının farklılığından kaynaklı olabilmesi ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir.

Şekil 6

Öğretmene Göre Çocukların Barış Tutumuna Yönelik Ön Test ve Son Test Düzeyleri

Şekil 6 incelendiği üzere, etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği sınıf öğretmenine göre incelenmiştir. Sınıf öğretmenine göre çocukların barış değerine yönelik uygulama öncesi ve uygulama sonrası elde edilen tutumlarının genel değerlendirilmesi verilmiştir. Bu bağlamda çocukların barış değeri tutumlarının uygulama sonrası yüksek düzeyde artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine Yönelik Öğretmen Gözlemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı olan etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiğine yönelik öğretmen gözlemleri nasıldır? sorusuna ilişkin elde edilen öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir. KKTC MEB'e bağlı seçilmiş bir okul öncesi eğitim merkezinde 12 hafta boyunca barış değerinin kazanımına yönelik geliştirilen 24 etkinlik uygulanmış, uygulama süresince öğretmen tarafından günlükler tutulmuştur. Öğretmen günlüğündeki notlar aşağıdaki gibidir.

Barış eğitimi kapsamında uygulanan etkinliklerde kullanılan yöntem ve tekniğe yönelik öğretmenin görüşü;

(Ö.G., Mart 2023)

“Arkadaşım hoşgeldin etkinliğinde kullanılan soru-cevap yönteminin etkinlik açısından rolü oldukça önemliydi.”

(Ö.G., Nisan 2023)

“Etkinlikte kullanılan yöntem ve tekniklerden hikaye anlatımı, canlandırma ve oyun genel anlamıyla temaların daha iyi anlaşılmasını sağladı.”

(Ö.G., Mayıs 2023)

“Süreçte kullanılan beyin fırtınası ve soru-cevap yöntemleri çocukların düşünmesine olanak sağlarken, müzik yöntemi çocukların konuyu pekiştirmesini ve resim tekniği ile de kendilerini rahatlıkla ifade edebilme fırsatı tanıdı”.

Barış eğitimi kapsamında uygulanan etkinliklerde kullanılan materyallere yönelik öğretmenin görüşü ;

(Ö.G., Mart 2023)

“Hazırlanan materyaller ilgi çekici, merak uyandırıcı ve eğitici. Barış kuklası tüm çocukların dikkatini çekti. Araştırmacı barış kuklasını tüm çocukların kullanmasına izin vererek meraklarını gidermelerini sağladı”

(Ö.G., Nisan 2023)

“Etkinlikler için hazırlanan çalışma sayfası konunun değerlendirilmesi açısından zengin içeriğe sahiptir. Her etkinlik için araştırmacı eğitici materyal hazırlayarak sınıfa getirmiş ve çocukların dikkatlerini çekmeyi başarmıştır”

(Ö.G., Mayıs 2023)

“Araştırmacının süreçte kullandığı yardımlaşma ve hikaye kartları konuyu somutlaştırarak çocukların ilgisini çekti. Genel olarak materyaller çok dayanıklı ve eğiticiydi. Son olarak hazırlanan beyaz güvercini etkinliği ile süreç tamamlanmıştır. Araştırmacı uygulamanın son günü süreçte kullanıldığı tüm materyalleri sınıfa hediye etmiştir.”

Barış eğitimi kapsamında uygulanan etkinliklerin öğrenme sürecine yönelik öğretmen görüşü;

(Ö.G., Mart 2023)

“Hedeflenen kazanımlar doğrultusunda akıcı bir şekilde uygulandı ve etkinlikler arası geçişlerde çocukların dinamiğine önem vererek heyecanlanmaları sağlandı.”

(Ö.G., Nisan 2023)

“Yapılan etkinlikler günlük yaşamla ilişkilendirildiği için çocukların göstermiş olduğu performans yeni bilgiler kazanarak barış değerine yönelik tutumların desteklenmesine yönelik hazırlandı.”

(Ö.G., Mayıs 2023)

“Tüm etkinliklere konu ile ilgili dikkat çekilerek giriş sağlandı. Barış değerine yönelik ele alınan birden çok kavram için hazırlanan etkinlik içerikleri çok zengindi. Etkinlik planları özenle hazırlandı.”

Barış eğitimi kapsamında uygulanan etkinliklerin değerlendirme sürecine yönelik öğretmen görüşü;

(Ö.G., Mart 2023)

“Sorulan sorularla hedeflenen davranışlar ölçülmeye çalışılmıştır. Sorular açık ve anlaşılır olduğundan neredeyse sınıftaki tüm çocuklar cevap vermek istedi.”

(Ö.G., Nisan 2023)

“Çocuklar 4 aşamada değerlendirilmiş ve barış değerine yönelik hedeflenen tutumların kazanıp kazanmadığı ölçüldü.”

(Ö.G., Mayıs 2023)

“Değerlendirme soruları çocukların yaşına ve kazanıma uygun olarak hazırlandı, etkinlikleri pekiştirir nitelikte ve yaşamla ilişki kurmalarını sağlar özellikleri taşımaktadır.”

Barış eğitimi kapsamında uygulanan etkinliklerin genel olarak nasıl bulunduğuna ilişkin alınan öğretmen görüşü;

(Ö.G., Mart 2023)

“Hazırlanan etkinlikler çocukların ilk kez karşılaştığı etkinlikler olduğu için çocukların ilgi ve dikkatlerini çekerek ve tüm çocukların oyunlara gönüllü katılımını sağladı.”

(Ö.G., Nisan 2023)

“Dönem boyunca uygulatılan tüm etkinlikleri çocuklar çok sevdi. Etkinlikler çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun güvenlik açısından da gerekli önlemler alınarak hazırlandı.”

(Ö.G., Mayıs 2023)

“Etkinlikler birebir barış değerine yönelik tutumların kazanımlarına yönelik hazırlanıldığından süreç çok kaliteli tamamlandı. Aynı zamanda sınıfta bulunan yabancı çocuklardaki araştırmacı çok iyi iletişim kurarak tüm etkinlikleri bu yönde kapsam içerdi. Hedeflenen kazanımların verimli bir şekilde sağlandığına inanmaktayım.” sözleriyle ifade etmiştir.

Yukarıda belirtilen ve doğrudan alıntılarla desteklenen bulgular çerçevesinde, okul öncesi öğretmenin görüşüne göre barış değerinin kazanılmasına dayalı olarak geliştirilen etkinliklerin merak ve dikkat uyandırdığı, uygulatılan etkinliklerle çocuklar ilk kez karşılaştıklarından öğrenme motivasyonlarını artırdığı, hedeflenen kazanımlarla barış değerine yönelik tutumlarının geliştiğini ve etkinliklere gönüllü katılımın sağlandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte belirlenen arkadaşlık, işbirliği, sevgi, saygı, mutluluk, paylaşım, yardımlaşma, alçakgönüllü, dürüstlük, empati, özgüven ve birlik gibi değerlerine yönelik tutumlarının etkinliklerle pekiştiğini ve arkadaşlık ilişkilerine olumlu yönde yansıdığı ifade edilmiştir.

Etkinlik Temelli Geliştirilen Öğretim Tasarımının Etkililiğine Yönelik Araştırmacı Gözlemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt amacı olan etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiğine yönelik araştırmacı gözlemi nasıldır? sorusuna ilişkin elde edilen araştırmacı görüşleri aşağıda verilmiştir. KKTC MEB’e bağlı seçilmiş bir

okul öncesi eğitim merkezinde 12 hafta boyunca barış değerinin kazanımına yönelik geliştirilen 24 etkinlik araştırmacı tarafından uygulanmış ve etkinlik sonlarında uygulama süresince ilişkin günlükler tutulmuştur. Araştırmacı günlüğündeki notlar aşağıdaki gibidir;

Etkinlik adı: Yıldız Kimde?

“Uygulamanın ilk günü sabah 08.30’da okula gittim. Çocuklarla ilk buluşmamız teneffüs saatinde yaşandı. 5 yaş grubu tek sınıf olduğu için çocukların tümü oyun park alanında oynuyorlardı. Barış kuklamı elime takarak yanlarına gittim ve selamlaşmaya başladım. Hemen koşarak yanıma geldiler. İlk olarak sınıf öğretmeni beni çocuklara tanıttı. Ardından bende “Barış” kuklası ile seslenişte bulunarak kendimi tanıttım. Zil çaldı ve sınıfa koştular. Çocuklar bana karşı oldukça ilgiliydi, gözlerindeki gülümse pozitif enerji yayıyordu etrafa. Hemen masalara yerleştirdim. Öğretmenleri gün akışı ile ilgili haberdar ederken ben de etkinlik için eğitim ortamını hazırladım. Etkinliğe tanışma oyunu ile başladık. Elimdeki yıldızı kime atarsam ismini söyleyip masasındaki bir arkadaşına vererek isimlerini tanışmamızı tamamladık ve etkinliğimize geçiş yaptık. İlk etkinliğimiz arkadaşlık değerine yönelikti. Arkadaşlık konusu üzerinde sohbet edildi. Örneğin arkadaşım dediğimiz birine karşı neler hissederiz? Nasıl insanların arkadaşımız olmasını istersiniz? Arkadaşlarınızı neden seviyorsunuz? vb. sorular sorarak cevaplar aldım. Daha sonra oyunun kurallarını anlattım. Çocuklardan ilk önce çember şeklinde oturmalarını istedim. Keçeden yapılmış 3 boyutlu yıldızı, çocuklardan birine vererek her çocuğun yanındaki arkadaşına yıldızı vermesini istedim. Bu arada müzik açtım. Müzik durduğunda yıldız hangi çocukta kalmış ise yanındaki arkadaşına güzel bir söz söyleyerek devam edeceğini anlattım ve küçük bir denemeye parak oyuna başladık. Örneğin ; “benim arkadaşımın çünkü.....” . Oyun tüm çocukların katılımı sağlanana kadar devam etti ve çocukların birbirlerine karşı söyledikleri sözler üzerinden sohbet edildi. Güzel söz söylemenin ne kadar önemli olduğuna vurgu yapılarak etkinlik sonlandırıldı. Yerlerine oturan çocuklara kağıt ve kalem dağıtılması için bir asistan seçtim. İyi bir arkadaşta bulunması gereken bir özelliği kağıda çizmeleri istedim. Çizmiş oldukları resimleri çocuklarla birlikte albüm haline getirdik. Albümü çocuklarla birlikte inceleyerek resimler hakkında sohbet edip değerlendirmemi tamamladım. Etkinlik sonunda çocukların sorulara verdikleri cevaplardan kazanımlara ulaştığımızı gözlemledim. Etkinlik sonunda tüm çocukların

mutlu olması oyunu bir daha tekrar etmek istemeleri, hazırlamış olduğumuz albüme karşı duydukları merak ve ilgi sürecin kaliteli olduğunun göstergesiydi (A.G., Mart 2023).”

Etkinlik adı: Sevgi Ağacım

“Çocuklar teneffüs saatindeyken etkinlik için gerekli materyallerle birlikte öğrenme ortamını hazır hale getirdim. Fon kartonuna çizmiş olduğum ağacın üst kısmına “Sevgi Ağacım” yazdım. Zil çaldı koşarak sınıfa gelip masalarına oturdular, selamlaşarak güne başladık. Hemen sınıf tahtasında gördükleri ağacı sordular böylelikle etkinlik sürecimiz başlamış olduk. Etkinliği anlattım ve sevgi değerine yönelik sorular sormaya başlayarak cevaplarını dinledim. Daha sonra etkinliği anlattım ve günün asistanından materyalleri arkadaşlarına dağıtmasını istedim. Tüm çocukların tahtanın önünde dans etmeye başladılar. Şarkıyı durdurduğumda yanındaki arkadaşına sarılarak heykel olmalarını istedim. 5 6 kez şarkıyı aç kapa yaparak etkinliği sonlandırdım ve değerlendirme sorularına geçtim. Heykel olduğunuz arkadaşlarınızla karşı duyduğunuz sevgiyi bir sembol çizerek anlatmaya çalışmalarını istedim. Çok yaratıcı semboller ortaya çıktı. İçlerindeki kıpırtı ve heyecan mutluluklarına eşlik ediyordu. Çizilen resimleri tahtadaki ağaca yapıştırarak meyve saati için bahçeye çıktık. 15 dakikanın ardından sınıfa geri döndük ve minderlerimizi alarak yeniden bahçe çıkıp en büyük ağacın altına oturduk. Ağaç materyalini alarak yanlarına gittim ve yapmış oldukları resimleri gözlerini kapatarak bir tane seçmelerini istedim. Bu işlem tamamlandıktan sonra, resimlerle ilgili sorular sordum. Örneğin, bu sembolü sence hangi arkadaşın çizdi, bu sembol senin için neyi ifade eder vb. sorular sorularak cevaplar aldım ve beyin fırtınamızı tamamladık. Etkinlik sonunda heykel oyununu çok sevdiklerini ve yarın yine oynayalım öğretmenim diyerek üzerime sarıldılar. Mutluluklarına ortaklık etmek beni de heyecanlandırıyordu (A.G., Mart 2023).”

Etkinlik adı: Kovaları Dolduralım

“Çocukların yarım daire şeklinde düzenlenmiş yer minderlerine oturmaları için yönlendirmelerde bulundum ve çocukların tam karşısına oturdum. Güne başlangıç olarak çocuklarla selamlaştıktan sonra işlenecek konu ile ilgili küçük ipuçları vererek konuyla ilgili sorular sordum ve merak uyandırarak

hazırbulunuşluluklarını ölçmeye çalıştım. Evde yemek sofrası hazırlanırken kimler yardım ediyor? Kimler anne ve babasına ev işlerinde yardım ediyor? gibi sorular sorup söz hakkı tanıdım. Her çocuğa cevap hakkı verdikten sonra işbirliği kavramının ne olduğunu ve daha önce duyup duymadıkları sordum. Daha sonra çocuklara işbirliği kavramını ve önemini açıkladım. Hemen ardından masalara oturmalarını istedim. Hazırlayacağımız materyelin malzemelerini önceden masalarına koymuştum. Materyali nasıl yapacağımızı anlatmaya başladım, kartonların ortalarını farklı şekillerde keseceğiz ve karton üzerinde farklı desenlerde boşluklar oluşturacağız mesela tren yolu gibi der ve çocuklara örnek olması için önceden hazırladığı materyali gösterir ve çocuklarla birlikte materyali hazırlamaya başladık. Daha sonra materyali istedikleri şekilde süslemelerini söyledim. Materyal hazır olduktan sonra etkinliği oynatmak için çocukları elma ve armut kartları ile iki gruba ayırdım. Ve etkinliğin bir yarış şeklinde olacağını söyleyerek etkinliği anlattım. Hazırlamış oldukları yolları kapalı oyun alandaki çimin üzerine dik duracak şekilde sabitleyip yolun arka kısmında olan nohutları kaşıklara doldurup yolun ortasında bulunan kovalara boşaltmaları için yönergelerde bulundum. Kovayı önce dolduran grup oyunun kazananı olacağını söyleyerek oyunu başlattım. Heyecan ve coşku ile oynan oyunu armutlar grubu kazandı. Etkinlik değerlendirmesini tamamlayarak işbirliğinin önemi yeniden vurgulanarak etkinliği sonlandırdım. Oyunun her aşaması keyifle tamamlandı. Sorulara cevap vermek istemeyen çocuklar son değerlendirmede aktif katılım gösterdi. Oyunla enerjileri yenilendi ve işbirliğinin önemini kazandılar (A.G., Nisan 2023).”

Etkinlik Adı: Özgüven Çarkı

“Uygulama için okula erkenden gidip ortamı düzenledim ve çocukların gelmesini bekledim. Otobüsle gelen çocuklar koşarak yanıma gelip bana sarıldılar ve öğretmenim hoşgeldin seslenişleri ile sohbet etmeye başladık. Zilin çalması ile sınıfa girip yerlerine oturdular. Bugün kendinizi nasıl hissediyorsunuz diye soru sordum ve çocukların yanıtları alındıktan sonra özgüven tutumuna yönelik sohbete başladık. Örneğin kendi becerilerine güvenmeleri gerektiğini, yardım almaktan çekinmemelerini, önce kendi kendilerini sevmelerini, bedenlerini sevmelerini, duygu, düşünce ve isteklerini aktarırken çekinmemeleri gerektiğinin önemini konuştuk. Daha sonra çocuklardan sırasıyla tahtanın önüne gelerek yapmaktan en

çok hoşlandığı üç şeyi söylemelerini istedim. Çocukların sevdiği şeyler hakkında sohbet edildikten sonra etkinlik masasına geçmelerini istedim.

Hep birlikte çark oluşturacağımızı anlattım ve çark için gerekli olan materyalleri masaya koydum. Çarkın üzerine yapıştıracakları resimleri hep birlikte incelemeye başladık. Resimlerde neler gördükleri hakkında sorular sordum ve tahminlerini alındıktan sonra resimleri kesip çarka yapıştırdık. Örneğin şarkı söyleyen, kahkaha atan, komik dans eden, hayvan sesi çıkaran çocuk resimleri vb. materyal tamamlandıktan sonra oyunun nasıl oynanacağını anlattım ve ön deneme olarak kendim tahtanın önünde dans ettim. Hemen minderlerimizi alıp halkamızı oluşturduk çarkı ortaya alarak sıra ile çevirip denk gelen resimdeki davranışı yapmak için halkanın ortasına geçerek canlandırmalarımızı yaptık. Tüm çocukların etkinliğe katılımı sağlandıktan sonra değerlendirme yaparak etkinliği tamamladık. Çark oyununu çok sevdiklerini, canlandırma yaparken bazı arkadaşlarının utangaç davrandığını, arkadaşlar arasında utanılmamasını dile getirerek birbirlerini cesaretlendirecek davranışlar sergilemeleri beni çok mutlu etti (A.G., Nisan 2023).”

Etkinlik Adı: Barış Güvercini

Bugünkü etkinlik için okula gittiğimde baharın gelişiyle hava çok güzeldi. Etkinliği bahçede yapmak için hemen hazırlıklara başladım. 12 haftayı bu etkinlikle tamamlayıcı olacaktım. Barışı ifade edebilecek materyaller hazırlamıştım. Etkinlik alanını hazırladıktan sonra çocukların gelmesini bekledim. Beni görünce mutlulukla koşup üzerime sarıldılar yine, kucaklaşarak alana yürüdük. Ortamı hazır görünceler şaşkınlıkla bugün bize ne yaptıracaksınız? vb. sorular sormaya başladılar ve etkinliğe giriş yaptık. Çocuklar “bugün sizlere birkaç fotoğraf göstereceğim, bakalım bunları daha önce hiç gördünüz mü, neyi temsil ediyorlar biliyor musunuz? Çocuklara fotoğrafları gösterdim ve beyin fırtınası yaparak cevaplamalarını sağladım. Çocuklardan cevapları aldıktan sonra “Mesela çocuklar ben size küs olsam, siz bana küs olsanız, arkadaşlarınızla konuşmayıp kötü davranışlarda bulunsanız sınıfta biz mutlu şekilde oyunlar oynayıp etkinlikler yapabilir miyiz?” çocukların fikirlerini aldıktan sonra öğretmen evet doğru düşünüyorsunuz çocuklar hiç mutlu olamayız ve bu durum tüm insanlık için geçerlidir. Duygularımızın evrensel olduğunu anlattım ve güvercin etkinliğine geçtik. “Bugün bir misafirimiz var çocuklar sizce kim olabilir?” diye sordum ve hazırlamış olduğum beyaz güvercini çocuklarla tanıştırdım. Beyaz güvercin bizimle bir oyuna katılmak istiyormuş, sizlerde ister misiniz?” diye sordum

ve oyuna anlatmaya başladım. “Bu güvercin kimin eline konarsa o çocuğun aklına dünya barışı için bir fikir getiriyormuş biliyor musunuz? Şimdi bakalım kimlere konacak ve siz bize dünya barışını sağlamak için neler söyleyeceksiniz? Çocuklar bu sınıfı dünya olarak hayal edin hepimizi de farklı bir ülke. Düşünün bakalım nasıl davranışlar sergilersek barış ve huzur içinde yaşayabiliriz?” İlk olarak ben başladım ve çocuklara örnek olmak için güvercini elimde tutarak, “ Aa bakın ilk olarak beni seçti. Bence dünya barışını sağlamak için birbirimize saygı duymalıyız dedim. Beyaz güvercin benim fikrimi beğendi galiba şimdi sizden fikirler almaya geliyor sizde söyledikten sonra güvercini başka arkadaşınıza uçurun ki hepimizin fikrini dinleyebilsin diyerek her çocuğun eline güvercinin gitmesini takip edip yönlendirmelerde bulundum. Tüm çocukların cevaplarını dinledik. Çok yaratıcı cevaplarla birbirlerini desteklediler ve fikirler ürettik. Hemen ardından çocuklar için hazırlanmış olduğum barış şarkısını açtım ve hep birlikte söyledik. Şarkı bitiminde meyve arasına çıktık, 15 dakika mola sonrası alana geri döndük ve sanat çalışmasına başladık. Renkli kağırlara el baskısı ile güvercinler yaptık. Etkinlik sonunda güvercinlerimizi uçurmaya çalışarak dünyanın barışdolu olmasını dileyerek değerlendirme sorularını sordum. Son etkinliğimiz uzun sürmesine rağmen tüm dikkatleri ve güzel enerjileri ile etkinliği tamamladılar. Vedalaşma vakti gelmişti artık, çok güzel bir süreç geçirdiğimize inanıyorum (A.G., Mayıs 2023).”

Yukarıda belirtilen ve araştırmacının birebir haftalık olarak tutmuş olduğu günlüklerden elde edilen bulgular çerçevesinde, barış değerinin kazanımlarına yönelik geliştirilen etkinliklerden verimli sonuçlar elde edildiği, etkinlik planlarında belirtilen tüm kazanımlara kapsamlı ulaşıldığı, çocukların barışçıl bir tutum sergileyebilmeleri için farkındalık kazandıkları görülmüştür. Bununla birlikte sürecin başında arkadaşlık ilişkilerindeki istenmeyen davranışlarda sönme meydana gelerek olumlu yönde iyi oluşa gidildiği ve davranışlarındaki olgunluk göstergeleriyle barışçıl tutumlar sergilenmesi yönünde etkili olduğu görülmüştür. Barış eğitimi etkinliklerinde, alt değer olan arkadaşlık, yardımlaşma ve işbirliği değerlerinde çocukların tutumlarında iyi yönde değişimler olduğu gözlenmiştir.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu bölümde, elde edilen bulgular literatürde yer alan araştırmalar kapsamında tartışılmıştır.

Bu araştırma Kıbrıs'ta yapılmaktadır ve Kıbrıs içinde bulunduğu durum düşünüldüğünde barış eğitimine özellikle ihtiyaç duymaktadır. Kıbrıs'ta iki ayrı toplum bir arada yaşamaktadır. Barış anlaşmalarının henüz olmadığı bir ülkenin ihtiyaç duyduğu en önemli gereklilik ise barış kültürünün oluşmasını sağlayacak barış eğitimidir. Çünkü, barış eğitimlerinin yapılması ile çatışmaların önüne geçilebilecek, farklı kültür ve inanışlara sahip birey ve toplulukların bir arada yaşaması sağlanabilecektir. Bu nedenle araştırmanın genel amacı okul öncesi dönem çocuklarına yönelik barış eğitimini geliştirmek ve etkililiğini değerlendirmektir. İlk olarak okul öncesi dönem çocuklarının barış eğitimine yönelik ihtiyaçları tespit edilmiştir. İkinci olarak çocukların barış değerine yönelik tutumları belirlenmiştir. Üçüncü olarak çocukların barış değerine yönelik tutumlarının ebeveynleri ve öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi sağlanmış ve elde edilen ihtiyacın giderilebilmesi için barış değerini içeren 24 etkinlik planı hazırlanarak uygulanmıştır. Son aşamada ise etkinlik temelli uygulamanın etkililiği değerlendirilmiştir. Eylem araştırması kapsamında uygulanan okul öncesi dönem çocukların barış değerine yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın alt amaçları kapsamında elde edilen bulgular incelendiği zaman; İhtiyaç analizi sonucunda, ebeveynlerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerin, akademisyenlerin ve MEB yöneticilerin okul öncesi dönemde barış eğitiminin verilmesi gerektiğine yönelik görüş bildirmişlerdir. Barış eğitiminin içeriği kapsamında ise sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşma, sorumluluk, alçakgönüllülük, birlik, dürüstlük, empati, yardımlaşma, arkadaşlık, mutluluk, barış gibi değerlerin kazandırılması gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir. Eylem araştırması bulguları incelendiği zaman; çocuklara yönelik hazırlanan teknoloji destekli anket sonucunda uygulama sonrası barış değerine yönelik tutumlarının belirli oranda yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kullanılan emoji yöntemi ile çocuklar ifadelerine ilişkin özdeğerlendirme yapmışlardır. Buna göre çocukların tutumlarının değerlendirilmesinde öz değerlendirmeyede yer verilmiştir. Katılımcı paydaşlar arasında yer alan ebeveynler, çocuklarının uygulama öncesi barış eğitimine yönelik

tutumlarının orta düzeyde olduğunu, uygulama sonrası bu düzeyin yükseldiğini belirtmişlerdir. 5 yaş grubu çocukların öğretmenleri ise etkinlik temelli uygulama sonrası çocukların barış tutumlarının yüksek oranda gelişim gösterdiğini belirtmişlerdir. Eylem araştırmasından elde edilen bu sonuçlarla ilişkili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum çalışmanın önemi ile birlikte öne çıkmasını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra daha önceki çalışmalarda okul öncesi çocuklarının kendi öz değerlendirmelerine fırsat verebilecek veri toplama araçlarının geliştirilmemiş olması 21.yy. becerilerini destekler nitelikte değildir.

Okul öncesi dönem barış değeri ile ilgili alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde ise; UNICEF çalışanlarının yapmış olduğu Yaşayan Değerler Eğitim Programı (LVEP) kapsamında ele alınan değerlerin en başında barış değerine yer verildiği bununla birlikte saygı, sevgi, hoşgörü, dürüstlük, alçakgönüllülük, işbirliği, mutluluk, sorumluluk, sadelik, özgürlük ve dayanışma değerlerine yönelikte üniteler hazırladıkları sonucuna ulaşılmıştır (Tillman, 2000). Vestal ve Jones(2004) yapmış oldukları çalışmada barış eğitimi almış öğretmenlerin sınıflarındaki okul öncesi çocukların kişilerarası sorunlara çözüm üretme konusunda daha fazla becerisiye sahip oldukları sonucunu ortaya koymuşlardır. Kerem ve Kamaraj (2010) yapmış oldukları çalışmada, barış eğitimine yönelik seminer ve konferanslar düzenlenerek toplumun bilinçlendirilmesi gerektiği üzerinde vurgu yapmışlardır.

Öztürk Samur (2011) yapmış olduğu çalışmada değerler eğitimi programı hazırlanmış ve barış değerine yer vererek çocukların davranışlarında artı yönde gelişim gözlediği sonucu elde edilmiştir. Dereli İman (2014) ve Yaka vd. (2014) yapmış oldukları çalışmalarda okul öncesi dönem çocukları için verilebilecek değerler eğitimi programı kapsamında barışçıl olma değerine yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Lasi vd. (2017) yaptıkları çalışmada barış eğitiminin okul öncesi dönemde başlaması gerektiğini vurgulamışlardır. Özkutlu (2018) yapmış olduğu çalışmada barış eğitiminin erken çocukluk döneminde barış kültürü programı ile sağlanabileceği sonucunu ortaya koymuştur. Şahbaz (2019) yapmış olduğu çalışmada toplumsal barış eğitimi alan çocukların kişiler arası beceriler, kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama becerileri, akran baskısı ile başa çıkma becerileri, kendini kontrol etme becerileri, sözel açıklama becerileri, sonuçları kabul etme becerileri, amaç oluşturma becerileri, görevleri tamamlama becerilerinin toplumsal barış eğitimi almayan çocuklara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Akto ve Akto (2020) yapmış oldukları çalışmalarda erken çocukluk

döneminde barış değerinin önemini ve program içeriğinde ele alınması gereken bir değer olduğunu vurgulamışlardır. Kotop ve Antippa (2020) çalışmalarında montessori barış felsefesi temellerinin çocuklara kazandırılmasıyla barış eğitiminin önemini ortaya koymuşlardır. Rashid Al Mushaqiri vd. (2021) çalışmalarında barış eğitimi programının okul öncesi 4-6 yaş grubu çocukların sosyal davranışları üzerine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Begum vd. (2021) çalışmalarında barış eğitiminin erken çocukluk döneminde bütünsel gelişimine olumlu katkıda bulunduğunu ve çocukların gelecekteki yaşamlarına olumlu bir şekilde yön verdiğini bu nedenle öğretmen ve ebeveynlerinde barış eğitimi konusunda eğitim almaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Sarıpudin vd. (2022) yapmış oldukları erken çocukluk barış eğitimi programında barış kültürünün temel bir değer olduğunu ve bu değerın erken çocukluk döneminde kazandırılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Bardakcı ve Mart (2023) yapmış oldukları literatür taramasında okul dışında ele alınan değerler içerisinde barış değerine yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Borg (2024) yapmış olduğu çalışmasında toplumdaki çatışmayı azaltmada barış eğitimi ile barış değerlerinin erken çocukluk döneminde öğretilmesi arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sopekan (2024) çalışmasında kaliteli okul öncesi eğitimde sürdürülebilir barış eğitiminin sağlanması için programdaki barış değeri kavramlarının çocuklara kazandırılması gerektiğini bunun için ise öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Anlaşılabacağı üzere okul öncesi dönemde yapılan değerler eğitimi konulu çalışmalarda daha çok sevgi, saygı, hoşgörü ve yardımlaşma değerlerine yer verilirken barış değerini ele alan çalışmaların çok az sayıda olduğu gözlemlenmiştir. Okul öncesi dönem barış eğitimi kapsamında incelenen araştırmalarda çocukların barış kültürüne sahip olmalarını sağlayan programların yapıldığı ancak barış değeri tutumlarını geliştirecek etkinlik temelli bir öğretim tasarımının yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada çocukların barış değeri tutumlarının kazanımına yönelik göstergeler çok yönlü olarak katılımcı paydaşların görüş ve gözlemleri değerlendirilmiştir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu çalışma okul öncesi dönem barış eğitiminin geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi amacı ile eylem araştırması olarak gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda geliştirilen etkinlikler uygulanarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın alt amaçlarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin, öğretmenlerin, yöneticilerin, akademisyenlerin ve MEB yöneticilerinin tamamı okul öncesi dönemde barış eğitiminin verilmesine yönelik olumlu tutum sergiledikleri ancak bazı ebeveynlerin barış eğitimini onaylamadıkları saptanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt amacı olan okul öncesi dönemde barış eğitiminin tanımına ilişkin katılımcı paydaşlar barış eğitimini; “gelecek nesillere barışçıl tutum ve değerleri öğretme, dil din ırk ayrımı yapmadan birlik ve beraberlik içinde yaşamayı öğretme, farklı kültürel özelliklere sahip kişilerin bir arada yaşayabilmesi, farklılıklara saygı,adalet, eşitlik, sevgi, hoşgörü, anlayış çerçevesinde çocuklara kazandırılacak değer ve tutumların tümü ve insani değerlerin odağa alındığı süreç” olarak tanımlamalarda buldukları saptanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacında barış eğitiminin içeriğine yönelik paydaşlar; saygı, sevgi, empati, arkadaşlık, sorumluluk, paylaşma, mutluluk, özgüven, birlik, yardımlaşma, alçakgönüllülük ve barış kültürünün kazanımı yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt amacı incelendiği zaman paydaşlar barış eğitimi kapsamında kullanılabilecek en etkili yöntem ve tekniğin drama olduğunu belirtmişler. Drama yöntemi ile birlikte; anlatım, soru-cevap, oyun, hikaye, problem çözme ve bilgisayar destekli yöntem ve tekniklerinde kullanılarak kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebileceği yönünde görüş bildirdikleri saptanmıştır.

Araştırmanın beşinci alt amacı çerçevesinde paydaşlar, barış eğitiminin değerlendirme sürecinde drama ve gözleme dayalı yöntem ve tekniklerden yararlanabileceklerini bunların yanı sıra soru-cevap, akran değerlendirmesi, performans değerlendirme ve çalışma sayfalarını da değerlendirme aracı olarak kullanabilecekleri yönünde görüşlere ulaşılmıştır.

Araştırmanın altıncı alt amacında paydaşlar barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler incelendiği zaman; aile ve öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi yönünde ortak görüşe vardıkları sonucuna ulaşılmıştır. Barış'a yönelik ön yargıların son bulmasını ve barış eğitiminin okul öncesi dönemden başlayarak tüm eğitim kademelerinde etkili bir şekilde müfredata eklenmesi gerektiği yönünde önerilere ulaşılmıştır.

Araştırmanın yedinci alt amacı kapsamında barış eğitimine yönelik ele alınan etkinliklerin; arkadaşlık, sorumluluk, yardımlaşma, sevgi, alçakgönüllülük, paylaşma, özgüven, birlik, dürüstlük, hoşgörü, empati, saygı, mutluluk ve barış değerlerini temele aldığı anlaşılmaktadır. Oyun, drama, müzik, türkçe, sanat, pantomim vb. çok çeşitli etkinlik türlerinin kullanıldığı, yöntem ve teknikler incelendiğinde ise; düz anlatım, soru cevap, bireysel çalışma sayfası, konuşma halkası, drama, gösterip yaptırma, beyin fırtınası, resim tekniği ve hikayelerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu planlar çerçevesinde elde etmiş oldukları kazanımların en başında kendisine ait özelliklerini tanıdığı, farklılıklara saygı gösterdiği, algıladıklarını hatırladığı, değişik ortamlardaki kurallara uyduğu, kendini yaratıcı yollarla ifade ettiği, problem durumlarına çözümler üretmeye başladığı, görsel materyalleri okuduğu, sesini uygun tonajlarda kullandığı ve kendine güvenen özgür ve özerk çocuklar olma yönünde olumlu davranış değişiklikleri gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sekizinci alt amacı olan etkinlik temelli geliştirilen öğretim tasarımının etkililiği paydaşlara göre incelendiğinde; barış tutumu çocuk anket formundan elde edilen analiz sonucunda çocukların barış değerine yönelik göstermiş oldukları tutumlarının uygulama sonrası yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların öz değerlendirmeleri ile elde edilen bu sonuç, çocukların uygulama öncesi arkadaşlarına karşı istenmeyen davranışları yaygın olarak gösterdikleri, uygulama süreci içerisinde sergilemiş oldukları istenmeyen davranışlara yönelik olumlu yönde farkındalık kazanarak değerlere yönelik iyi oluş sergilemeye başladıkları ile ilişkilendirilebilir.

Bu sonuca bağlı olarak ebeveynler de uygulama sonrası çocuklarının barış değerine yönelik tutumlarında küçük oranda yükselme olduğunu ifade etmişlerdir. Bu oranın her çocuğa göre farklılık göstermesi en önemli sonuçlar arasında yer almaktadır. Bu sonuç incelendiğinde bazı çocuklardaki yükselme oranının fazla bazılarında ise düşük olması; ebeveyn tutumları ve barış'a yönelik olumlu ve olumsuz algıları ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan görüşmelerde barış değerine yönelik olumlu tutum sergileyen ebeveynlerin çocukları barışçıl tutuma sahip oldukları için ele alınan değerlere yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinden kaynaklı akranlarına karşı olumlu davranışlar sergiledikleri, barış değerine yönelik olumsuz tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarında ise barışçıl tutuma yönelik davranışlarının ilk değerlendirmede düzeyin altında olduğu 12 haftalık süreç içerisinde yapılan ebeveyn bilgilendirme toplantılarına katılmaları süreç sonunda çocukların davranışlarında olumlu yönde gelişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Eylem araştırması kapsamında barış tutumu öğretmen anket formu analiz sonucunda öğretmenin de çocukların davranışlarında olumlu yönde bir gelişim gözlemlediğini ifade ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen çocukların barış değerine yönelik tutumlarının yüksek oranda gelişim gösterdiğini ifade etmesi ebeveynlerin görüşleri ile tutarlılık göstermemektedir. Bu durum incelendiği zaman öğretmenlerin, çocukların akranlarına karşı sergiledikleri davranışları birebir okul ortamında daha somut gözlemleyebildiği ve mesleki etik kapsamında çocuklara karşı tarafsız görüş bildirdikleri ile ilişkili olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın dokuzuncu alt amacına yönelik sonuçlar incelendiğinde, öğretmen görüşünün okul öncesi dönem çocuklarının barış eğitimine yönelik geliştirilen etkinliklerin planlamasında yer alan kazanımlar, materyaller, mekan, yöntem teknik, öğrenme süreci ve değerlendirmeler sonucunda araştırmacıyı tam

anlamıyla istenilen hedefe ulaştırarak sürecin kaliteli geçmesini sağladığını ve bu çalışmadan çocuklarla birlikte kendisinin yeni kazanımlar elde ettiğini ifade ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın onuncu alt amaca yönelik sonuçlar incelendiğinde ise, araştırmacı tarafından barış eğitimine yönelik geliştirilen etkinliklerin çocukların ilgilerini çektiğini, ilk kez karşılaştıkları oyunlar olduğundan meraklandıkları, sürecin baş rolü olan barış kuklası ile cesaretlendikleri, her etkinliğe kendi istekleri ile gönüllü katılım sağladıkları, okul bahçesindeki etkinliklerde daha mutlu oldukları, oyun yönteminin kullanıldığı etkinliklerde kendilerini daha özgür hissederek davranışlarını net olarak ifade ettiklerini ancak drama etkinliklerinde sürecin başında biraz çekingen davrandıklarını daha sonra bu yönteme ısınarak kendilerini ifade etmeye başladıkları ve etkinliklerle birlikte akranlarına ve 4 yaş grubundaki çocuklara karşı olan davranışlarının olumlu yönde değişim göstererek barışçıl bir tutum sergilemeye başladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına ilişkin öneriler iki boyutta ele alınmıştır. 1. boyut araştırma sonuçlarına ilişkin önerilerden 2. boyut ise yapılacak araştırmalara yönelik önerilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın Sonuçlarına İlişkin Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına ilişkin öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Öğretmen, yönetici ve ebeveynlerden alınan görüşler doğrultusunda, çocuklara yönelik hazırlanan barış eğitimin etkili olabilmesi açısından, öğretmen ve yöneticilere yönelik geliştirilen barış eğitim programının aktarımına yönelik kapsamlı hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir.
- Aynı şekilde, ebeveyn katılımının değerler kazanımında önemli olduğundan yola çıkıldığında, barış eğitimi süresince ebeveynlere yönelik bilgilendirici toplantı veya seminerler düzenlenebilir.
- İlgili paydaşlarla barış eğitiminin önemini içerecek atölye çalışmaları düzenlenebilir.
- Barış eğitiminin önemini içeren okul ve sınıflarda yer alan panolarda yayınlanmak üzere bültenler hazırlanabilir.

- Barış eğitimine yönelik kalıp yargılarının azaltılması için çeşitli okul içi veya milli eğitim bakanlığı nezdinde kamu spotları hazırlanabilir.
- Araştırma kapsamında barış değerinin kazanımına yönelik geliştirilen 24 etkinlik planı 5 yaş grubu olan tüm okullarda uygulanabilir.
- Üniversitelerin okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde değerler eğitimi dersi zorunlu ders listesine eklenebilir.
- Değerler eğitimi ders içeriğinde öğretmen adaylarının etkinlik planları geliştirmeleri ve uygulamalarına yönelik yetkinlik kazanmaları sağlanabilir.
- Okul öncesi eğitim programı değerler eğitimi konusunda geliştirilerek program içeriğine barış değeri eklenebilir.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçları kapsamında yürütülecek yeni araştırmalara ilişkin öneriler aşağıda sunulmuştur.

- KKTC’de barış eğitimine yönelik ilk kez geliştirilen etkinlik temelli öğretim tasarımı ilgili okullarda kullanılabilir.
- Okul öncesi çocuklarına yönelik geniş kapsamlı kullanılabilir barış değeri tutum ve davranış ölçeği geliştirilebilir.
- Okul öncesi çocuklarının barış değeri kazanımını destekleyici okul dışı etkinlikler geliştirilerek, bilimsel araştırma çerçevesinde değerlendirilebilir.
- Bu çalışmada çalışma grubu sınırlıydı. Daha geniş gruplarda çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırmalı olarak ele alınabilir.
- Araştırmacı tarafından geliştirilen teknoloji tabanlı barış tutumu çocuk anket formu ve barış tutumu ebeveyn anket formu ile barış tutumu öğretmen anket forumları yeni yapılacak araştırmalarda kullanılabilir.
- Bu çalışma 5 yaş ile sınırlıdır. Okul öncesi dönem 4 yaş çocuklarına da barış eğitimi kapsamında gerekli değerlerin kazanımı için çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Ada, E. (2016). Erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimine olan etkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Akto, A. & Akto, S. (2020). Erken Çocukluk ve Değerler Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(74). <https://doi.org/10.17719/jisr.11281>
- Arıkan, A. (2011). *Değerler eğitiminin tanımı, önemi ve kapsamı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset Tesisi.
- Arslan Çiftçi, H. ve Uyanık Balat, G. (2018). Sosyal-duygusal gelişim değerlendirme ölçeği: 48-66 aylık çocuklar için uyarlama çalışması. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(3), 74-87. <https://doi.org/10.17679/inuefd.310000>
- Aslan, C. (2014) Barış Eğitiminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı. 7. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Okul Kültürü ve Çocuk içinde (s. 381-399). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını.

- Atabey, D. Ömeroğlu, E. (2016). Okul öncesi sosyal değerler kazanımı ölçeğinin geliştirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35). <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645318>
- Aviles, A. M., Anderson, T. R. ve Davila, E. R. (2006). Child and adolescent social emotional development within the context of school. *Child and Adolescent Mental Health*, 11(1): 32–9.
- Aydın, M. Z. ve Akyol, Ş. (2012). Okulda değerler eğitimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aydın, M. Z. (2010). Okulda değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 16-19
- Bacanlı, H. (2017). Değer bilinçlendirme yaklaşımı. *İstanbul: Çizgi Kitabevi*.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Bardakcı, MN. & Mart, M. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarındaki değerler eğitiminin okulöncesi eğitimde uygulanması açısından değerlendirilmesi: sistematik literatür taraması. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 52-71. <https://doi.org/10.55008/te ad.1352579>
- Barrett, P. M., Cooper, M., & Teoh, A. B. (2014). When time is of the essence: rationale for earlier early intervention. *Journal of Psychological Abnormalities in Children*, 3(4), 133-140. <http://doi.org/10.4172/23299525.1000133>
- Bar-Tal, D. (2011). Challenges for constructing peace culture and peace education. D. N. E. Matthews içinde, *The Israeli-Palestinian conflict: Parallel discourses*. London: Rutledge Publisher.
- Bar-Tal, D., Rosen, Y., & Nets-Zehngut, R. (2010). Peace education in societies involved in intractable conflicts: Goals, conditions, and directions. G. S. Cairns içinde, *Handbook on peace education*. New York: Psychology Press.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). *Anketler. Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (S.247-279). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Begum, A., Karam, S. & Sultan, S. (2021). Effects of Peace Education on The Holistic Development of Early Years Learners of Gilgit-Baltistan

Pakistan. *Samyukta: A Journal of Gender and Culture*, 6(2).

<https://doi.org/10.53007/SJGC.2021.V6.I2.21>

Büyüköztürk, Ş., Çakmak. E., K., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F.

(2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11.baskı). Pegem Akademi.

Bengtsson, M. (2016). *How to plan and perform a qualitative study using content analysis. NursingPlus Open*, 2, 8-14.

<https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>

Borg, F. (2024). 32nd EECERA Annual Conference. Developing Sustainable Early Childhood Education Systems: Comparisons, Contexts and the Cognoscenti. Brighton, United Kingdom. 3rd-6th September 2024. Programme of Symposia, EECERA .

Brownlee, J.L., Scholes, L., Walker, S. & Johansson, E. (2016). Critical values education in the early years: Alignment of teachers' personal epistemologies and practices for active citizenship. *Teaching and Teacher Education*, 56, 261-273.

Cossentino, J., & Whitcomb, J. A. (2007). Peace as a premise for learning: Maria Montessori's Educational Philosophy. H. D içinde, *Ethical Visions of Education: Philosophies in Practice* (s. 111-125). New York: Teachers College Press.

Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications.

Dereli İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamalarla Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1). 247-268.

Deveci, H. & Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 167-181.

Dinç, B. (2002). Okul öncesi eğitimin 4-5 yaş çocuğunun sosyal gelişimine etkileri konusunda öğretmen görüşleri. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

- Dinç, B. (2011). Okulöncesi dönemde değerler eğitiminin yeri ve önemi. A. Arıkan (Ed.), Okulöncesi dönemde değerler eğitimi içinde (s.149-164). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisi.
- Doğanay, A. (2006). *Değerler Eğitimi*. Ed.C.Öztürk. (S. 255-286). Ankara : Pegem Akademi
- Doğanay, B. (2018). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan hikâye kitaplarının barış eğitiminin temel kavramları açısından incelenmesi. Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci Vural D. (2006). Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katılımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ferrance, E. (2000). *Action research: themes in education*. USA: Northeast and Islands Regional Educational Laboratory at Brown University.
- Fountain, S. (1999). Peace education in UNICEF. New York: United Nations Children's Fund Programme Publications.
- Gay, G. (2014). *Kültürel değerlere duyarlı eğitim: Teori, araştırma ve uygulama* (H. Aydın Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gerber, R. J., Wilks, T., & Erdie Lalena, C. (2010). Developmental milestones: Motor development. *Pediatrics in Review*, 31(7), 267-277.
<https://doi.org/10.1542/pir.317267>
- Greenberg, M. T. et all., (2003). Enhancing school-based prevention and youth development through coordinated social, emotional and academic learning. *American Psychologist*, 58(6/7), 466-474
- Gökçek, B. S. (2007). 5–6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Harris, I. M. (2002). Conceptual underpinnings of peace education. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Hagglund, S. (2004) Comment: Contribution of Psychology to Peace Education. *Journal of Peace Edeucation*, 1 (1), 124-125.
- Hançerlioğlu, O. (2001). *Toplum bilim sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi

- Hromek, R. ve Roffey, S. (2009). Promoting social and emotion learning with games “it’s fun and we learn things”. *Simulation and Gaming*, Volume 40 Number 5. October 2009 626-644
- Hoffmeister, F. (2006). *Legal aspects of the Cyprus problem: Annan plan and EU accession*, 67. Martinus Nijhoff Publishers.
- Kandır A. (2004). *Gelişimde 3-6 yaş Çocuğum Büyüyor* Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Kavak, Ş. (2020). *STEM eğitimine dayalı etkinliklerin okul öncesi çocukların temel bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ker-Lindsay, J. (2011). *The Cyprus problem: What everyone needs to know*. What everyone needs toknow (r).
- Kerem, E.A. & Kamaraj, İ. (2010). Erken çocukluk dönemi barış değerine evrensel bir bakış. *Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (13), 81-92.
- Keengwe, J., Onchwari, G., & Onchwari, J. (2009). Technology and student learning: Towards a learnercentered teaching model. *Association for the Advancement of Computing in Education*, 17(1), 11-22.
- Kılcan, B. (2018). Bireysel barışa yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları/Development of a scale measuring attitudes towards individual peace: A validity and reliability study. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(1), 398-413.
- Kotob, M.; Antippa, V. Peace Education: A Case Study of a Montessori School in Lebanon. *Millenn. J. Humanit. Soc. Sci.* 2020, 30, 44–68.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720.
- KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, (2018). Okul Öncesi Eğitim Programı: [http://ttd.mebnet.net/wp-content/uploads/2022/10/Okul Oncesi Egitim](http://ttd.mebnet.net/wp-content/uploads/2022/10/Okul_Oncesi_Egitim) 1.pdfadresinden alınmıştır.
- Lasi, S., Jiwan, J. J., Batool, Z., Dhanani, S., & Shrestha, K. (2017). Peace-Building In The Minds Of Early Childhood Education Teachers–Voices From Pakistan. *Journal of Early Childhood Care and Education*, 1, 43 58.

- Macdonald, J., & Twining, P. (2002). Assessing activity-based learning for a networked course. *British Journal of Educational Technology*, 33(5), 603-618.
- Manna, S. (2021). A Relation between Peace Education & Swachh Bharat Abhiyan: A Step Towards Peaceful Living. *Int. J. Peace, Edu. Dev.*, 9(02): 39-43.
- MEB., (2024). Okul Öncesi Eğitim Programı. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Neslitürk, S. (2013). *Anne değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ogelman, H. G. ve Erten-Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100
- Ossiannilsson, E., Altinay, F., & Altinay, Z. (2015). Analysis of MOOC spractices from the perspective of learner experiences and quality culture. *Educational Media International Journal*, 52(4), 272-283.
<https://doi.org/10.1080/09523987.2015.1125985>
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Oktay, A. (2013). Okul öncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*, Pegem Akademi.
- Özdemir, D., Eruzun, H. M. ve Kuru, N. (2021). 1952'den 2021'e Türkiye'deki okul öncesi eğitim programlarında sosyal-duygusal gelişim. *JRES*, 8(2), 314-335.
<https://doi.org/10.51725/etad.944339>
- Özkan Kılıç, Ö. & Özbek Ayaz, C. (2018). 5-6 Yaş grubu çocukların değerlere yönelik farkındalık düzeyini arttırmada değerler eğitimi programının etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59).
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2691>
- Özkutlu, S. (2018). Peace perceptions of Special Education Students in North Cyprus: a metaphorical approach. *Quality & Quantity*, 52(52), 1287-1296. <https://doi.org/10.1007/s11135-018-0701>

- Öztürk Samur, A. (2011). *Değerler eğitimi programının altı yaş çocuklarının sosyal ve duyuşsal gelişimlerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Page, J. S. (2004) Peace Education: Exploring Some Philosophical Foundations. *International Review of Education*. 50(1): 3- 5.
- Pekdoğan, S. ve Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 59-72.
- Sapsağlam, Ö. (2016). *Okul öncesi dönemde karakter ve değerler eğitimi teoriden uygulamaya*. (Ed.E. Ömeroğlu). Ankara: Pegem Akademi.
- Saripudin, M., Ilfiandra, & Sunarya, Y. (2022). Early childhood peace education curriculum. *Proceedings of the International Conference on Education, 1*, 16-24.
- Sevim, M. Z., Güler, Z., İnançlı, S. & Aslan, H. (2023). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi hakkında görüşleri. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(6), 737-749.
- Sopekan, O. S., (2024). Implementing Peace Education Concepts in Early Childhood Curriculum: A Tool for Addressing Violence and Promoting Sustainable Development. *Indonesian Journal of Multidisciplinary Research* 4(2), 259-266. <https://doi.org/10.17509/ijomr.v4i2.74937>
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Staub, E. (2002). From healing past wounds to the development of inclusive caring: Contents and processes of peace education. I. G. Nevo içinde, *Peace education: The concept, principles, and practices around the world* (s. 73-86).
- Şahbaz,S.(2019). Okul öncesinde toplumsal barış eğitimi programının okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların sosyal beceri gelişimlerine etkisi. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Şatiroğlu Karaağaç, F. (2021). İlk ve ortaokul öğretim programlarında barış, insan hakları ve demokrasi eğitimi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18, 42694301. <https://doi.org/10.26466/opus.907189>

- Tarkoçin, S. , Tekinşen Berktaş, D. & Uyanık Balat, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi . *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* , 3 (2) , 37-49 .
- Tezbaşaran, A. A. (2008). Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%96l%C3%A7ek_H%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu adresinden alındı.
- Tillman, D. G. (2000). *Living values: An educational program: Ages 8– 14*. Deerfield Beach, FL: Health Communications, Inc.
- Triliva, S. ve Poulou, M. (2006). Greek teachers' understandings and constructions of what constitutes social and emotional learning. *School Psychology International*, 27, 315
- Türkkol, F. (2012). Habercilikte ideal arayışı: Barış Gazeteciliği. *Mukaddime*,5, 89 120.
- TDK. (2016). Türk Dil Kurumu. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.TS.541dbc03c3c810.36615389 adresinden alındı
- UNESCO (2000). *Living values activities for children, ages 3-7*. *Living Values: An Educational Program (LVEP)*. New York, USA.
- UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (2002). *NonViolent Conflict Resolution in and out-of School*, UNESCO, Paris.
- UNICEF. (2014). *Peace building through early childhood development*. UNICEF Education Section
- Urlu, E.(2020). Developing a peace attitude scale of the primary education department students. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 331-352. doi: 10.9779/pauefd.593991
- Uyanık-Balat, G. ve Balaban-Dağal, A. (2011). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri. (3. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ülavere, P., & Veisson, M. (2015). Values and Values Education in Estonian Preschool Child Care Institutions. *Journal of teacher education for sustainability*, 17(2), 108-124.
- Ünal, S. (2018). Okul Öncesi Eğitiminde Değerler Eğitiminin Değerlendirilmesi. 27. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (Değişen Dünyada Eğitim)*. Tam metin kitabı. 9-13.

- Vatansever, A. G. M. (2010). Kıbrıs Sorununun Tarihi Gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12, 1487-1530.
- Walker, C. E. (2007). Teaching students to be peacemakers: Implementing a conflict resolution and peer mediation training in a Minneapolis K -6 charter school (Doctoral Dissertation).
- Witt, SD. & Kimple, KP. (2008). Bahçeniz Nasıl Büyüyor? Okul Öncesi Çocuklara Çevreyi Öğretmek. *Erken Çocuk Gelişimi ve Bakımı Dergisi*, 178(1), 41-48.
- Yaka. Ş., Yalçın. D.& Denizli. E. (2014). Okul öncesi eğitimde verilecek öncelikli değerlere ilişkin veli görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(28), 169-192.
- Yaman, E. (2012). Değerler eğitimi. (2.Basım). Ankara: Akçağ Kitabevi.
- Yavuzer H. (2007). Bedensel, Zihinsel Ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğun İlk 6 Yılı İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yazar, T. & Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E., Elibol, H., & Ada, M. (2021). Okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan ebeveynlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(40), 2317-2344.
<https://doi.org/10.26466//opus.864098>
- Yılmaz. E. (2016). Yönetim kuramları ve eğitim yönetimi. İ. Maya (Edt.), Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi (1.baskı., pp. 89–111). Lisans Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2003). “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim” *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Morpa Kültür Yayınları.
- Zembat R. Turaşlı N. (2013). 6 Yaş Grubu Çocuklarda “Benlik Algısını Desteklemeye Yönelik Sosyal-Duygusal Hazırlık Programı”nın Etkililiğinin İncelenmesi, *Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2)1-16.

Ekler

Ek 1.

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul İzin Belgesi

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

07.06.2022

Sayın Dervişe Amca Toklu

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğumuz YDÜ/EB/2022/860 proje numaralı ve "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Etkililiğinin Değerlendirilmesi" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formumuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

Ek 2.

MEB İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden Alınan İhtiyaç Analizi Anketi İzin Belgesi

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-174/06-22/E.11129

10 Haziran 2022

Konu : Sn. Dervişe Amca Toklu'nun Anket
Uygulama Talebi Hk.

Sayın Dervişe AMCA TOKLU

İlgi : 9 Haziran 2022 tarihli başvurunuz.

Müdürlüğümüze bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlere, öğrenim gören çocukların velilerine yönelik olarak hazırlanmış olduğunuz **"Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Değerlendirilmesi"** konulu doktora çalışmanızın anketinde yer alan ölçek soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiştir. Söz konusu çalışmanızın araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük esaslarına bağlı olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür.

Çalışmanızın, ilgili okul müdürlükleri ile istişare edilerek yapılması gerekmektedir. Çalışma tamamlandıktan sonra ise sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi yasa gereğidir.

Bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

 e-İmzalıdır

Hakkı BAŞARI

Müdür

EK 3.

MEB İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden Uygulamaya Yönelik Alınan İzin Belgesi

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-174/06-24.E.4447

9 Şubat 2024

Konu : "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına
Verilen Barış Eğitiminin
Değerlendirilmesi" Konulu Doktora
Çalışmanız Hk.

Sayın Derveşe AMCA TOKLU

İlgi : 13 Mart 2023 tarihli başvurunuz.

Müdürlüğümüze bağlı okullarda eğitim gören okul öncesi 5 yaş grubu öğrencilerine yönelik uygulamak istediğiniz "**Okul Öncesi Dönemi Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Değerlendirilmesi**" konulu çalışmanız, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş, gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışmayı uygulamadan önce, okul yöneticisi ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Müdürlüğüne iletilmesinin yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim.

 e-İmzalıdır
Hakkı BAŞARI
Müdür

EK 4.

Onam Formu

EK 4: Onam Formu**Değerli Yönetici, Öğretmen ve Veli**

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Etkililiğinin Değerlendirilmesi konulu doktora tez çalışması kapsamında planlanmış olan araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmamızın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir.

Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

Çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarına verilen barış eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesidir. Araştırmaya katılan gönüllüler için herhangi bir risk söz konusu değildir. Araştırmayı kabul etmemeleri ya da ayrılmaları durumunda herhangi olumsuz sonuçla karşılaşmayacaksınız.

Bu araştırmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırmamızın sonuçları bilimsel araştırmalar için kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz durumunda sizle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacaktır.

Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

Katılımcı: |

Araştırmacılar

Yrd. Doç. Dr. Dervişe Amca Toklu
dervise.amca@neu.edu.tr
 Doç. Dr. Umut Akçıl
u.akcil@neu.edu.tr

EK 5.

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi

Değerli Öğretmen,

Bu çalışma, “*Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*” konulu doktora tez çalışmamın bir bölümü olup, barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu bağlamda, siz değerli öğretmenlerin barış eğitimine yönelik genel görüşlerini belirleyebilmek amacıyla çalışma kapsamında *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almakta olup yaşınızı, cinsiyetinizi, kıdem bilgilerinizi yazmanız ve seçenekli sorulardan durumunuzu yansıtan evet veya hayır seçeneğinden birini seçmeniz beklenmektedir. İkinci bölümde ise açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları bulunmaktadır. Forum'a ilişkin diğer bilgiler aşağıda verilmiştir.

- Yarı yapılandırılmış görüşme formu 9 sorudan oluşmaktadır.
- Cevaplarınız bireysel görüşmeler planlanarak alınacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık olarak 30-40 dakika sürecektir.
- Sorulara vereceğiniz yanıtlar bir eğitim tasarısının geliştirilmesini sağlayacağından tüm soruların cevaplandırılması önem arz etmektedir.

Görüşme formuna katılmamızda gönüllülük esastır. Daha sonra bu çalışmadan geri çekilmek isterseniz aşağıda belirtilen iletişim bilgilerinden bize ulaşmanız yeterli olacaktır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğumuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi: Dervişe A.TOKLU
İletişim: 0533 886 57 89
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman: Doç. Dr. Umut AKÇİL
u.akcil@neu.edu.tr

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Yaş:.....

Cinsiyet:.....

Mesleki kıdem yılı:.....

Sınıfınızda farklı kültürden çocuk var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Sınıfınızda ana dili farklı bir çocuk var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Sınıfınızda farklı inanca sahip bir çocuk var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dile sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dine sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı kültürel özelliklere sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda farklı dil, din ve kültürel etkinlikler düzenleniyor mu?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dile sahip mekanlara düzenlenen okul dışı gezilere katılıyor musunuz?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dine sahip mekanlara düzenlenen okul dışı gezilere katılıyor musunuz?	Evet.....	Hayır.....
Farklı kültürel mekanlara düzenlenen okul dışı gezilere katılıyor musunuz?	Evet.....	Hayır.....

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Barış eğitimi nasıl tanımlarsınız ?
2. Barış eğitimi hangi konuları içermelidir?
3. Okul öncesi kurumlarda barış eğitiminin verilmesinin ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Barış eğitiminin zorlukları hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. Barış eğitiminin öğrenme süreci nasıl olmalıdır?
6. Barış eğitiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
7. Barış eğitimi kapsamında aile katılımının önemi konusunda ne düşünüyorsunuz ?
8. Barış eğitimi değerlendirme sürecinde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
9. Barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 6.**Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu****Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkiliğinin Değerlendirilmesi****Değerli Yönetici,**

Bu çalışma, "*Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkiliğinin Değerlendirilmesi*" konulu doktora tez çalışmamın bir bölümü olup, barış değerine yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu bağlamda, siz değerli yöneticilerin barış eğitimine yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almakta olup yaşamı, branşınızı ve kıdem bilgilerinizi yazmanız ve seçenekli sorulardan durumunuzu yansıtan evet veya hayır seçeneğinden birisini seçmeniz beklenmektedir. İkinci bölümde ise açık uçlu görüşme soruları bulunmaktadır. Forma ilişkin diğer bilgiler aşağıda verilmiştir.

- Yarı yapılandırılmış görüşme formu 12 sorudan oluşmaktadır.
- Cevaplarınız bireysel görüşmeler planlanarak alınacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık olarak 30-40 dakika sürecektir.
- Sorulara vereceğiniz yanıtlar bir eğitim tasarısının geliştirilmesini sağlayacağından tüm soruların yanıtlanması önem arz etmektedir.

Görüşme formuna katılmıyızda gönüllülük esastır. Daha sonra bu çalışmadan geri çekilmek isterseniz aşağıda belirtilen iletişim bilgilerinden bize ulaşmanız yeterli olacaktır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dah
Doktora Öğrencisi: Dervişe A.TOKLU
İletişim: 0533 886 57 89
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman:Doç. Dr. Umut AKÇİL
u.akcil@neu.edu.tr

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Yaş:.....

Cinsiyet:.....

Öğretmenlik branşı:.....

Yönetici kıdem yılı:.....

Okulunuzda farklı kültürden birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda ana dili farklı bir birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda farklı inanca sahip bir birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dile sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dine sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı kültürel özelliklere sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda farklı dile yönelik etkinlikler düzenleniyor mu?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda farklı dine yönelik etkinlikler düzenleniyor mu?	Evet.....	Hayır.....
Okulunuzda farklı kültürel etkinlikler düzenleniyor mu?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dil, din ve kültürel mekanlara okul dışı geziler düzenliyorsunuz musunuz?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dine sahip mekanlara düzenlenen okul dışı gezilere katılıyor musunuz?	Evet.....	Hayır.....
Farklı kültürel mekanlara düzenlenen okul dışı gezilere katılıyor musunuz?	Evet.....	Hayır.....

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Barış eğitimi nasıl tanımlarsınız?
2. Barış eğitimi hangi konuları içermelidir?
3. Okul öncesi kurumlarında barış eğitimi verilmesinin ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Okulunuzda barış eğitimi verilmekte midir?
5. Kadronuzdaki öğretmenleri barış eğitimine yönelik nasıl desteklersiniz? Açıklayınız.
6. Barış eğitiminin zorlukları hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
7. Barış eğitiminin öğrenme süreci nasıl olmalıdır?
8. Barış eğitiminde kullanılacak yöntem ve teknikler hangileri olmalıdır?
9. Barış eğitimi kapsamında aile katılımının önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?
10. Barış eğitiminin değerlendirme süreci nasıl olmalıdır?
11. Değerlendirme sürecinde hangi yöntem ve teknik kullanılmalıdır?
12. Barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 7.**Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu****Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi**

Değerli Öğretim Üyesi,

Bu çalışma, "*Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*" konulu doktora tez çalışmasının bir bölümü olup, barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu bağlamda, siz değerli öğretim üyelerinin barış eğitimine yönelik genel görüşlerini belirleyebilmek amacıyla çalışma kapsamında *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almakta olup yaşınızı, cinsiyetinizi, kıdem bilgilerinizi yazmanız ve seçenekli sorulardan durumunuzu yansıtan evet veya hayır seçeneğinden birini seçmeniz beklenmektedir. İkinci bölümde ise açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları bulunmaktadır.

Görüşme formuna katılımınızda gönüllülük esastır. Daha sonra bu çalışmadan geri çekilmek isterseniz aşağıda belirtilen iletişim bilgilerinden bize ulaşmanız yeterli olacaktır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi: Dervişe A.TOKLU
İletişim: 0533 886 57 89
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman:Doç. Dr. Umut AKÇİL
u.akcil@neu.edu.tr

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Yaş:.....

Ünvan:.....

Mesleki kıdem yılı:.....

Anabilim Dalı:.....

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Okul öncesi kurumlarda;

1. Barış eğitimi nasıl tanımlarsınız ?
2. Barış eğitiminin verilmesinin ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
3. Barış eğitiminin zorlukları hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Barış eğitimi hangi konuları içermelidir?
5. Barış eğitiminin kazanımları ne olmalıdır?
6. Barış eğitiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
7. Barış eğitimi kapsamında aile katılımının önemi konusunda ne düşünüyorsunuz ?
8. Barış eğitimi değerlendirme sürecinde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
9. Barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 8.**Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu****Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi**

Değerli Hocam,

Bu çalışma, "*Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*" konulu doktora tez çalışmasının bir bölümü olup, barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu bağlamda, siz değerli eğitimcilerin barış eğitimine yönelik genel görüşlerini belirleyebilmek amacıyla çalışma kapsamında *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almakta olup yaşınızı, cinsiyetinizi, kıdem bilgilerinizi yazmanız ve seçenekli sorulardan durumunuzu yansıtan evet veya hayır seçeneğinden birini seçmeniz beklenmektedir. İkinci bölümde ise açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları bulunmaktadır.

Görüşme formuna katılımınızda gönüllülük esastır. Daha sonra bu çalışmadan geri çekilmek isterseniz aşağıda belirtilen iletişim bilgilerinden bize ulaşmanız yeterli olacaktır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi: Dervişe A.TOKLU
İletişim: 0533 886 57 89
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman:Doç. Dr. Umut AKÇİL
u.akcil@neu.edu.tr

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu**Kişisel Bilgi Formu**

Yaş:.....

Eğitim Durumu:.....

Mesleki kıdem yılı:.....

Görevi:.....

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Okul öncesi kurumlarda;

1. Barış eğitimi nasıl tanımlarsınız ?
2. Barış eğitiminin verilmesinin ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
3. Barış eğitiminin zorlukları hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Barış eğitimi hangi konuları içermelidir?
5. Barış eğitiminin kazanımları ne olmalıdır?
6. Barış eğitiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
7. Barış eğitimi kapsamında aile katılımının önemi konusunda ne düşünüyorsunuz?
8. Barış eğitimi değerlendirme sürecinde hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
9. Barış eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 9.**Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu****Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi****Değerli Ebeveyn,**

Bu çalışma, "*Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*" konulu doktora tez çalışmamın bir bölümü olup, barış eğitimine yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu bağlamda, siz değerli ebeveynlerin barış eğitimine yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almakta olup yaşınızı, cinsiyetinizi, mesleğinizi ve seçenekli sorulardan durumunuzu yansıtan evet veya hayır seçeneğinden birisini seçmeniz beklenmektedir. İkinci bölümde ise açık uçlu görüşme soruları bulunmaktadır. Forma ilişkin diğer bilgiler aşağıda verilmiştir.

- Yarı yapılandırılmış görüşme formu 6 sorudan oluşmaktadır.
- Cevaplarımız bireysel görüşmeler planlanarak alınacaktır.
- Görüşme süresi yaklaşık olarak 30 dakika sürecektir.
- Sorulara vereceğiniz yanıtlar bir eğitim tasarısının geliştirilmesini sağlayacağından tüm soruların cevaplandırılması önem arz etmektedir.

Görüşme formuna katılmamızda gönüllülük esastır. Daha sonra bu çalışmadan geri çekilmek isterseniz aşağıda belirtilen iletişim bilgilerinden bize ulaşmanız yeterli olacaktır. Sizlerden edilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğumuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi: Dervişe A.TOKLU
İletişim: 0533 886 57 89
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman:Doç. Dr. Umut AKÇİL
u.akcil@neu.edu.tr

Barış Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Yaş:

Meslek:

Ailenizde farklı kültürden birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Ailenizde ana dili farklı bir birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Ailenizde farklı inanca sahip bir birey var mıdır?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dile sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı dine sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....
Farklı kültürel özelliklere sahip ülkeleri ziyaret ettiniz mi?	Evet.....	Hayır.....

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Barış eğitimi nasıl tanımlarsınız?
2. Barış eğitimi hangi konuları içermelidir?
3. Sizce okul öncesi dönem çocuklara barış eğitimi verilmeli midir? Neden?
4. Çocuğunuza barış eğitimi kazandırılması için okuldan beklentileriniz nelerdir?
5. Barış eğitimi için okul aile işbirliği kapsamında okulla birlikte ne tür faaliyetlere katılım sağlamak istersiniz ?
6. Çocuğunuzla birlikte barış eğitimiyle ilgili faaliyetler gerçekleştiriyor musunuz? Cevabınız evet ise ne tür faaliyetler gerçekleştiriyorsunuz?

EK 10.**Barış eğitimi uygulamaya yönelik ebeveyn izin belgesi**

<p style="text-align: center;">Ebeveyn İzin Formu</p> <p>Değerli Ebeveyn,</p> <p>Ben Yakın Doğu Üniversitesi doktora öğrencisi Dervişe Amca Toklu. Danışman hocam Doç. Dr. Umut Akçıl ile okul öncesi dönem değerler eğitimine yönelik etkinlik temelli bir çalışma yapıyoruz. Bu çalışmada 5 yaş grubu çocuklarına bir dizi etkinlikler uygulatarak değerlere yönelik davranışlarını gözlemleyeceğiz. Çocukların etkinlikler sırasında fotoğraf ve video çekimlerinin yapılarak sadece bilimsel amaçlı çalışma kapsamında yüzleri filigranlı olacak şekilde kullanılabilmesi üzerine siz değerli ebeveynlerden izin almak istediğimizi ve süreçteki tüm videolarla fotoğrafları tarafınıza iletteceğimizi bilgilerinize sunar, desteğiniz için teşekkür ederiz.</p> <p>ONAY</p> <p>Bu çalışmaya çocuğumun katılmasını kabul ediyorum/kabul etmiyorum</p> <p>(uygun gördüğünüz ifadeye X işareti koyunuz lütfen).</p> <p>Tarih:</p> <p>Ebeveyn Adı-Soyadı:</p> <p>Çocuğun Adı-Soyadı:</p> <p>Ebeveyn İletişim Numarası:</p> <p>Ebeveyn İmzası:</p>
--

EK 11.**Uygulama Öncesi ve Sonrası Çocuk Görüşme Formu**

Çocuk Görüşme Formu	
<p>Araştırmacı tarafından, uygulama sürecine başlamadan önce etkinliklere katılacak çocukların barış tutumu hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan değerlendirme sorularından oluşmaktadır. Görüşlerin alınmasına yönelik hedeflenen görüşme formu aşağıdaki gibidir.</p>	
<p>Tarih:</p>	
<p>Cinsiyet:</p>	
<p>Rumuz:</p>	
<p>Sınıfı farklı kültürel özelliklere sahip olan (ten rengi, dili) bir çocuk gelse:</p>	
<p>Özgüven</p> 	<p>Onunla selamlaşp, kendini tanıtır mısın? Neden?</p>
<p>Saygı</p> 	<p>Onun haklarını kabul eder misin? Neden?</p>
<p>Sevgi</p> 	<p>Ona sevecen davranır mısın? Neden?</p>
<p>Arkadaşlık</p> 	<p>Onu arkadaş grubuna almak ister misin? Neden?</p>

EK 12.**Teknoloji Destekli Çocuk Görüşme Formu Uygulama Görüntüsü**

EK 13.**Bariş Değeri Tutum Anketi (Ebeveyn)****BARIŞ DEğERİ TUTUM ANKETİ****AÇIKLAMA**

Değerli Ebeveynler,

Bu anket, "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Bariş Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi" konulu doktora tez çalışmasının bir bölümü olup, çocukların bariş değerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Anket II bölümden oluşmaktadır. I. bölüm demografik bilgiler, II. bölümde ise çocukların bariş değerine yönelik davranış ifadeleri yer almaktadır. İfadelere ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen "Kesinlikle Yapar (5)", "Çoğunlukla Yapar (4)", "Arasira Yapar (3)", "Nadiren Yapar (2)" ve "Kesinlikle Yapmaz (1)" ifadelerinden görüşünüze en uygun olanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

Ankete katılmanızda gönüllülük esas alınır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi
Doktora Öğrencisi
Dervişe A.TOKLU
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman
Doç. Dr. Umut AKÇIL
u.akcil@neu.edu.tr

Bölüm I**Demografik Bilgiler**

1. Anketi cevaplayan ebeveyn: () Anne () Baba
2. Yaş:
3. Meslek:.....
4. Uyruk: () KKTC () TC () Çift Uyruk () Diğer.....
5. Çocuğunuzun farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar/çocuklar ile arkadaşlık kurmasına izin verir misiniz?

Evet:.....
Hayır:.....
Bazen:.....
Kararsızım:.....
6. Çocuğunuzun farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar/çocuklar ile iletişim kurmasını nasıl karşılırsınız?

(memnun olmam) 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 (memnun olurum)
7. Çocuğunuzla birlikte farklı Kültürel özelliklere sahip çocuklar ile aynı ortamda ne sıklıkla bulunuyorsunuz?

(çok az) 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 (çok sık)

Bölüm II

BARIŞ DEĞERİ TUTUM ANKETİ

DAVRANIŞLAR					
Değerli Ebeveynler, Bu bölümde, çocuğunuzun barış değerine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacı ile görüşlerinize başvurulmaktadır. Her maddeye ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen "Kesinlikle Yapar (5)", "Çoğunlukla Yapar (4)", "Arasına Yapar (3)", "Nadiren Yapar (2)" ve "Kesinlikle Yapmaz (1)" ifadelerinden görüşünüze en uygun olanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Desteğiniz için teşekkür ederiz.	Kesinlikle Yapar (5)	Çoğunlukla Yapar (4)	Arasına Yapar (3)	Nadiren Yapar (2)	Kesinlikle Yapmaz (1)
Farklı kültürel özelliklere sahip olan çocukların varlıklarını kabul eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların haklarını kabul eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile birlikte faaliyet yaparken mutlu olur					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile sohbet ederken mutlu olur					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile oyun oynamayı sever					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı sevecen davranır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı nazik davranır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı kırıcı davranışlar sergilemez					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara yardım eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklardan ihtiyaç duyduğu zaman yardım ister					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile etkinlikler sırasında ortak kullanılması gereken materyalleri birlikte kullanır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile işbirliği yapar					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile oyuncaklarını paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile duygu ve düşüncelerini paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların yiyeceği olmadığı zaman yiyeceklerini paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukları ilk olarak grubuna almak istemez daha sonra alır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile küstüğü zaman barışır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı olumlu davranışlar sergiler					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile selamlaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı arkadaş canlısıdır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara kendini tanıtır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukları oyuna davet eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile olumlu ilişkiler kurar					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların fikirlerini dinler					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile etkinlik sonrası malzemeleri dolaba yerleştirir					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile birlikte verilen görevleri yerine getirir.					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların davranışlarından rahatsız olduğu zaman bunu ifade eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı verdiği sözleri tutar					

EK 14.**Bariş Değeri Tutum Anketi (Öğretmen)**

|

AÇIKLAMA

Değerli Öğretmen,

Bu anket, "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Bariş Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi" konulu doktora tez çalışmasının bir bölümü olup, çocukların bariş değerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Anket içerisinde çocukların bariş değerine yönelik davranış ifadeleri yer almaktadır. İfadelere ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen "Kesinlikle Yapar (5)", "Çoğunlukla Yapar (4)", "Arasira Yapar (3)", "Nadiren Yapar (2)" ve "Kesinlikle Yapmaz (1)" ifadelerinden görüşünüze en uygun olanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

Ankete katılmanızda gönüllülük esas alınır. Sizlerden edinilecek bilgilerin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi
Doktora Öğrencisi
Dervişe A.TOKLU
dervise.amca@neu.edu.tr
Danışman
Doç. Dr. Umut AKÇIL
u.akcil@neu.edu.tr

BARIŞ DEĞERİ TUTUM ANKETİ

DAVRANIŞLAR	Kesinlikle Yapar (5)	Çoğunlukla Yapar (4)	Arasına Yapar (3)	Nadiren Yapar (2)	Kesinlikle Yapmaz (1)
Değerli Öğretmen, Bu bölümde, çocukların barış değerine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacı ile görüşlerinize başvurulmaktadır. Her maddeye ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen "Kesinlikle Yapar (5)", "Çoğunlukla Yapar (4)", "Arasına Yapar (3)", "Nadiren Yapar (2)" ve "Kesinlikle Yapmaz (1)" ifadelerinden görüşünüze en uygun olanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Desteğiniz için teşekkür ederiz.					
Farklı kültür özelliklere sahip olan çocukların varlıklarını kabul eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların haklarını kabul eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile birlikte faaliyet yaparken mutlu olur					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile sohbet ederken mutlu olur					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile oyun oynamayı sever					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı sevecen davranır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı nazik davranır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı kırıcı davranışlar sergilemez					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara yardım eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklardan ihtiyaç duyduğu zaman yardım ister					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile etkinlikler sırasında ortak kullanılması gereken materyalleri birlikte kullanır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile işbirliği yapar					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile oyuncaklarını paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile duygu ve düşüncelerini paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların yiyeceği olmadığı zaman yiyeceklerini paylaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukları ilk olarak grubuna almak istemez daha sonra alır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile küstüğü zaman barışır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı olumlu davranışlar sergiler					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile selamlaşır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı arkadaş canlısıdır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara kendini tanıtır					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukları oyuna davet eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile olumlu ilişkiler kurar					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların fikirlerini dinler					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile etkinlik sonrası malzemeleri dolaba yerleştirir					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklar ile birlikte verilen görevleri yerine getirir					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocukların davranışlarından rahatsız olduğu zaman bunu ifade eder					
Farklı kültürel özelliklere sahip çocuklara karşı verdiği sözleri tutar					

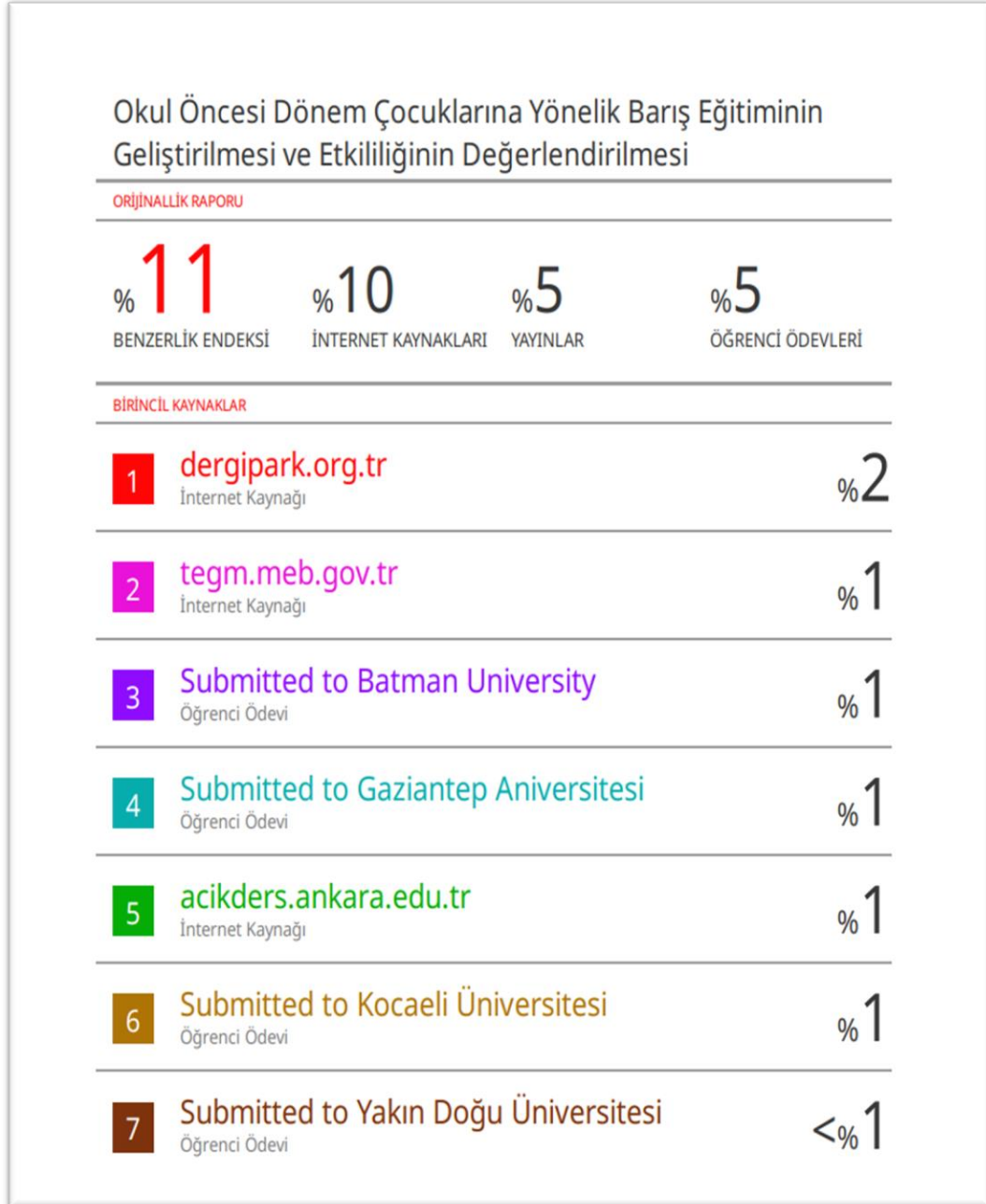
EK 15.**Öğretmen Günlük Formu****ÖĞRETMEN GÜNLÜK FORMU**

Sınıf öğretmeni tarafından, uygulanan etkinliklere ilişkin gözlemlerin kaydedildiği günlükler tutulmuştur. Tutulan günlüklerde uygulama süresince dikkat edilen kriterler aşağıdaki gibidir.

Uygulama tarihi:
Etkinlik adı:
Yöntem ve tekniğe yönelik gözlemleriniz:
Kullanılan materyallere yönelik gözlemleriniz:
Öğrenme sürecine yönelik gözlemleriniz:
Uygulanan etkinliğe yönelik gözlemleriniz:
Değerlendirmeye yönelik gözlemleriniz:

EK 16.**Araştırmacı Günlük Formu**

ARAşTIRMACININ OKULDAKİ BİR GÜNÜ	
GÜNLÜK FORM	
<p>Araştırmacı tarafından, uygulanan etkinliklere ilişkin gözlemlerin kaydedildiği günlükler tutulmuştur. Tutulan günlüklerde uygulama süresince dikkat edilen kriterler aşağıdaki gibidir.</p>	
Uygulama tarihi:	
Etkinlik adı:	
Gnm:	

EK 17.**İntihal Raporu**

Özgeçmiş

1. Adı Soyadı: Dervişe AMCA TOKLU

2. Unvanı: Yrd. Doç. Dr.

3. Öğrenim Durumu: Lisansüstü

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Okul Öncesi Öğretmenliği	Yakın Doğu Üniversitesi	2013
Y. Lisans	Okul Öncesi Eğitimi	Yakın Doğu Üniversitesi	2015
Doktora	Eğitim Programları ve Öğretim	Yakın Doğu Üniversitesi	2020
Doktora	Okul Öncesi Eğitimi	Yakın Doğu Üniversitesi	2025

4. Yüksek Lisans / Doktora Tezi

4.1.Yüksek Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışman(lar)ı:

Amca, D. (2015). Anne Babası Evli ve Boşanmış Okul Öncesi 4 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Davranışlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ

4.2. Doktora Tezi/Tıpta Uzmanlık Tezi Başlığı ve Danışman(lar)ı:

Amca Toklu, D. (2020). Okul Öncesi Web Destekli Öğretmenlik Uygulaması Programının Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Danışman: Doç. Dr. Çiğdem HÜRSEN

Amca Toklu, D. (2025). Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Barış Eğitiminin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Danışman: Prof. Dr. Umut AKÇIL

5. Akademik Unvanlar:

Yardımcı doçentlik tarihi: 22 Şubat 2021

7. Yayınlar

7.1. Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler (SCI,SSCI, AHCI, ESCI, Scopus)

- Amca Toklu, D. (2020). Examination of the social behaviours of pre-school children whose parents are married and divorced according to teacher opinions. *Early Child Development And Care*. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1728531>
- Erbay, F. , Amca Toklu, D. , Kuset, Ş. & Sıddık, H. (2021). Comparison of Pre-School Education Curricula of Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), England, Finland, Southern Cyprus and India . *Participatory Educational Research* , 8 (3) , 385-401 . <https://doi.org/10.17275/per.21.72.8.3>
- Amca Toklu, D., & Hursen, C. (2021). Assessment of the educational needs of preschool teacher candidates as regards teaching practice. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13(2), 356-381. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/426>
- Amca Toklu, D., Acar, A., Akcil, U., & Dagli, G. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Okul Öncesi Çocuklar İçin Barış Odaklı Eğitim Faaliyetinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi. *Sürdürülebilirlik* , 16 (19), 8472. <https://doi.org/10.3390/su16198472>
- Amca Toklu, D., & Akcaba, P. (2024). Determination of Pre-Service Teachers' Opinions on Moodle Lesson Management System Application. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 2(22). <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.00618>
- Akcaba, P., Amca Toklu, D., & Akcil, U. (2024). Examining the Attitudes and Anxiety of Teachers and Administrators Towards Artificial Intelligence. *Relational Browsing, BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 15(4). <https://doi.org/10.70594/beyin/15.4/22>

7.2. Uluslararası diğer hakemli dergilerde yayımlanan makaleler

- Amca, D. ve Öztuğ, K. E. (2016). Examination of the Social Behavior of 4 Age Old Preschool Children According to Teacher Views. Journal of Computer and Education Research. <https://doi.org/10.18009/jcer.81338>
- Erbay, F. & Amca Toklu, D. (2021). 48-60 Aylık çocukların okula uyumunun sosyal-duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlık değişkeni açısından incelenmesi. Turkish Studies - Education, 16(5), 2213-2226. <https://dx.doi.org/10.7827>
- Kavaz, T., Kizgut-Eryilmaz, B., Polat, B., Amca-Toklu, D., & Erbay, F. (2021). Investigation of preschool children's perceptions to protect the environment through drawings. Theory and Practice in Child Development, 1(1), 41-55. <https://doi.org/10.46303/tpicd.2021.4>
- Gülay-Ogelman, H. & Amca-Toklu, D. (2022).Covid-19 sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenleriyle ilişkilerinin okula uyum üzerindeki etkisi. International Journal of Educational Spectrum, 4(1), 1-12. <https://doi.org/10.47806/ijesacademic.1019226>
- Gülay Ogelman, H., Akdoğan, S., Kahveci, D. & Amca Toklu, D. (2022). Küçük çocuklarda oyun davranışları ve sosyal konum. Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi, 8(2), 81-98. <https://doi.org/10.47714/uebt.1126872>
- Güngör, H., Gülay Ogelman, H. & Amca Toklu, D. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmen yeterliliği ve mesleki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 8(2), 38-48. <https://doi.org/10.29065/usakead.1088972>
- Gülay Ogelman, H., Amca Toklu, D., Kahveci, D. & Akdoğan, S. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının bağımsız öğrenme davranışlarının sosyal konum değişkenleri üzerindeki yordayıcı etkilerinin incelenmesi. Recep

Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 170-184.
<https://doi.org/10.34086/rteusbe.1118528>

- Gülay Ogelman, H., Sari, B., Amca Toklu, D., & Fetihi, L. (2023). Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri ve gelecekte beklenenleri. *International Journal of Education and New Approaches*, 6(1), 16-32. <https://doi.org/10.52974/jena.1206647>
- Gülay Ogelman, H., Amca Toklu, D. & Emre Özbilen, Ali. (2023). Okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik dayanlıkları ile gelecekte beklenenlerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 8(1), 106-119. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.126035>
- Gülay ogelman, H., Sarı, B., Dursun, N. & Amca Toklu, D. (2024). Comparison of social-emotional competence and play behaviors of preschool children who have and have not experienced an earthquake. *Scientific Educational Studies*, 8(2), 122-145. <https://doi.org/10.31798/ses.1566237>

Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

- Kıvanç Ö., E. ve Amca D. (2016). Examination of the Social Behavior of 4 Age Old Preschool Children According to Teacher Views. 5th Cyprus International Conference on Educational Research, TRNC.
- Amca Toklu, D. ve Hursen Ç. (2019). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşadıkları Sorunların İncelenmesi. International Conference On Interdisciplinary Educational Reflections, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Hursen Ç. (2019). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi” International Conference on Perspectives for Education, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. (2019). Anne-Babası Evli ve Boşanmış Olan Okul Öncesi Çocukların Sosyal Davranışlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. 2. Uluslararası Temel Eğitim Kongresi, Muğla.
- Amca Toklu, D., Polat, B. ve Akçıl, U. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Güncellenen Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Görüşleri. International Conference On Interdisciplinary Educational Reflections, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

- Gülay Ogelman, H. ve Amca Toklu, D. (2021). COVID 19 Sürecinde Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öğretmenleriyle İlişkilerinin Okula Uyum Üzerindeki Etkisi. World Children Conference II, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Kavaz T. (2021). Erken Çocukluk Döneminde Yapılandırılmamış Materyalin Öneme Yönelik Yapılan Araştırmaların İncelenmesi. World Children Conference II, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Sıddık, H. (2021). Erken Çocukluk Döneminde Anne-Çocuk ve Baba-Çocuk İlişisine Yönelik Yapılan Araştırmaların İncelenmesi. World Children Conference II, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Kavaz, T., Kizgut, B., Polat, B., Amca Toklu, D. ve Erbay, F. (2021). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevreyi Korumaya İlişkin Algılarının Resimler Yoluyla İncelenmesi. 15. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi, Antalya.
- Besim Ayhan, S., Amca Toklu, D., Sıddık, H. ve Güldal Kan, Ş. (2022). Erken Çocukluk Döneminde Suç Kavramına Yönelik Algıların Betimlenmesi. World Children Conference III, Antalya.
- Gülay Ogelman, H., Amca Toklu, D., Kahveci, D. Akdoğan, S. (2022). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akranları Tarafından Sevilme/Sevilmeme Düzeyleri ile Bağımsız Öğrenme Davranış Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. World Children Conference III, Antalya.
- Amca Toklu, D., Akçıl, U. ve Gömeçli Ulu, E. (2022). Salgın Sürecinde Öğretmen Adaylarının E-öğrenmeye Yönelik Tutumları, Kaygı ve Stres Düzeylerinin İncelenmesi. International Conferance On Interdisciplinary Educational Reflections, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Akçaba, P. (2022). COVID-19 Pandemisinin Çocuklu Kadınların Yaşamına Etkisi. Uluslararası Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Sempozyumu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Akçıl, U. (2023). Okul Öncesi Dönem Barış Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Paydaş Görüşlerinin Belirlenmesi. 1. Uluslararası Pozitif Okullar ve İyi Oluş Kongresi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Akçaba, P. (2023). Çocukların Gözünden Çocuk Haklarına Yönelik Görüşlerin Belirlenmesi. Uluslararası Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Sempozyumu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D., Akçıl, U. ve Erbay, F. (2023). Okul Öncesi Dönem Çocuğu olan Ebeveynlerin Barış Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. 4. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

- Amca Toklu, D., Akçıl, U. ve Erbay, F. (2023). Okul Öncesi Öğretmenlerin Barış Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. International Conference On Interdisciplinary Educational Reflections, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D., Akçıl, U. ve Erbay, F. (2023). Okul Öncesi Dönem Çocukların Çevre Duyarlılığına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. World Children Conference IV, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D., Yılmaz, B., Yavuz, K., Erzen, E.ve Açıkgöz, T. (2023). Okul Öncesi Eğitim Politikalarının Karşılaştırılarak Yeni Politika Önerisinin Geliştirilmesi. II. Eğitim Bilimleri Öğrenci Kongresi, Lefke Avrupa Üniversitesi.
- Amca Toklu, D., Akçıl, U. ve Guldal, Ş. (2024). Okul Öncesi Dönemde Mesleki Etik Davranışlara Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. II. Uluslararası Pozitif Okullar ve İyi Oluş Kongresi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Guldal, Ş., Amca Toklu, D. ve Şensoy, Ş. (2024). Geleneksel Çocuk Oyunlarında Değerler Eğitimine Yönelik Geliştirilen Etkinlik Örneklerinin Değerlendirilmesi. II. Uluslararası Pozitif Okullar ve İyi Oluş Kongresi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Guldal, Ş. (2024). 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı İle Birlikte Gelen Yeniliklerin Değerlendirilmesi. ICIER, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Amca Toklu, D. ve Guldal, Ş. (2024). Risk Altındaki Çocuk Gruplarına Yönelik Öğretmen Adaylarının Metafor Algıları. ICIER, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplarda bölümler

- Akyener A. ve Amca Toklu, D. (2019). “Çizgi Çalışması Kitabı 4-5 yaş” Mana Yayınları.
- Gülay Ogelman, H. (ed.), Amca Toklu, D. (2021). Erken Çocukluk Eğitimine Giriş, Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Özellikleri (10.bölüm). Eğiten Kitap.
- Gülay Ogelman, H., Saraç, S. ve Amca Toklu, D. (ed.) (2021).Yeni Nesil Öğretmen. Vizetek Yayıncılık.

- Erbay, F. (ed.) ve Amca Toklu, D. (2021). Erken Okuryazarlık Becerileri ve Desteklenmesi, Erken Okuryazarlık Becerilerinin Değerlendirilmesi (15.bölüm). Eğiten Kitap.

Projeler

- Kıbrıs Türk Hayvan Hakları Derneği Yararına Kermes Düzenleme
- Sokak Hayvanlarına Özel Beslenme ve Yaşama Alanı Oluşturma
- Sokak Hayvanları İçin Farkındalık Broşürleri ve Afişleri Hazırlama
- Sokak Hayvanları İçin Mikrofon Sende Etkinliği
- Sokak Hayvanları İçin Fotoğraf Sergisi Düzenleme
- Barınak Hayvanlarını Kısırlaştırma
- Barınak Hayvanlarının İhtiyaç Bakımını karşılama
- Okul öncesi eğitim merkezlerine materyal bağışlama
- Okul öncesi eğitim merkezlerin bahçelerine eğitici oyun tasarımları(çizim) yapma
- Kentler İçin Erişilebilir Turizm Rehberi Proje Üyesi (Girne Belediyesi)
- YDÜ-Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi bünyesinde çeşitli projeler yürütme
- Eşit yaşayış kapsamında derneklerle işbirliğinde bulunarak kermesler düzenleme

İdari Görevler

- Öğrenci Danışmanlığı (2014 – Halen)
- Özay Günsel Çocuk Üniversitesi Koordinatörü (2019-2020)
- Özay Günsel Çocuk Üniversitesi Fakülte İletişim Sorumlusu (2020-halen)
- Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Başkanı (2020-2021)
- Öğretmenlik Uygulaması Koordinatörü (2020- 2021)
- Fakülte Ortak Dersler Koordinatörü (2022-halen)
- Dersler Komisyonu Koordinatörü (2022-halen)
- Bilinçli Ebeveyn Mutlu Çocuk Sertifika Programı Koordinatörü (2023)
- YDÜ Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi Etkinlik Koordinatörü (2024)
- Atatürk Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı (2024)

Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlara Üyelikler

- KKTC Okul Öncesi Eğitim Derneği Üyesi (2018)
- KKTC Okul Öncesi Eğitim Derneği Yönetim Kurulu Üyesi (2019)
- Özay Günsel Çocuk Üniversitesi Yönetim Kurulu Üyesi (2020-halen)
- YDÜ Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi Üyesi (2021-halen)

Son İki Yılda Verilen Lisans ve Lisansüstü Dersler

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati		Öğrenci Sayısı
			Teorik	Uygulama	
2023 - 2024	Güz	Okul Öncesi Eğitime Giriş	3	5	61
	Güz	Erken Çocuklukta Matematik Eğitimi	3	5	53
	Güz	Okul Öncesi Eğitim Programları	3	5	53
	Güz	Oyunla Gelişim Odaklı Kavram Öğretimi	3	4	33
	Güz	Okul Öncesi Dönemde Portfolyo Dosyası Hazırlama	3	4	24
	Güz	Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi	3	4	21
	Bahar	Oyunla Gelişim Odaklı Kavram Öğretimi	3	0	36
	Bahar	Okul Öncesi Dönemde Portfolyo Hazırlama	3	0	15

	Bahar	Eğitimde Proje Hazırlama	2	0	35
	Bahar	OÖD Materyal Geliştirme	3	0	65
	Bahar	Öğretmenlik Uygulaması II	5	10	22
2024 - 2025	Güz	Okul Öncesi Eğitimine Giriş	3	4	45
	Güz	Okula Uyum	3	4	55
	Güz	Okul Öncesi Eğitim Programları	3	5	38
	Güz	Okul Öncesi Dönemde Portfolyo Dosyası Hazırlama	3	4	55
	Güz	Öğretmenlik Uygulaması I	5	10	12
	Güz	Okul Öncesi Öğretmeni ve Etik	3	4	55